کتێبی (کوندی کوێر)

نووسەر: سادق هیدایت: وەرگێڕی کوردی: حامید ڕەشیدی زەرزا

لە ژیاندا گەلێک برینی تەشەنا هەن، کە وەکوو خۆرە لە قولینچکێک، وردە وردە گیان دەکرێنێ و دەخوات. ناکرێ ئەو دەردوو کولوو ناسۆرانە، لە لای چ کەسێک دەر ببڕێ و بدرکێنی، چونکە لە سەر یەک خەڵک پێیان وایە کە ئەم دردەوو کەسەرانەی باوەڕ پێنەکراو، بەشێک لە ڕوداوی پێشئامەدی بە دەگمەنن و بە عەجایب و جێگای سەر سوڕمانیان دەژمێرن، و ئەگەر کەسێک بڵێت یا بنووسێ،خەڵک بە پێی عادەت و ئاقیدەو بیرو بۆچوونی خۆیان، تێدەکۆشن ئەوی بە پێکەنین و شک و گومان و گەمە و قومار پێدان و بزدان و پاسقاڵی بە حیساب بێنن، چونکە ئینسان هێشتا چارەو دەرمانی بۆ نەدۆزیوەتەوە و تەنیا دەرمانی وی لە بیر بردنەوەو فەرامۆشی و خۆ لێگێژ و گێل کردن و پەنابردن بە مەی و مەیخانەو خەوی دەستکرد و تریاک و هێرۆئین ماددە هۆشبەرەکانە، بەڵام بە داخەوە ئەم جۆرە دەواو دەرمانانە چرکەو چاخ و کاتی وەرزین و لە جیاتی ئارام و تەسکین و سوکنایی بەخشین، لە دوایی سەر دەمێکی کورت دەردەکەی کولترو توندو تەشەناترو کۆڵەوارتر دەکات.

ئاخۆ ڕۆژێک دا دێ کە لەو ڕازو نهێنیە کاریانەی تەژی لە ڕەمزو سەرداپۆشراو و نەدرکاوی ئەو ڕووداوانەی سروشتی، لەم دەنگدانەوەو زایەڵەی سێبەری گیان، کە لە نێوان بێهۆشی و بێداری خۆی دەنوێنێ، کەسێک لێێ حاڵێبێ و سەرەدەری لێدەرکات؟

ئەمن تەنیا بە راڤەو شیکردنەوەو ئازەنتی، سەبارەت بە یەکێک لەو ڕووداوانە داخۆم کە بۆخۆم هاتۆتە پێش و خۆم لە گەڵی دەست لە ملان و دەست بە یەخە بووم و بە ڕادەیەک ئەمنی ڕاتڵەکاند کە هیچ کات لە بیری نابەمەوە، و شوێنپێی نەحس و بەد یوومی وی- هەتا لە سەر دونیا زیندوم،لە ئەزەل هەتا ئەبەد، هەتا ئەو جێگایە کە لە دەرەوەی تێگەین و فامین و ڕێ تێبردنی ئینسانە- ژیانی من زەهراوی دەکات. ژهراویم نووسی، بەڵام دەمەویست بڵێم دایم و دەرهەم هەڵگری داخ و دەردی ویم لە گەڵ خۆم هەبووەو لە گەڵ خۆم دەبێت.

دەجا ئەمن حەولدەدەم هەتا ئەو جێگایە کە لە بیرمە، ئەو هەی کە لە پەیوەندی ئەو ڕووداوە لە زەینم دا ماوە بنووسم، بەڵکوو بتوانم لە مەڕ وی داوەریەکی سەرجەم بکەم، نەک! تەنیا دڵنیاببم و یان لە بنەڕەتدا بۆخۆم بشیم باوەڕ بکەم- چۆنکە بۆ من چ گرینگایەتی نییە کە ئیدیکە باوربکەن، یان نەکەن. تەنیا خۆف لەمە دەکەم کە سبەی بۆخۆم بمرم و هێشتا خۆم نەناسیبێت. چونکە لە دەورانی ئەو ئەزموونانەی ژیان، تووشی ئەو بابەتە بووم کە چ هەڵدێریکی ترسەنۆک لە نێوان من و ئەوانیتر بییەو بوونی هەیە،و تێگەیم و فامم کرد،دەجا هەتا بۆم دەلوێ دەبێ بێدەنگ بم و هەتا دەلوێت دەبێ هزری خۆم بۆ خۆم ڕاگرم و ئەگەر ئێستا بڕیارم گرتووە کە بنووسم، تەنیا بۆ وەیە کە خۆم بە سێبەری خۆم بناسێنم- سێبەرێک کە لە سەر دیوار خوار بۆتەوە، وەکوو وەیە کە هەرچی دەینووسم بە حەزو ئیشتایەکی هەر چەند تەواوتر هەڵیدەلووشی و قووتی دەدات-. بۆ وەیە کە دەمەوێ ئەزموونێک بکەم، بزانم بەڵکوو بتوانم یەکتر باشتر بناسین. چونکە لەو کاتەوە کە پەیوەندی خۆم لە گەل ئەوانی تر پچڕاندوە، دەمەوێ خۆم باشتر بناسم.

هزرو فکری پۆچ و ناو بەتاڵ! لە هەر ڕاستێیەک زۆرتر ئەمن ئەشکەنجە و جەزرەبە دەدات. ئاخۆ ئەو خەڵکانەی کە وەکوو منن،کە بە ڕەواڵەت پێداویستیەکان و هەواو هەوەسی منیان هەیە، خەرێکی فریودانی من نین؟ ئاخۆ لۆچێک سێبەر نین کە تەنیا بۆ قەشمەرەو گاڵتەو پاسقاڵی و فریودان و بنکڵیشە و بە هەڵە بردنی من بە وجود هاتوون؟ ئاخۆ ئەوهەی کە هەستی پێدەکەم، دەیبینم و هەڵیدەسەنگێنم، سەرانسەر شێوەیەک خەیاڵاوی نییە، کە لە گەڵ ڕاستی و دورستی زۆری تەوفیر هەیە؟

ئەمن تەنیا بۆ سێبەری خۆم دەنووسم کە لە بەر چرا، وە دیوار کەوتووە، دەبێ خۆمی پێبناسێنم.

***

لە دونیای هیچ و پۆچ و تەژی و دارماڵ و لێپالیپ لە هەژاری و شوێنی ژیان،بۆ یەکەمین کەڕەت، فکرم کرد کە لە ژیانی مندا برووسکەیەکی ڕۆژ درەوشاوە، بەڵام بە داخەوە، ئەمە ترووسکەی خۆر نەبوو، بەڵکوو تەنیا تیشکێکی تێپەڕیو، هەسارەکی باڵدار بوو کە بە بیچمی ژنێک، یان فرشتەیەک خۆی نواند، لە ڕووناکایی ئەو چرکە، تەنیا یەک سانیە، هەموو بەدبەختی و چارە ڕەشییەکانی خۆم بینی و بەگەورەیی و عیزەت و جەلال و شکۆی ویم فام کرد، دوایی ئەو تیشکە، لە گێژاوی بوڵێڵ و تاریکانی کە دەبوو، ون بێت، سەر لە نوێ ون بوو. نا، نەشیام و نەمتوانی ئەو ورشەو پڕشنگ و ڕەهێڵەیە، بۆ خۆم ڕاگرم و دەستەمۆ کەم.

سێ هەیف- نا- دوو مانگ و چوار ڕۆژ کە پێ شوێنی ون بووی ویم، هەڵگرتبوو،بەڵام بیرەڤانی چاوەکانی سێحربازی، یان ئاورینگ و پریشکی ڕەکێشی خەمزەکانی، لە زیوارو ژیانی من دایم و دەرهەم مایەوە. چلۆن دەتوانم و دەشیم ئەوەی فەرامۆش کەم و لە بیر خۆم بەرمەوە، کە ئەوها پەیوەندارو بەستراوە، بە ژیان و ژیواری منە.؟

نا،ناوی وی چ کات و چاخ ناهێنم، چونکە ئەو ئیدی بەو بەژن و باڵای باریک و تەم ئاوی،،بەو دوو چاوی گەورەو سەر سوڕهێنەر و ورشە دار، کە لە پشت ژیانی من سەبرۆکە بە دەردو خەم و دەسوژیاو دەتواوە، ئەو ئیدی پەیوەندی بەم دونیای هیچ و پۆچ و دڕندە نییە. نا،ناوی وی نابێ تێکەڵ و ئاویتە بەو شتانەی سەر گۆی هەرد بکەم.

لە پاش وی ئەمن ئیدی خۆم لە جەرگەی ئینسانەکان، لە جەرگەی گەوجەکان و خۆش شانسەکان بە سەر جەم هێنادەر و بۆ لە بیر بردنەوەی ئەو دەردانە، بۆ مەی و مەیخانەو تریاک و وافورم پەنا برد. ژیانی من تەواوی ڕۆژ لە ناو چوار دیواری هۆدەکەم تێپەڕ دەبوو و دەبێت. سەرانسەری ژیوارم لە نێوان چوار دیوار تێپەڕیوە.

سەرانسەری ڕۆژ سەر گەرمی من نەخش کێشان لە سەر، لاپەڕەی قەڵەمدان بوو. هەموو کاتم بۆیە کاری و شکڵ کێشان لە سەر جلدی قەڵەمدان و خواردنەوەی شەڕاب و ئارەق و کێشانی تریاک دەبوو، کاری گاڵتەی شکڵ کێشان،بۆ ئەوەی خۆم گێژ بکەم، بۆ ئەوەی چاخ بکوژم.

لە جوانچاکی ڕووداو ماڵەکەم لە دەرەوەی شاری،لە ناوچەیەکی کپ و بێدەنگ و ئارام دوور لە ئاژاوەو و هەراو هوریای ژیانی خەڵک هەڵکەوتووە، دەوروپشتی وی، بە تەواوی جیا کراوە، دەوراندەوری کاولە. تەنیا لە لای خەندەک، ماڵەکانی بە قوڕ دورست کراو دیاری دەدا، شار دەست پێدەکات. نازانم ئەو ماڵە، کام شێت یان کام بێسەلیقە لە سەردەمی د قیانووس دورستی کردوە! چاوم کە لە سەر یەک دادەنێم و دەقوچێنم، نەک تەنیا هەموو کونی دەسەمبەکان لە بەر چاوم دەبینم، بەڵکوو تەوژمی ئەوان لە سەر شانی خۆم هەست پیدەکەم. ماڵێک کە تەنیا لە سەر قەڵەمدانەکانی کەونارا مومکینە شکڵیان کێشابێت.

دەبێ هەموو ئەمانە بنووسم، هەتا بدێنم کە لە خۆم شک وگومان نەکردوە! دەبێ هەموو ئەوانە بە خڕوو پتوونی بۆ نیسێیی خۆم، کە کەوتۆتە سەر دیواری شیکەمەوە. بەڵێ، پێشتر لە بووم دڵخۆشکەریەک، یان کاکڵی دڵخۆشی، وەک گوێزی پۆچەل لێهاتبوو. لە نێوان چوار دیواری هۆدەم لە سەر لاپەڕەی قەڵەمدان شکڵم دەکێشا و بەم خۆ خافڵاندنەی پێکەنین هێنەر، وەخت کوژیم دەکرد. بەڵام دوایی ئەوەی کە ئەو دوو چاوەم

بینی، لە پاش ئەوەی کە چاوم بە وی کەوت،لە بناخەدا مانا، و مەفهوم و بایەخی هەر بزوتنەوەو جوڵانەوەیەک لە بەر چاوم کەوت. بەڵام شتێک کە سەیرو، شتێک کە جێگای باوەڕ پێکردن نەبوو، نازانم بۆچی مەبەستی دانیشتنی هەموو شکڵ کێشانەکانی من، لە سەرە تاوە جۆرە شکڵێک بووە! دایم و دەرهەم دارێکی شەنگە بێم، دەکێشا، کە لە بن وی پیرە پیاوەکی پشت کووڕوو کۆم وەکوو(مرتاض)هندوستان عەبای لە خۆی هاڵاندووە، لە سەر چینچکان دانیشتووە، پێچی لە سەری بەستوو، قامکی گەورەی دەستی چۆپەی بە شیوەی بلبسین و واق وڕمان لە سەر لێوی داناوە. لە ڕوو بە ڕووی وی کێژێک بە جل و بەرگی ڕەشی داوێن درێژ، خۆی خوار کردۆتەوە، گوڵێکی نیلوفەڕ پێشکێش بە وی دەکات- چونکە لە نێوانی وان جوگەلەیەکی ئاو مابەینی بوو- . ئاخۆ ئەمن ئەو دانیشتنەم پێشتر بینی بوو؟ یان لە خەودا بە من ئیلهام کرا بوو؟ نازانم، تەنیا دەزانم هەر چێم شکل دەکێشا، هەمووی هەر ئەو مەجلیس و ئەو مەبەست بوو. دەستم بە بێ ئیرادەی خۆم ئەو نەخش و نیگارانەی دەکێشا، سەیرتر لەمە، بۆ ئەو نەخش کێشانەم کڕیار پەیدا دەبوو،و هەتا بە هۆی مامم لەو جلدە قەڵەمدانانەم، بۆ هندوستان دەنارد، کە دەیفرۆشت و پارەکەی بۆ دەناردم.

لە حاڵێکدا ئەو مەجلیسە لە بۆم دوورو نزیک بە نەزەر دەهات. باشم لە بیر نییە- ئێستا قەزیەکەم هاتەوە بیر- گوتم: دەبێ بیرەوەریەکانی خۆم بنووسم، بەڵام ئەو ڕوداوە دوایی قەوما،چ پەیوەندی بە مەبەست نییە و بە هۆی ئەم ڕووداوە، بە تەواوی لە نەقاشی و شکڵ کێشانم دەست هەڵگرت. دوو هەیڤ پێشتر- نا- دوو مانگ و چوار ڕۆژ لە وی تێدەپەڕێ. سیزدەی نەورۆز بوو. هەموو دانیشتوانی دەرەوەی شاری هێرشیان هێنا بوو، ئەمن پەنجەرەی هۆدەکەم داخستبوو،بۆ ئەوەی بە ئاسودە شکل کێشی بکەم. نزیکانی ڕۆژ ئاوا بوو، خەریکی شکڵ کێشان بووم،لە ناکاو دەرگا کراوە، مامم هاتە ژوور،یانی بۆخۆی گوتی کە ئەمن مامی تۆم. ئەمن هیچ کات ئەوم نەبیینی بوو- چونکە ئەو لە سەرەتای لاوی بۆ سەفەرێکی دووروو درێژ ڕوییبوو- وەک دەیانگوت پاپۆڕوان بوو،فکرم بۆ چوو ڕەنگە کاری توجارەتی بە من هەبێت، چونکە گوییبیس ببووم کە مامەلەش دەکات.

بە کورتی مامم پیرە مێرێکی پشت کووڕ بوو، کە پێچی هندی لە دووری سەری هاڵاند بوو،عەبای زەردو کەشکۆڵێک لە سەر شان، سەرو ڕووی بە شاڵگەردن پێچا بوو، بەرۆکی هاوەڵا بوو، سینگی وەک بزن مواوی کوڵکن دەبیندرا. تاڵە مووی ڕدێنی تەنکی لە بن شاڵگەردن هاتبوو دەر، دەکرا دەنکە دەنکە بژمێردرێ. پێلوەکانی ناسۆرکردوو سوورو لێوەکانی زەردی مەیلەو سوور بوون. وێکچوونێکی دوورو مەزەداری لە گەڵ من هەبوو. وەک ئەوەی کە وێنەی من کەوتبێتە سەر ئاوێنەی شکاو. ئەمن هەمێشە شکلی باوکم لە

کن خۆم ئەوها فکر لێدەکردوە. هەر کە لاقی لە ژوور نا، لە قەراخ هۆدە لە سەر چینچکان هەڵتووتەکا. ئەمن کەوتە فکرم کە خواردەمەنیەکی بۆ دورست کەم. چرام هەڵکرد، چوومە هێشخانی تاریکی هودە،لە خلۆەتی چاوم بە هەموو کەلێن و قوژبنی داسووڕاند، هەتا بەڵکوو شتێکی نەرم، باوی ددانی وی، بدۆزمەوە- هەر چەند دەمزانی کە لە ماڵ شتێک نییە، چونکە نە تریاکم مابوو، نە شەڕاب-. لە ناکاو چاوم بە سەرەوەی ڕەفحە کەوت، وەک بە من ئیلهام کرا بێت، بینیم کە شووشەیەکی کچکەی شەڕابی کەون کە بە ئیرسم پێگەیبوو- گویا بە بۆنەی ڕۆژی لە دایک بوونم ئەو شەڕابەیان دانابوو- لە سەرەوەی رەفحە بوو. ئەمن هیچ کات وەبیری ئەو شەڕابە نەکەوتبووم، هەر بە تەواوی لە بیرم کرد بوو، کە شتێکی ئەوهام لە ماڵ هەیە. بۆ ئەوەی دەستم بە ڕەفحە بگات، کورسیلەیەک لە وێ بوو لە بن پێم دانا، بەڵام چاخێک هاتم دەست بۆ شووشە شەڕابەکە بەرم، لە ناکاو لە کونی لاباجەی هەواخۆری چاوم بە دەرەوە کەوت، بینیم کە لە دەروەی پشت هۆدەکەم، پیرە مێردەکەی پشت دەرپەڕیو،لە بن دارێکی شەنگەبێ دانیشتووە و کێژێکی جوان- نا،فرشتەیەکی ئاسمانی- لە پێش وی ڕاوەستاوە، خۆی خوار کردبۆوە و بە دەستی ڕاستی چەپکە گوڵێکی نیلوفەڕی سوور پێشکێش بە وی دەکرد، لە حاڵێکدا کە پیاوە پیرەکە، نێنوکی قامکی گەورەی دەستی چەپەی دەجووت.

کێژەکە، دورست لە ڕوو بەڕووی من هەڵکەوتبوو، بەڵام وای دەنواند کە چ ئاگای لە دەوروپشتی خۆی نەبێت. چاوی لێدە کرد، بێ ئەوی چاوی لێکرد بێ، زەردە خەنەیەکی بێهۆشانە، بێ ئەوەی بیهەوێ،لە قەراخ لێوی ویشک ببوو، وەکوو ئەوەی چاوەنواڕی کەسێکی نەناس بکات. لە وێ بوو کە چاوەکانی بە سام و هەیبەت و ئەفسونکارو هەڵخەڵەتێن، خەمەزەکانی کە وەکوو ئەمە بوو کە مرۆڤ، سەر کۆنەیەکی تاڵ دەدات، چاوەکانی ئاشوفتەو ئاڵۆز،سەر سوڕماو، هەڕە شەکەرو، وادە دەری ویم بینی، تیشکی ژیانی من لە ڕووی ئەو نغرۆیانەی ورشە دارو پڕ ماناو تێکەڵ، حەل بوو تیواوە. ئەم ئاوێنەی دڵڕاکێش هەموو سامان و دارونەداری و هەست و نیستی منی هەتا ئەو جێگایەی کە فکری بەشەر لێی داماوە دەستە وەستان و عاجزە، بۆ لای خۆی ڕاکێشا. چاوەکانی شیرین خێلی تورکمەنی، ورشەو ڕووناکایی و حیکمەتی ئیلاهی و مەست هێنەری بوو. لە حاڵێکدا کە دەیترساند و ڕایدەکێشا و ڕەکێشی دەکرد، کۆی تەماشاگەکانی ترسەنۆک و(ماورای طبیعی) بینی بوو، کە هەر کەس نەیدەتوانی بیبینێ. کوڵمەکانی دەرپەڕیوو، نیو چاوانی بەرز، برۆی باریک پێکەوە نوساو پەیوەست،لێوەکانی بە گۆشت و نیوە کراوە، دەمەکەی وەکوو ئەمە بوو کە تازە لە ماچێکی گەرم و دوورو درێژ جیا بۆتەوە، بەڵام هێشتا تێر نەبووە. تاڵە مووەکانی ئاڵۆزو ڕەش و ناڕیک و پێک،

دەوری روخساری مانگە شەوی گرتبوو، خەرمانەی دابوو، زنجیرەیەک لە وی بە لاجانگی وەنووسا بوو. جوانی و لەتیفی و نازەنینی ئەندامەکانی، و بە هێند نەگرتن، نێشانەیەک لە شێوەو تەرزی ئەداو ئەتواری و جۆلانەوەی لە بێهێزی و هەشکەلی و ئامانەتیی بوونی وی حیکایەت دەکرد. تەنیا و تەنیا کێژێکی سەماکەری بوتکەدەی هند لەوانە بوو جۆلانەوی ڕیکووپێک و بە کێش و هەڵسەنگاوی وی هەبێت.

حالاتێکی خەمگین و پلمەژیاک و شادی خەماویەکەی، هەموو ئەوانە بە تێکڕایی نیشانیان دەدا کە ئەو وەکوو ئینسانەکانی ئاسایی نییە. لە بنەڕەتدا جوانییەکەی ئاسایی نەبوو. ئەو وەکوو تەماشاگەیەکی خەیاڵی ئەفیونی جلوەی جوانی بە من دەفرۆشت...ئەو هەمان جوولانەوەی ئەوین و موحیبەتی گیانی لە مندا وەدیهێنا. بەژن و بالایەکی نازک و تەنک و بەرز بە خەتێکی لە بار و لێهاتوو ڕێکەوتوو کە لە شانی، باسکی، مەمکەکانی،سینگی،سمتی بەلەکی پێیەکانی بەرەو خوارو دەچوو،ئەوها بوو وەکوو کە لەشی ئەویان لە باوەشی دەسگیرانی هێنابێتە دەر،وەکوو "بلادانە" بوو کە لە ئامێزی پێکەوە لکاو جیایان کرد بێتەوە. جل و بەرگێکی بە پزووی لە بەر کرد بوو، کە وەک قالب یەک بە ئەندام و لەش و بەژن و بالای بوو. چاخێک کە ئەمن لێم ڕوانی گۆیا دەیەویست لەو جۆگەلەی کە لە نێوان وی و پیرە مێر مابەینی هەبوو بپەڕێتەوە، بەلام نەیتوانی. ئەو کات پێرە مێر دەستی بە پێکەنین کرد. پێکەنینێکی ویشک و بێحورمەتانە بوو، کە مووی لە لەشی مرۆڤ قیت دەکردەوە. پێکەنێنیکی بەرهەڵلاو پڕ لە قەشمەری، بێ ئەوەی ڕوخساری گۆڕانکاری بە سەردا بێت. وەکوو دەنگدانەوەی پێکەنینێک بوو لە نێوان دوو گەڵی بێتە دەرەو ئاوازە بداتەوە.

ئەمن لە حالێکدا کە شووشەی شەڕابم لە دەست دابوو بازرەقەو سامم ڕێنیشتبوو، لە سەر کورسیلە هاتمە خوار. نازانم بۆچ دەلەرزیم. لەرزینێکی پڕ لە ترس و کەیف بوو. وەکوو وەی لە خەوەکی شیرین و ترسەنۆک ڕاپەڕیبم. شووشەی شەڕابم لە هەرد دانا، سەرم لە ناو دوو دەستی خۆم گرت. چەند چرکە، چەند کاتژمێری کێشا؟ نازانم. کاتێک وەخۆ هاتمەوە، شووشەی شەڕابم هەڵگرت، چوومە هۆدە، بینییم مامم ڕۆیوە، لایەکی دەرکەی هۆدەی وەکوو زاری مردوو هاوەلا کردۆتەوە. بەلام دەنگی پێکەنینی ویشکی پیرەمێر، هێشتا لە بن گوێچکەم دەزرینگاوە.

هەواو بان تاریک دەبوو،چرا دووکەڵی دەکرد، بەلام لەرزینەکەم، چلۆنایەتی و ترسەنۆکیم لە خۆمدا هەست پێکرد بوو، هێشتا شوێنتێکەری ما بوو. ژیانی من لەو چرکە گۆڕانکاری بە سەرداهات. چاو لێکردنێک بەس بوو، بۆ وەی ئەو فرشتەی ئاسمانی،ئەو

کیژی مەلەکووتی هەتا ئەو جێگایەی کە فامینی بەشەر، حێجز لە تێگەینی ئەوە، کارتێکەری خۆی لە من دادەنا.

لەو چاخدا لە خۆم بێخەبەر ببووم،وەکوو ئەوەی کە ئەمن ناوی ویم پێشتر دەزانی. ئاورینگ و پریشکی چاوەکانی، ڕەنگی، بۆنی، بزووتنەوەی، هەموو بە بۆچوونی من ناسیاگ ئامناس دەهات. وەکوو وەی گیانی من لە ژیانی ڕابردووی وی لە دونیا لە گەل گیانی وی جینارو هاوسێ بووە، ڕیس و گلۆڵەی کرێک بووە،ماشەرێک بوو لەسەرتەونێک و دەبێ پێکەوە بلکێنەوە. دەبوایە لەو ژیانە نزیک وی ببوام. هیچ کات نەمدەویست دستنوێژم لێی بشکێت، تەنیا ورشەیەکی نەدیتراو کە لە لەشی ئێمە دەهاتە دەر، پێکەوە تێکەڵ و ئاویتە دەبوو بەس بوو. ئەو ڕووداوی پڕ مەترسی کە بۆ یەکەمین لێڕوانین بە بۆچوونی من ئامناس هات. ئاخۆ دایم و دەرهەم دوو کەسی ئەویندار ئەو هەستەیان نابێت کە پێشتر یەکتریان بینیوە، کە پەیوەندییەکی پڕ لە ڕەمزونهێنی لە نێوان ئەواندا بوونی هەبووە؟

لەم دونیا هیچ و پۆچ و بێخەبەرە، یان ئەوینی ویم دەویست، یان ئەوینی هیچ کەسێک. ئاخۆ مومکین بوو کەسێکی دیکە لە مندا کارتێکەر بێت؟ بەڵام پێکەنینی ویشک و بێحورمەتانەی پێرە مێر،ئەو پێکەنێنەی خزمەتکار- پەیوەندی نێوان ئێمەی لە بەر یەک هەڵپچکڕی.

سەرانسەری شەو لە فکر دابووم. چەند جار ویستم بچم لە کونی دیوار چاوی لێکەم، بەڵام لە دەنگی پێکەنینی پیاوە پیرە، دەترسام. ڕۆژی دواتر هەر لەو فکرە دابووم. ئاخۆ دەمتوانی لە دیداری بە تەواوی و یەکجارەکی چاو بپۆشم؟ لە ئاکامدا سبحەی ئەو ڕۆژی،بە هەزار خۆف و ترس دڵهورە، بڕیارم گرت، شووشە شەڕابکە سەر لە نوێ لە شوێنی خۆی دانێمەوە. بەڵام چاخێک پەردەی پێش سندوخانەکەم لادا و لێم ڕوانی، دیوارێکی ڕەشی تارێک،وەکوو هەموو بوڵێڵ و تاریکانێک، کە سەرانسەری ژیانی منی داگرتبوو، لە پیش من بوو. هەر لە بنیات را چ کونێک، کولاوکەیەک، و لاباجەیەک، بۆ دەرەوە لە دیوار نەکرابوو و نەدەدیترا. دریچەی چوار قولینچکی گۆشەی دیوار بە تەواوی قایم و بێ شوێن و نیشان بوو. دەتگوت هەر لە سەرەتا کون و کوڵاوکەیەک وجودی نەبووە. سەندەڵیم هێنا پێش، بەڵام هەر چەند شێتانە مستم لە لەشی دیوار دەداو گوێچکەم هەڵدەخست، یان لە بەر شەبەقی چرا لێم دەڕوانی، نیشانەیەکەم لە کولاوکە، لە دیواردا نەدەبینی،و زەبری مستی من لە دیواری پتەو قایم کارتێکەر نەبوو. یەکجارەکی ببوو بە قوڕقوشم.

ئاخۆ دەمتوانی یەکجارەکی چاوی لێداپۆشم؟ بەڵام بە دەستی خۆم نەبوو. لەمە بەدوا وەکوو گیانێک کە لە ژێر ئەشکەنجەو جەزرەبەدا بێت،هەر چەند چاوەڕوانیم دەکرد، هەر چەند کێشکم لێدەکێشا،هەر چەند بە دوایدا دەچووم کەلک و فایدەی نەبوو. هەموو دەوروپشت و قەراخ و قوجاخی ماڵی خۆمان شیش کوت کردووگەڕام، نەک هەر ڕۆژێک،نەک دوو ڕۆژ، بەڵکوو دوو مانگ و چوار ڕۆژ،وەکوو کەسێک، خوێنێک کە بۆ شوێنی جینایەتی خۆی دەگەڕێتەوە، هەموو ڕۆژێ لای ڕۆژ ئاوا وەکوو مریشکی سەر هەڵقەنیو، بە دورەی ماڵەکەمدا دەگەڕام،بە شێوەیەک کە هەموو بەردەکان و هەموو خیزو ڕەڵمی دەورو پشتی ویم دەناسی. بەڵام چ شوێنەواریک لە داری شەنگەبێ نەبوو،لە جۆگەلەی ئاو و لە کەسانێک کە لە وێ بینی بووم وەدەست نەهات. ئەو هێندە شەوانە، شەوەکانی مانگە شەو، لە بەر شەبەقی مانگ، چۆکەم لە سەر هەرد دادا، لە دارەکان ،لە بەردەکان، لە هەیڤ- کە ڕەنگە ئەو چاوی لە هەیڤ نەکرد بێت- بە پاڕانەو لالانەوە بە گریان و فرمێسک هەڵوەراندن هەموو زیندەواری سەر گۆی هەردم بە یارمەتی بانگهیشتن کرد، بەڵام کەمترین شوێنپێیەکەم لە وی نەبینی. لە بنیات را تێگەیم کە هەموو کارەکانم لە خۆڕایی و بیهودەو چونەن، چونکە ئەو نەیدەتوانی بەو شتانەی ئەو دونیایە پەیوەندی و بەستراوەیی هەبێت. بۆ نموونە، ئەو ئاوەی کە ئەو کەزیەکانی پێ دەشووشت، دەبوایە لە کانیەکی تایبەت بە کەسینی، نەناس و یان غارێکی سێحرئاوای بوایە. جل و بەرگی وی لە ڕایەڵوو تێوەدانی ئاوریشم و لۆکەی ئاسایی، دەستەکانی ماتریالیسم، دەستەکانی بنی ئادام ئەوی نەدروە بوو. ئەو یەک بیەی هەڵبژاردە بوو. تیگەیشتم کە ئەو گوڵانەی نیلوفەڕ ئاسایی نەبوونە. دڵنیا بووم ئەگەر ئەو ئاوی ئاسایی لە چروچاوی دابوایە، ڕوخساری وەک میوەی ڕزیو دەگنخا،ئەگەر بە قامکەکانی بەرزو ناسک و زەریفی گوڵی نەیلوفەڕی ئاسایی چنی بوایە، قامکەکانی وەکوو گەڵای گوڵ سیس و کز دەبوون و هەڵدەوەرین. هەموو ئەوانم زانین و فام کرد.

ئەو کیژە- نا، ئەو فرشتەیە- بۆ من سەرینچاوو، بناوانی سەر سوڕمان و ئیلهامی نەگوتراو بوو. بیەیی جوان و تەنک و ناسک و نەرموو نۆڵ و دەست لێنەدراو سەر بە مۆر بوو. ئەو بوو کە هەستی پەرستنی لە مندا پێگەیاندو بە بار هێناو ئیجاد کرد. ئەمن دڵنیام کە لێڕوانینی کەسێکی بیانی،کەسێکی ئاسایی، ئەوی دەشەمزاندو دەچرژاند و بە خۆدا دەشکاندەوە. لەو چاخەوە کە ئەوم بزر کردوە،لەو کاتەوە کە دیوارێکی قایم و پتەو، سەددیکی نمدار بێ کولاوکە بە قورسی قورقوشم لە پێش ئەمن و ئەو کێشرا، هەستم پێکرد کە ژیوارم بۆ هەمێشە لە خۆڕایی و بزر بووە. هەر چەند دڵدانەوەو لاواندنەوەی چاوی لێڕوانین و کەیف و حەزی قووڵ، کە لە بەیینی برد بووم، یەک لایەنە بوو پەرسڤ و ورامێکی بۆ من نەبوو- چونکە ئەو ئەمنی نەبینی بوو- بەڵام ئەمن

ئاتاجێم بەو چاوانە هەبوو، تەنیا سیلە لێڕونێنێکی وی بەس بوو، کە هەموو ئاڕووشەی فەلسەفی و تشتەنۆک و چەمکەکانی ئیلاهیم بۆ حەل کات و هەڵدات. بە چاو لێکردنێکی وی ئیدی ڕەمزو سڕیاتێک بۆ من نەدەماوەو بییەی نەبوو.

لەمە بە دوا بە شەڕاب و تریاکی ڕۆژانەی خۆم زێدە کرد. بەڵام بە داخەوە! لە جیاتی ئەو دەرمانانە، هومیدی هزری من ئیفلیج و بێهەست بکات و بتەزینێ، لە جیاتی ئەوی لە بیری بەرم؟ ڕۆژ بە ڕۆژ، چرکە بە چرکە، دەقیقە بە دەقیقە،ساعەت بە ساعەت،فکری وی،لەش و بەژن وباڵای وی، ڕوخسارو چرو چاوو جەستەی وی، زۆر توندتر و قورستر دەخستە بەر چاوم. چلۆن دەشیام لە بیری بکەم؟ چاوەکانم کە کراوە بوون، یان لە سەر یەکم دادەنان،لە خەو بێداری، ئەو لە بەر چاوی من بوو. لە نێوان کۆلاوکەی سندۆخانەی هودەم، وەکوو شەوێک کە فکرو مەنتیق دەورەی خەڵکی گرتبوو،لە نێوان کونێکی چوار قولینچک کە بە دیوی دەرەوەدا دەکراوە، دایم و دەرهەم لە بەر چاوم بوو. ئیستڕاحەت و ئاسودەیی لە من حەرام ببوو. چلۆن دەمتوانی بحەسێمەوە؟ هەموو ڕۆژی لای ڕۆژ ئاوا لێم ببوو عادەت پیاسە بکەم. نازانم بۆچی دەمەویست و پێم لە سەر دەقرساند کە جۆگەلەی ئاو،داری شەنگەبێ،لکی داری نەیلوفەڕ بدۆزمەوە؟ هەر وەک بە تریاک ئالودە ببووم، هەر بەمجۆری کە بە گەڕان ئالوودە ببووم، وەکوو وەی بوو کە هێزیکی نەدیتراو ئەمن بۆ ئەو کارە دنە دەداو ڕەکێش دەکات وپاڵ پێوەدەنێت. دەمەویست ئەو شوێنەی کە ڕۆژی سێزدەبەدەر ئەوم لێ بینی بوو، بدۆزمەوە. ئەگەر ئەو شوینم دۆزیبواوە، ئەگەر دەمتوانی لە بن ئەو داری شەنگەبی دانیشم،بیگومان لە ژیانی من حەسانەوەیەک ودیدەهات. بەڵام بە داخەوە جگە لە داروشکەو پووش و پڵاش و خیزی گەرم، هێسکی پەراسوی ئەسب،سەگێک کە لە ناو تۆزوخۆل بۆنی دەکرد، شتێکی دیکە نەبوو. ئاخۆ ئەمن بە ڕاستی لە گەڵ وی ئاخافتبووم؟ هیچ کات هەر گێز! تەنیا ئەوم بە دزی و بە نهێنی لە کونێک،لە کولاوکەی چارە ڕەشی خلوەتی هۆدەکەم بینی بوو. وەکوو سەگێکی برسی کە لە ناو زبڵوو زاڵوو کۆ پەین و گەند، بۆن دەکات و بە دوایدا دەگەڕێت. بەڵام کاتێک لە دوور زنبیل دینن، لە ترسان خۆی دەشارێتەوە، دوایی دەگەڕیتەوە، وەرکەکانی تامخۆشی لە ناو ئەو گەندو چەتوو چاڵە بدۆزێتەوە. ئەمن ئەو حاڵم هەبوو، بەڵام ئەو کونە گیرا بوو قورڕادرا بوو. بۆ من ئەو چەپکە گوڵێکی تەڕوو تازە بوو کە فڕیدرابێتە سەر پووش و پەڵاش.

شەوی دوایین،کە وەکوو هەر شەوێک بۆ پیاسە چووم، ئاسمان بارانی بوو، تەپوو مژێکی توند دەورو بەری گرتبوو. لە ئاوو هەوای بارانیدا کە لە پیس و بێزەلەتی و ناحەزی ڕەنگەکان و بێحەیایی خەتەکانی پڕوپێتاڵ کەم دەکاتەوە، ئەمن جۆرە ئازادیەکەم هەست پێدەکرد، وەکوو وەی بوو کە باران هزری بولێلی منی دەشووشتەوە. لەو شەودا

ئەوهەی کە نەدەبوایە، ببوا، بوو. ئەمن بێ ئەوی بمهەوێ پیاسەم دەکرد. بەڵام لەم کاتژمێری تاق و تەنیایی، لەم چرکانەی کە زەمانی ویم بە دورستی لە بیر نایێتەوە، زۆر توندتر لە هەمێشە ڕوخساری جەفڵ و ترسم رێنیشتبوو، شوێن سڕینەوەی وی وەکوو وەی لە پشت هەورو دووکەڵ وەدورکەوتبێت، چروچاوێکی بی جوڵانەوە و بێهێزو بێحاڵ، وەک شکڵەکانی سەر جلدی قەڵەمدان لە بەر چاوم ڕاوستا بوو.

کاتێک گەڕامەوە فکر دەکەم بەتلێک لە شەو تێپەڕیبوو، تەم و مژێکی زۆر لە ئاسمان و هەرد بڵاو ببۆوە، بە جۆرێک کە بە باشی بەری پێی خۆم نەدەبینی. بەڵام لە ڕووی عادەت،لە ڕووی هەستێکی تایبەت کە لە من دا وەخەبەر هاتبوو، وختێک خۆم گەیاندەوە پێش دەرگای ماڵ، هەیکەلێکی ڕەشپۆش، هەیکەلی ژنێک لە سەر سکۆی ماڵەکەمان دانیشتبوو.

شەمچەم هەڵکرد کە لە بەر شەبەقی وی شوێنی ئاچەری قفڵی دەرگا بدۆزمەوە، بەڵام نازانم بۆچ بێ ئیرادە چاوم قەڵافەتێکی ڕەشپۆشی پێکا! و دوو چاوی ڕەش کە لە ناو ڕوخسارێکی مانگە شەوی لاواز بوو، هەر ئەو چاوانەی کە لە ڕوخساری ئینسان دڕوانی، بێ ئەوەی بڕوانێت ناسیم. ئەگەر ئەوم پێشتر نەبینی بوایە، دەمناسی. نا،فریووم نەخوارد بوو. ئەو هەیکەلی ڕەشپۆش ئەو بوو. ئەمن وەکوو کەسێک کە خەون دەبینێت و بۆخۆی دەزانێ کە خەوی دیوە و دەیهەوێ وەخەبەر بێت، بەڵام ناتوانێ. مات و تاساو ڕاوەستام، لە جێگەی خۆم ویشک بووم. شقارتە هەتا بنەکەی سوتا، قامکەکانمی سوتاند، ئەوکات لە ناکاو وەخۆ هاتمەوە، ئاچەرم لە قفڵ داسوڕاند،دەرگا کراوە، خۆم بۆ قەراخ کێشاوە. ئەو وەک کەسێک کە ڕێگا بەڵەد بێت لە سەر سەکوەکە، هەستاوە،لە داڵانی تارێک تێپەڕی، دەرگای هۆدی کردەوە،ئەمن بە دوای ویدا لاقم لە هۆدە نا. دەست و پێم ون کردن چرام هەڵکرد، بینیم کە ئەو لە سەر نوێن و بانی من ڕاکشا بوو. ڕوخساری کەوتبوو بەر سێبەر. نەمدەزانی کە ئەو ئەمن دەبێنیت یان نا! دەیتوانی دەنگم ببیسێت یان نا!؟ بە ڕەواڵەت نە شیوەی ترسی هەبوو نە خۆڕاگری. وەک وەی بوو کە بێ ئیرادە هاتبوو.

ئاخۆ بیمار بوو؟ ڕێگای ون کرد بوو؟ یان بۆ نوستن هاتبوو. لەم چرکەیەدا هیچ گیان لەبەرێک، حاڵاتێکی کە ئەمن تێمپەڕاند ناتوانی فکری لێبکاتەوەو لە زەینی دا بگووری. جۆرە چێژوو هەستێکی خۆش و نەگوراوم هەست پێکرد. نا، فریووم نەخوارد بوو. ئەمە هەر ئەو کێژ بوو،هەر ئەو کێژەی کە بی سەر سورمان، بێ دەربڕینی هەتا تاقە وشەیەک، واردی هۆدەی من ببوو. دایم و دەرهەم لە پاڵخۆمدا فکرم دەکرد، یەکەمین گەپچانی ئێمە ئەوها بەمجۆرە دەبێت. ئەم حاڵاتە بۆ من وەکوو خەونێکی قوڵ و دوروو

درێژو بێ ئینتیهاو بێدوایی هاتن بوو- چونکە دەبێ خەوێکی گران و دوروو درێژت وەێبکەوێ، هەتا خەونێکی ئەوها بدینی- و ئەم بیدەنگییە بۆ من حوکمی ژیانێکی ئەبەدی هەبوو،چونکە لە حالاّتی بێدەستپێک و بێسەرەتا، ناکری قسە بکەی.

بۆ من ئەو لە عەینی حالّدا ژنێک بوو، شتێکی بالاّدەستی بەشەری پێبوو. دەموو چاوی، فرامۆشیەکی پرووزکاو حەپەساو هەموو روخساری ئینسانەکانی دیکەی بۆ من دەهێنا،بە جورێک کە لە تەماشاکردنی وی هەموو لەشم دەلەرزی و چۆکەکانم شل و بێهێزو بوون. لەم چرکە دا هەموو بیرەوەریەکانی خەماوی ژیانی خۆم، لە پشت چاوەکانی گەورە، ئەو چاوانەی لە ڕادە بەدەر گەورەی وی بینی، چاوەکانی تەڕو برووسکەدار، وەکوو گۆی ئەڵماسێکی ڕەش، کە لە فرمێسکیان هاویشتبێ. لە چاوەکانی،لە غەمزەکانی ڕەشی، شەوی ئەبەدی و ئەو تاریکاییەی کەڵەکە کراو دەگەڕام دۆزیبوٚمەوە، و لە ڕەشایی ترسەنۆک و بە سام عیشوەگەر وی نوقم بووم. وەکوو ئەمە بوو کە هێزێک لە ناخی دەرونم دەردەکێشن. هەرد لە بن پێم ڕادەژا، و ئەگەر کەوتبوامە خوار کەیفێکی نەگوتراوم کرد بوو.

دلّم ڕاوەستا، پێشی هەناسەی خۆم گرت، دەترسام پشوو هەڵکێشم و ئەو وەکوو هەور، یان دووکەڵ، ون بێت. بیدەنگی وی حوکمی موجیزەی هەبوو. وەکوو ئەمە بوو کە دیوارێکی بلوریان لە نێوان ئێمە کێشا بوو. لەم چرکە ، لەم کاتژمێرە و هەتا هەتایی خەفە دەبووم. چاوەکانی ،ماندووی وی، وەکوو ئەمە کە شتێکی نا سروشتی کە هەموو کەس ناتوانی ببینێت، وەکوو ئەمە مردنی بینیبێت، لە سەرەخۆ وسەبرۆکە، خەو بردی، پێلوی چاوەکانی کەوتنە سەر یەک و گالّە دران،و ئەمن وەکوو قوم بوو، نغرو بووەک، کە لە دوایی تەقەلا کردن و گیان دان وەسەر ئاو دەکەوێت، لە توندو تیژی نۆبەتە و گەندەتا هەڵدەلەرزیم بە سەری کراسم ئارەقەی نێو چاوانم ئەسترپیەوە.

ڕوخساری وی هەر ئەو حالاّتی ئارام و بێ جولّەی هەبوو،بەلاّم وەکوو وەی بوو کە کز ترو لاواز تر بووە. هەر وا ڕاکشا بوو، نێنوکی گەورەی دەستی چەپەی دەجووت،ڕەنگی چرچاوی، مانگەشەو، لە پشت جلو بەرگێکی ناسک کە کیپ بە لەشی بوو، زندو بەلەکی، قاچی،باسکی و دوولای سینگ و تەواوی ئەندامی دەبیندرا.

بۆ ئەوی ئەوی باشتر ببینم، ئەمن داهاتمەوە،چونکە چاوەکانی لە سەر یەک دانا بوو. بەلاّم هەر چەند چاوم لە دەمووچاوی کرد، وەک ئەمە بوو کە ئەو لە من بە تەواوی دوورە. لە ناکاو هەستم کرد کە ئەمن بە هیچ شێوەیەک لە نهێنەکانی دلّی خەبەردار

نبووم وچ پەیوەندییەک لە مابەینی ئێمە وجودی نییە. ویستم شتێک بڵێم، بەڵام ترسام کە گویی وی، گوێچکەی بە هەستی وی، کە دەبی بە موسیقایەکی دووری ئاسمانی و ئارام عادەتی گرتبێ، لە دەنگی من بێزار و جارز ببێت. بە فکرم داهات کە لەوانەیە برسی یان تێنوو بێت! چوومە سندوخانەی هۆدەکەم، هەتا شتێکی بۆ پەیدا بکەم، ئەگەر چی دەمزانی کە هیچ شتێکمان لە ماڵدا نییە. بەڵام وەکوو وەی کە بە من ئیلهام کرابێ لە سەرەوەی ڕەفحە شوشە شەڕابێکی کۆن کە لە باوکم بۆم بە ئیرس ماوەتەوە، هەیە. وەسەر چوارپایە کەوتم و هێنامە خوار،بە پێدزە بۆ جێووبان چووم،بینیم وەکوو منداڵێکی ماندوو مردوو خەوی ویکەوتبوو. ئەو بە تەواوی نوستبوو، مژوڵەکانی درێژی وەکوو مەخمەر کەوتبوونە سەر یەک. سەری شووشەی شەڕابەکەم هەڵگرت و پیاڵە شەڕابەکەم لە لای ددانی کلیل کراوی، لە سەرە خۆ لە زاری کرد.

بۆ یەکەمین کەڕەت لە ژیانمدا هەستم بە ئارامبوونێکی کتووپڕکرد بوو. چونکە بینییم کە ئەم چاوانە کەوتوونە سەر یەک، وەک وەی کە ئەشکەنجەگەر ئەمنی ئەشکەنجە دەکرد و کاموسێک بە چنچڕۆکەکانی ئاسنین، دەروونی منی ڕیکدەکوشی، قیچێک ئارام بوومەوە. کورسیلەی خۆم هێنا،لە قەراخ تەختی ویم دانا و مەحوی تەماشای جەماڵی وی بووم. چ ڕوخسارەکی مناڵانە وزارۆکانە، چ حاڵاتێکی سەیر! ئاخۆ ئیمکانی هەبوو کە ئەم ژنکە، ئەم کیژە، یان ئەم فرشتەی عەزاب- چونکە نەمدەزانی چ ناوێکی لە سەر دانێم- ئاخۆ مومکین بوو کە ئەو زیواری دوو لایەنی هەبێ؟ ئەوها ئارام، ئەوها بێ زەحمەت وەبەرخۆدان؟

ئێستا دەمتوانی گەرمایی لەشی هەست پێبکەم و بۆنی نمدار کە لە گزیەکانی قورسی ڕەشی بۆ سەرێ هەڵدەکشا، بۆن بکەم. نازانم بۆچی دەستی لەرزۆکی خۆم بڵند کرد- چونکە دەستم لە ئیختیاری خۆمدا نەبوو- بە سەر زولفی ویمدا هێنا؟ زولفێک کە هەمیشە بە لاجانگی لکا بوو. دوایی قامکەکانم بۆ ناو کزیەکانی برد. تاڵە مووەکانی وی ساردو بۆگڕنیان لێدەهات، بۆنی ڕتوو بەت،بۆنی سارد. بە تەواوی سارد. وەکوو وەی بوو کە چەند ڕۆژێکە مردووە. ئەمن بە هەڵە نەچوو بووم، ئەو مرد بوو. دەستم لە ناو سینگ و مەمکی برد لە سەر قەڵبم دانا. لە لێدان کەوتبوو. ئاوێنەم هێنا لە بەر دەم و کەپۆم ڕاگرت، بەڵام کەمترین شوێنەواری زیندو بوونی لە ویدا نیشان نەدا.

ویستم بە گەرمای لەشم ئەوی گەرم کەمەوە،گەرمای لەشی خۆمی بدەمێ و ساردی مەرگی لێوەرگرمەوە، بەڵکوو بەو جۆرە بتوانم گیانی خۆم لە لەشی وی باوێژم. جل و بەرگەم داکەند،چوومە سەر تەختخواب لە قەراخ وی ڕاکشام. وەکوو نێرومێینەی گیا پێکەوە وەنووسا بووین. لە حەسڵدا ئەو وەکوو مێینەی بلادانەی بوو کە لە نێرینەی

خۆیان جیا کردبێتەوە و ئەو ئەوینی "بلادانەی" هەبوو. زاری وەک میوەی کاڵی تاڵ تامی مزەی هارویی دەدا. تەواوی لەشی وەکوو گلێرە و تەرزۆکە، تەیرۆک،گژلۆگ وگشک، سارد ببوو. هەستم پێدەکرد کە خوێن لە دەمارەکانم دەبەستێ و ئەو ساردو سڕیی و سەرما، هەتا بنەبانی قەلبم کار تێکەر بوو. هەموو حەولوو تەقەلاو تێکۆشانی من بێهودەو بە خۆرایی بوو. لە تەخت هاتمە خوار، جل و بەرگم پۆشی. نا، درۆ نەبوو، ئەو لێرە لە هۆدەی من، لە ناو تختووخواب وجێووبانی من، هات گیانی تەسلیمی من کرد. لەش و گیانی هەر دووکی بە من دا!

هەتا زیندو بوو،هەتا زەمانێک کە چاوەکانی لە ژیان پڕوو لێپاو لێپ بوو،تەنیا یادگاری چاوەکانی ئەمنیان ئەشکەنجە و جەزرەبە دا، ئێستا بی هەست و خوست و جولانەوە، ساردوسڕ بە چاوەکانی لە سەریەک دانراو هات، خۆی تەسلیمی من کرد، بە چاوی بەستراو!

ئەوە هەمان کەسە، کە سەر جەمی ژیانی منی زەهراوی کرد بوو، یان لە بنەڕەتدا ژیانی من ئامادە بوو کە ژەهراوی بکرێ و ئەمن جگە لە ژیانی ژەهراوی ژیانێکی دیکەم نەدەتوانی هەبێت. هەنووکە، لێرە لە هۆدەکەم لەش و سێبەرکەی بە من بخشی. گیانی تێکشکاوی ئامانەتی وی کە چ پەیوەندیەکی لە گەڵ دونیای سەر گۆی زەوی نەبوو، لە ناو جل و بەرگی ڕەش و بە چین و پزووی لە سەرە خۆ هاتەدەر،لە ناو لەشێک کە ئەوی ئەشکەنجە دەکرد و لە دونیای سێبەرەکانی سەرگەردان ڕۆیی،گویا سێبەری منیشی لە گەڵ خۆی برد. بەڵام لەشی بی هەست و ئیحساس و بێ جولانەوە لە وێ کەوتبوو. ماسولکەکانی نەرم و ناسک و تەنکی و دەست پیدا ماڵین وی ڕەگەکانی، هیسکەکانی، چاو نواری ڕزیوو بوون، ببوون. بۆ غەزای بە تام و خوێ بۆ کرمەکان و مشکەکانی ژێر هەرد ئامادە کرا بوو. ئەمن لەو هۆدە هەژارانەیەی تەژی لە نەکبەتی سەقامگیر بووم،کە لە چەشنی گۆڕ بوو،لە ناو تاریکانی شەوی ئەبەدی کە ئەمنی لە باوش گرتبوو لە بەدەنەی دیوارەکان چووبوو خوار، دەبوایە شەوێکی درێژو تارێک و سارد و بێ دواییبن، لە قەراخ مردوو تێپەڕ بکەم. لە گەڵ جەنازەی وی. بە بیرم داهات کە هەتا دونیا دونیایە، هەتا ئەمن هەمە،مردوەک،مردوەکی ساردو بێ هەست و ئیحساس و جوڵانەوە لە هۆدەی تاریک لە گەڵ من بووە.

لەم چرکەدا هزرم سەهۆڵبەدان بوو،ژیانیکی بێوێنە وکەسینی، سەیر لە مندا وەدیهات. چونکە ژیانم پەیوەندی بە هەموو ئەو هەبوونانە دەبوو کە لە دەورەی من بوون،بە هەموو سێبەرەکان کە لە دەورو پشت و قەراخ قوجاخم هەڵدەلەرزین و پەیوەنداریەکی قوڵ و جیا نەکراو لە گەڵ دونیاو جم و جۆڵی گیان لەبەر و سروشتیان هەبوو بە هۆی

زنجیرە هەوداکانی نادیاری جەرەیانی پەریشان و بێقەراری نێوان من و هەموو هۆکارەکانی سروشتی بەر قەرار بوو. هیچ جۆرە فکرو خەیاڵ بە بۆچوونی من، ناسروشت نەدەهات. ئەمن دەمتوانی و دەشیام بە سانایی بە ڕەمزو ڕمووزو نهێنی شکڵەکانی کەو نارا، بە ڕەمزو سرِیات و کتێبەکانی ئارووشەی فەلسەفە، بە ئەپتەری وئاقڵسووکی، هەر بووگ و ئەزەلی هەموو جۆرە تێبگەم، چونکە لەم چرکەدا ئەمن لە خولوو سوورِی زەوی و ئاسمانەکان، گەشەو هەڵدانی ڕەووک، داروگیا بە گشتی هەرچی لە زەوی شین دەبێ، جم و جۆلی گیانداران بەشدادریم هەبوو،ڕابردوو داهاتوو،دوورو نزیک،لە گەڵ ژیان و ئیحساساتی من هاو بەش و شەریک وتێکەڵ ببوو. لەم جۆرە چاخانە هەر کەس بە عادەتێکی بە هێزی ژیانی خۆی، بەواز واز بوونی خۆی، پەنابەر دەبێت: ئارق خۆر، دەچی مەستی دەکات، نووسەر دەنووسێ، بەرد تراش، بەرد تراشی دەکات و هەرکام دەقی دڵ و بیروباوەرو ئاقیدەی خۆیان بە هۆی هەڵوەدایی لە دنەدەری بە هێزی ژیانی خۆی بەتاڵ دەکەن. لەو کاتەیە کە هونەر مەندی بە راستی دەتوانێ لە خۆی شاهکار بە وجود بێنێ وبخوڵقێنێ.

بەڵام ئەمن ! ئەمن کە بی زەوق و هەژار بووم، شکڵ کێشێکی سەر جلدی قەڵەمدان، دەمتوانی چ بکەم؟ بەم شکڵانەی ویشک و بریقەدار و بێ گیان کە هەمووی یەک شکڵ بوو، دەمتوانی چی بکەم، کە شاکار بێت؟ بەڵام لە تەوای بوونی خۆم زەوقی لێپاولێپ و تین وگوڕی لە ڕادە بەدەرم هەست پیدەکرد، جۆرێک میر ئاخوری تایبەت بووم، دەمەویست ئەو چاوانەی کە بۆ هەمیشە بەسترا بوون، لە سەر کاغەز بکێشمەوە و بۆخۆمی هەڵگرم. ئەو هەستە ئەمنی وادارکرد کە بڕیاری خۆم بە کردەوە بەڕێوە بەرم. یانی لە دەست خۆمدا نەبوو. ئەویش کاتێک کە مرۆڤ لە گەل مردوەک لە بەندیخانە دایە. ئەو فکرە خۆشیەکی ناخازای لە من وەدیهێنا و ئیجاد کرد. لە ئاکامدا چرا کە دووکەڵی دەکرد، کوژاندەوە، دوو بێسوس وشەمدانم هێنان لە بن سەری ویم هەڵکردن، لە بەر شەبەقی لەرزۆکی شەمەکان شیوەی ڕوخساری ئارامتر بوو، لە سێبەری رووناکی، هۆدە حاڵاتێکی ڕەمزاوی بە خۆوە گرت. قاقەزو کەلووپەلی کارم هەڵگرت،هاتمە قەراخ تەختی وی- چونکە ئیدی ئەو تەختە ماڵی وی بوو-دەمەویست ئەم شکڵەی کە زۆر هێور و وردە وردە مەحکوم بە لێک بڵاو بوون و نەبوونە، ئەو شکڵەی کە بە ڕەواڵەت بێجوڵە و لە یەک حاڵاتدا بوو، بە ئاسودەیی وێنەی بکێشم،لە سەر قاقەز رێگاکانی حەسلی وی تۆمار بکەم،هەر ئەو خەتانەی کە لەم ڕوخسارە کاریان لە من کرد، هەڵبژێرم.

بۆیەکاری هەر چەند کورت و ئاسایی بێت، بەڵام دەبێ کار تێکەربێ و گیانی هەبێت. بەڵام ئەمن کە عادەت بە بۆیەکاری چاپی سەر جلدی قەڵەمدان کرد بوو، ئێستا دەبێ فکری خۆم وەکار خەم و خەیاڵی خۆم، یانی ئەو خەیاڵەی کە لە ڕوخساری وی لە من دا

کار تێکەری هەبوو لە بەر چاوی خۆم شکڵ گرتووی بکەم، چاوێک لە دەموو چاوی وی بکەم، پاشان چاوەکانم بقووچێنم، ئەو ڕێگایانەی کە لە ڕوخساری ویم هەڵبژاردوون بۆ سەر قاقەز دابەزێنم، هەتا بەم هۆکارە بە لێکدانەوەی خۆم بەڵکوو تریاکێک بۆ گیانی ئەشکەنجە کراوم بدۆزمەوە. لە ئاکامدا لە ژیانی بێجووڵە بە ڕێگاکان و شکڵەکانم پەنابرد.

ئەم مەبەستە لە گەڵ شیوەی بۆیەکاری مردوی من، شایانبوونو وێکچوونێکی تایبەتی هەبوو. بۆیەکاری لە ڕووی مردوو- لە حەسڵدا- ئەمن شکڵ کێشی مردوان بووم. بەلام چاوەکان، چاوەکانی بەستووی وی، ئاخۆ پێویست بوو جارێکی تر ئەوان ببینم؟ ئاخۆ بە ڕادەی بەس لە هزرو فکرو مێشکی من، شکڵیان نەگرتبوو، جەستەیان پەیدا نەکردبوو؟

نازانم هەتا نزیکاتی بەیان چەند کەڕەت لە ڕوخساری وی بۆیەکاریم کرد! بەلام هیچ کامیان ئەمنیان ڕازی نەکرد، و لە گەڵ حەزی من نەیاندەخوێندەوە. هەرچی دەمکێشا، دەمدڕاند- لەم کارە نە ماندوو دەبووم و نە هەستم بە تێپەڕ بوونی زەمان دەکرد.

تاریکوو ڕوونی بەیانی بوو،ڕوناکایەکی بوڵێلاوی لە پشت شووشەکانی پەنجەرەی هاتبوو ژۆری هۆدە. ئەمن خەریکی شکڵێک بووم کە بە بۆچوونی خۆم لە هەموان باشتر بوو،بەڵام چاوەکانی، ئەو چاوانەی کە لە حاڵاتی سەر کۆنە دابوو، وەکوو ئەوەی تاوانێکی قەبوڵناکەر لە من ڕویدابیت! نەمدەتوانی ئەو چاوان لە سەر قاقەز دابەزێنم. یەکجارەکی هەموو ژیان و بیرەوەری ئەو چاوانم لە زەین بنەبڕو بوو، مەحوو ڕەشبۆوە.

تێکۆشانی من لە خۆرای بوو. هەر چەند لە ڕوخساری وی ڕادەمام نەمدەتوانی حاڵاتی وی وەبیر خۆم بێنمەوە. لە ناکاە بینیم لەو چاخەدا کولمەکانی وی وردە وردە سوور هەڵگەڕان و گوڵیان کرد، وەکوو ڕەنگی سوری جەرگوو دڵ، لە دووکانی جەرگ و دڵفرۆش، گیانی هاتە بەرو چاوەکانی لە ڕادە بەدەر کراوە، واق وڕماو مان، چاوەکانی کە هەموو ڕووناکایی ژیان لە ویدا ئاشکرا بوو لە گەڵ ڕوناکایەکی ناخۆش دەدروشاوە، چاوەکانی نەساخی سەر کۆنە کەری وی، زۆر سەبر کراوە و چاوی لە من کرد. بۆ یەکەمین جار بوو ئەو ئاگاداری من بوو، چاوی لە من دەکرد و سەر لە نوێ چاوەکانی کەوتنەوە سەریەک. ئەو ڕوداوە بەڵکوو چرکەیەکی نەکێشا، بەڵام بەس بوو کە ئەمن شیوەی چاوەکانی وی تۆمارکەم،و بۆ سەر قاقەز دابەزێنم. بەگەزاری پێنووسی موو، ئەم حاڵاتم کێشا و ئیدی ئەوجار شکڵەکەم نەدڕاند.

دوایی لە سەر جێگام ڕابووم،لە سەرەخۆ لە وی نزیک بوومەوە، پیم وابوو کە زیندوە، زیندو بۆتەوە، ئەوینی من لە جەستەی وی گیان دەماندووە، بەڵام لە نزیک بۆنی

مردوو،بۆنی مردوەکی لێک بڵاو بووم هەست پێدەکرا. لە سەر لەشی کرمی دەگچکە تێکدەبەزین و دوو مێش،زەرگەتەکی زێڕاوی لە دەوری وی لە بەر ڕووناکای شەم دەفڕێن و دەنیشتن. ئەو بە تەواوی مرد بوو، بەڵام بۆچ و چلۆن چاوەکانی کرانەوە؟ نازانم . ئاخۆ ئەمە لە حاڵاتێکی خەیاڵات بینی بووم؟ یان بەراستی وابوو؟ نامهەوێ هیچ کەس ئەو پرسیارە لە من بکات.

بەڵام کارێ حەسڵی ڕوخساری وی،نەک چاوەکانی بوو، هەنووکە ئەو چاوانەم هەبوو،گیانی چاوەکانیم دەویست بێنمە سەر قاقەز،ئیدی لەشی بەکاری من نەدەکات، ئەو لەشی ناسک و تەنکی وی مەحکووم بە نەمان و خۆراکی کرم و مشکی ژێر زەوی ببوو! ئیدی ئێستا لەمە بە دوا ئەو لە بەردەستی من بوو،نەک ئەمن دەست پەروەری وی. هەر چرکەیەک کە حەزم کرد بوایە، دەمتوانی چاوەکانی ببینم. شکڵەکەم بە وریایی و بە پارێزێکی تەواتر برد لە قدوولکەی حەڵەبی خۆم کە شوێنی دەخلم بوو، تاقەت کرد و لە خلۆەتی هۆدەکەم شاردەوە.

شەو بە پێدزەو سەبرۆکە، دەڕۆیی. گۆیا بە ڕادەی بەس ماندوویی لە لەش دەر کرد بوو، دەنگەکانی دوورە دەست سەبر بە گوێچکە دەگەیین،وەکوو باڵدارێک یان باڵندەکی ڕێبوار خەوی دەبینی،ڕەنگە ڕووەک دەڕووان وشین دەبوون. لەم چاخە هەسارەیەکی ڕەنگ پەڕیوە لە پشت کۆمای هەورەکان بزر دەبوو. لە سەر روخسارم هەناسەیەکی نرمی سبحەینەم هەست پێکرد لەو کاتەدا بانگی کەڵەباب لە دوورەوە بێسترا.

ئاخۆ لە گەڵ مردوو دەمتوانی چ بکەم؟ لە گەڵ مردوەک کە لەشی دەستی بە لێک پرش و بڵاو بوون کرد بوو! سەرەتا بە فکردم داهات کە ئەوی لە هۆدەی خۆم دەچاڵ کەم، پاشان فکرم کرد بیبەم لە دەرێ لە بیرێکی باوێم، لە بێرێک کە دەورادەوری وی گوڵی نەیلوفەڕی لێ ڕوابێت. بەڵام هەموو ئەو کارانە بۆ وەی بوو کەسێک نەیبینێت، چەندە فکر،چەندە زەحمەت و چەندە پەیت و چالاکی پێویستە! جگە لەوانە نەمدەویست کە چاوی نامەحرەم و بیانی بەو بکەوێ. هەموو ئەو کارانەم دەبوا بە تاقی تەنیا و بە دەستی خۆم بکەم. ئەمن بە جەهەننەم! لە بناخەدا ژیانی من لە دوای وی چ فایدەی هەبوو؟ بەڵام دەبوایوبە ئەو،هەر گیز، هەر گیز، هیچ کەس لە خەڵکی ئاسایی، جگە لە من نەدەیبوایە چاوی بە جەنازەی وی بکەوێ. ئەو هاتبوە هۆدەی من، جەستەی سارد و سێبەری خۆی تەسلیمی من کردبوو، بۆ ئەوەی کەسی دیکە ئەوی نەبێنێت، بۆ ئەوەی بە ڕوانینی بیانی ئالودە نەبێت. لە ئاکامدا فکرێک بە زەینم داهات: ئەگەر لەشی ویم لەت لەت دەکرد و لە چەمدانم دەخست،هەر ئەو چەمدانە کۆنەی خۆم و لە گەڵ خۆمم دەبردە دەر،دوور، زۆر دوور، لە چاوی خەڵک،ئەوم لە دەچاڵ دەکرد!

ئەو جارە ئیدی دوو دڵیم بە خۆ ڕێگە نەدا، چاقوی دەسک هێسک کە لە خلۆوەتی هۆدە هەبوو، هێنام، و زۆر بە وردی و بە دیقەت، سەرەتا جل و بەرگی ڕەشی ناسکی کە وەکوو هەودای جاڵجاڵووکە ئەوی لە ناوەخۆیدا حەپس کرد بوو- تەنیا شتێک بوو کە بەدەنی داپۆشیبوو- دڕاندم. وەکوو ئەوە بوو کە ئەو بەژنی بەرز ببوو! چونکە بڵندتر لە بەرێ هاتە بەر چاوم. دوایی سەرم لێکردەوە. دڵۆپەکانی خوێناوی مەییو وک دەڵەمەی سارد لە ئەوکی هاتنەدەر. دوایی دەست و قاچەکانم بڕین و هەموو لەشی ویم، لە گەڵ ئەندامەکانی بە شیوەیەکی ڕێکووپێک لە چەمدانمدا جێکردەوە و جلوو بەرگی- هەر ئەو جلەکانەی ڕەشی- بە سەرمدا هەڵکێشان،دەرکەی چەمدانم قفل کرد وگاڵەدا، ئاچەرەکەم لە گیرفانم خست. کاتێک کە خەڵاس بووم هەناسەیەکی ڕاحەتم هەڵکێشا، چەمدانم هەڵگرت،لە سەر تەرازو وزنم کرد، قورس بوو. هیچ کات ئەو هێندە هەستم بە ماندوو بوون نەکرد بوو. نا،هیچ کات،نەمدەتوانی چەمدانەکەم بە تەنیا لە گەڵ خۆم بەرم.

هەوا سەر لە نوێ هەورو بارانێکی سووکی دەست پێکرد بوو. لە هۆدە هاتمە دەر هەتا بەڵکوو کەسێک پەیدا بکەم کە چەمەدانەکەم لە گەڵ بێنیتە دەر. لەو دەورو پشت کەسێک نابیندرێ. کەمێک دوورتر بە وردیم ڕوانی لە پشت هەوای مژاوی پیرە مێردێکی چەمیاگم بینی لە بن دارێکی شەنگە بێ دانیشتبوو. چروچاوی، بە پارچەی گەردن بەندێکی پان پێچا بوو، نەدەبیندرا. سەبرۆکە چووم نزیکەم لێکرد، هێشتا هیچم نەگوتبوو،پیرە مێر پێکەنینێکی ویشک و بێحورمەتانەی کرد بە شێوازێک کە هەموو مووی لەشم قیت بوونەوە، و گوتی: (ئەگەر حەماڵت ویست ئەمن حازرم. ها... کالیسکەیەکی جەنازە کێشانەوەم هەیە... ئەمن هەموو ڕۆژێ مردوان دەبەمە شاعەبدولعەزێز بە خاک دەسپێرم. ها... ئەمن تابووتیش دورست دەکەم، بە بەژن و باڵای هەر کەس تابووتم هەس، بە شیوەیەک کە مووی لێنادا،ئەمن بۆخۆم حازرم لە خزمەت دام هەر ئێستا!...).

لە سەر جێگاکەی هەستاوە، ئەمن بۆ لای ماڵ گەڕامەوە، چوومە هۆدە چەمدانی مردوم بە هەزار زەحمەت، هەتا بەردەرگا هێنا. بینیم کە کالیسکەیەکی جەنازە هەڵگری کۆن و بێکەلک لە بەر دەرکەیە کە بەو دوو ئەسبە ڕەشە کزە وەکوو برینی لەشی مردوو بەسترا بوو. پیاوە پیرە لە لای سەرو لە شوێنی دانیشتن ڕۆنیشتبوو، شەڵاخێکی درێژی لە دەست دابوو، بەڵام ڕووی وەرنەگێڕا کە چاو لە من بکات. ئەمن چەمەدانم بە دەردی سەگ لە ناو کاڵسکە دانا کە لە نێودا، جێگایەکی تایبەتی بۆ تابووت بوو. بۆخۆشم وەسەر کەوتم لە جێی تابووت ڕاکشام و سەرم لە سەر لێواری وی دانا،هەتا بتوانم دەورووبەر ببینم. پاشان چەمەدانم لە سەر سینگم خزاند و بە دوو دەستم توندم ڕاگرت.

شەلاخ لە هەوا دەنگی هات، ئەسبەکان بە هەناسەبڕکە وەڕێکەوتن،لە کونە تفنکی کەپۆی ئەوان، هەڵم وەکوو لولەی دووکەڵ لە هەوای بارانی دەبیندرا و شەقاوی بەرز و لە سەر خۆیان هەڵدەگرت. پاشوو پێشووی ئەوان وەکوو دزێک کە بە پێی یاسا قەمکیان بڕیابێ و لە ڕۆنی داخکراویان هەڵکێشابن، سەبرو بەرز وبیدەنگ لە سەر زەوی دادەنرا. دەنگی زەنگوڵەکانی گەردنیان، لە هەوای نمدار بە سۆزی تایبەتی لە چڕین بوو. جۆرە ئاسودەیەکی بێ بەڵگەو دەلێل و نەگوتراو سەرانسەری لەشی داگرتبووم، بە جۆرێک کە لە ڕۆینی کالسکەی تەرم کێش، ئاو لە ناو دڵم نەدەهەژا. تەنیا قورسایی چەمدانم لە سەر قەفەسەی سینگم هەست پێدە کرد.

تەرمی وی،جەنازەی وی،وەکوو ئەمە بوو کە دایم و دەرهەم ئەو قورساییەی سینگ فشارم دەدا. تەم و مژێکی بوڵێڵ دەورو بەری جادەی گرتبوو. کالسکە بە تاڵوکەیەکی ئاسودە و ناخازا، لە کیوو دەشت و چەم تێدەپەڕی. دەوروبەری من هەتا چاو هەتەری دەکرد شوێنی تازەو خۆش دەبیندرا، کە ئەمن نە لە خەو، و نە لە هوشیاری نەمبینی بوون.

چیاکانی دابڕ دابڕ،دارەکانی سەیرو عەجایب و سەرو لک و چڵووک شکاوو خۆارەوە بوو،،تووک لێکراو، لە دوو لای جادە سەر هەڵداو کە لە ناو ئەواندا خانوو بەرەی ڕەنگ خۆلەپۆتینە بە شکڵی جۆراجۆر سێ قولینچک،مساوی، شەش سووچی،بە پەنجەرەی دەکورت و تاریک بێ کەلووپەل دەبیندرا. ئەو پەنجەرانە چەشنی چاوەکانی مرۆڤی گێژ دەچوو کە گەندە تای گرتبێت. نازانم دیوارەکان چیان لە گەڵ خۆیان هەبوو، کە ساردو سەرمایان هەتا قەلبی ئینسان دەگوێزیتەوە. وەکوو ئەمە بوو کە هیچ کات گیان لەبەرێکی زیندوو نەیتوانێبێت لەو مالانە دانیشتوو بێت! ڕەنگە بۆ سێبەری گیانداران ئەو خانەوانە دورست کرابوو!

گۆیا کالسکە ئاژۆ، ئەمنی بە ڕێگایەکی تایبەت و یان بەکوێرە ڕێگایەکدا دەبرد. بازێک شوێن تەنیا دارەکانی بڕاو خوارو خێچ دەورو بەری جادەیان گرتبوو، و پشتی ئەوان ماڵەکانی نەوی و نزم و بەرز بە شکڵی هەندەسی قویچ- قوچی ناتەواو- بە پەنجەرەی دەباریک و خوار دەبیندرا، کە گوڵی نەیلوفەڕی سوور لە قەراخ وان سەری وەدەرنابوو، بە دەرو دیوار هەڵدەچوو. ئەم تەماشاگەیە لە ناکاو لە پشت مژێکی بوڵێلاوی ون بوو. هەورەکانی قورسی ئاوس، ترۆپی چیاکانیان لە ئامێز گرتبوو ڕێک دەکوشی، نمە نمەی باران وەکوو تۆزو خۆڵی سەر گەردان و بێ پەسیو لە هەوا بلاو ببوو. لە پاش ئەوەی سەر دەمێک ڕۆیشتین، لە نزیک کێوەکی بەرزوو قاقڕی بێ ئاو وگیا و سەوزایی، کالیسکەی تەرم هەڵگر ڕایگرت. ئەمن چەمەدانم لە سەر سینگم لە قاند و هەستامەوە. لە پشت چیا، شوینێکی خلۆوت و ئارام و بە سەفا بوو، شونێک کە هەر گیز نەمدیبوو،

نەمدەناسی، بڵام بە نەزەرم ناسیاگ هات. وەک وەی لە دەرەوەی لێکدانەوەی من نەبوو. گوڵی نەیلوفەڕی سووری بی بۆن، هەردی داپۆشیبوو. پێموا بوو هەتا ئێستا کەسێک قاچی بەم مەڵبەندە نەکەوتبوو. ئەمن چەمەدانم هێنایە خوار لە هەردم دانا،پیرە مێری کالسکەچی ڕووی وەرگێڕا وگوتی: (ئێرە شاعەبدولعەزیمە، شوێنێکی باشتر لەمە بۆت پەیدا نابێت، باڵندە پەڕ لێنادا. ها...).

دەستم لە گیرفانم ڕۆ کرد کریی کالیسکەچی بدەم،لە دوو قران و عەباسێک پتر لە گیرفانم دانەبوو. کالسکەچی پێکەنینێکی ویشک و بێئیحتڕامانەی کرد وگوتی: (مەسەلە نییە،دوایی لێت وەردەگرم. ماڵەکەت بەڵەدم، ئیدی بە منت کار نییە، ها... ؟ هەر ئەوەندە بزانە کە لە گۆڕ هەڵکەنین بێ ئەزموون و ناپسپۆر نیم، ها... بەڵکوو کەمۆشم،ها؟ خەجاڵاتی ناوێ با بچینە وێ، لە کن چەم قەراخ داری شەنگە بێ، قولکێک بە ڕادەی چەمەدان بۆت هەڵدەکەنم و دەڕۆم".

مامە پیرە بە چالاکیەکی تایبەتی کە ئەمن ناتوانم خەیاڵی بکەم،لە کالسکە هاتەخوار. ئەمن چەمەدانم بە نەقە نەق لە دوو خۆ کێشا وپێکەوە چووینە ڕەخ بەدەنەی دارێک کە لە قەراخ چۆمێکی ویشک بوو،ئەو گوتی: ئێرۆکە باشە؟"

و بێ ئەوەی چاوەڕوانی وڵامی من بێت،بە بێڵەکی کچکە و کوڵینگ کە پێی بوو، خەریکی هەرد هەڵکندن بوو. ئەمن چەمەدانم لە هەرد دانا و لە سەر جێگای خۆم بێدەنگ ڕاوەستابووم. ئەو بە پشتی کۆم و چالاکی مرۆڤێکی کۆنەکارو کەموۆ، خەریک بوو. لەو کوڵینەوە دا شتێکی وەکوو گۆزەی لعاب دۆزیەوە،ئەوی لە دەسماڵێک پێچاوەو هەستاوە گوتی:

" ئەم قولکە،ها...،دورست بە ئەندازەی چەمەدانە، مووی لێنادات، ها..." دیسان ئەمن دەستم دەگیرفانم نا حەقدەستەکەی بدەمێ. لە دوو قڕان و عەباسیەک پترم پێ نەبوو. دیسان پیرە مێر پێکەنیێکیی ویشک و بێ مەزەی کردو گوتی: " پێویست ناکات،مەسەلە نییە،ئەمن ماڵی تۆ پیدەزانم، ها، ئەوە لە جیاتی حەقدەستم گۆزەیەکم دۆزیەوە، گوڵدانێکی راغە،ئی شاری قەدیمی ڕەیە،ها...".

دوایی بە هەیکەلی کۆمی خۆی پێدەکەنی، بە جۆرێک کە شانەکانی دەلەرزین. گۆزەکەی کە لە ناو دەسماڵێکی چڵکن بەستبوو لە بن هەنگڵی گرتبوو، بۆ لای کالسکەی تەرم هەڵگر چوو و بە چالاکیەکی تایبەتی لە شوێنی خۆی دانیشت. دیسان شەڵاخی هەڵسوڕاند، هەسپەکان بە هەناسەکێشان وەرێکەوتن، دەنگی زەنگوڵەی گەردنی ئەوان

لە هەوای نمدار گۆرانی تایبەتیان دەچڕی،وردە وردە لە پشت کۆمای تەم و مژ لە سێرەی چاوی من ون بوو.

چاخێک تەنیا مام هەناسەیەکی ڕاحەتم هەڵکێشا،وەکوو ئەمە بوو کە بارێکی قورسم لە سەر سینگم هەڵگرتووە، ئارامبوونەکی بە تام و چێژ ، هەموو لەشی داگرتم. لە دەورەی خۆمم ڕوانی، ئێرە شوێنێکی گچکە بوو کە لە ناو تەپۆڵکەو چیاکان گیری کرد بوو. لە سەر زنجیرە کێوێک شوێنەواری خانووبەرەکانی کەونارا، بە خشتی ئەستوور و چەمەکی ویشک لەو نزیکاییی وەبەر چاو دەکەوت.

ئەم ناوچەیە ئەمین و خلوەت، دوور کەوتوو بێ ئەنگامەو چەقەو هەرا بوو. ئەمن لە قوڵایی دڵمەوە کەیف خۆشبووم و لە پاڵخۆمدا فکرم دەکرد ئەو چاوانەی گەورە کاتێک کە لە خەوی سەر گۆی زەوی وەخەبەر دێ، جێگەیەکی بە لێهاتووی خانووبەرەو قیافەکەی دەدۆزیەوە، ئەو چاخ دەبوایە کە ئەو دوور لە خەڵکی تر،دوور لە مردووی ئەوانی تر بوایە، هەر بەم جۆرەی کە لە ژیانیش دوور لە زیواری خەڵکی دیکە بوو.

چەمەدانم بە پارێز هەڵگرت و لە ناو قوڵکەکەم خست. قوڵکەکە دورست بە ئەندازەی چەمەدان بوو. مووی لێ نەدەدا. بەڵام بۆ دوایین جار ویستم تەنیا جارێک لە وی- لە چەمەدان- بنۆڕم. لە دەورو پشتی خۆم ڕوانی کەسی لێدیار نەبوو. ئاچەرم لە گیرفانم هێنادەرو دەرکەی ویم کردەوە. بەڵام چاخێک کە قولێنچێکی جلی ڕەشی ویم وەلابرد،لە ناو خوێنی دڵمە بوو، و ئەو کرمانەی کە لولیان خوارد بوو، دووچاوی گەورەی ڕەشم بینی کە بێ جوڵە راستەوخۆ، چاوی لە من دەکرد، و ژیانی من لە بنەبانی ئەو چاوانەی قوم ببوو. بە تاڵوکەو بە پەلە دەرکەی چەمدانم گاڵەدا و خوڵم وەسەر کرد پاشان بە پێ شێلام،دوایی کلۆ بەردو خیزم هێنا بەسەرمدا کرد هەتا شوێنی قەبەر بە تەواوی لێ پاک بێتەوە، بە جۆرێک کە هیچ کەسێک نتوانێت ئەوی هەڵاوێری. بە شێوەیەکی باش ئەم کارەم کرد کە بۆخۆشم نەمدەتوانی قەبری وی لە باقی زەوی لێکهەڵاوێرم.

کارم کە تەواو بووگ،چاوێکم لە خۆم کرد،بینیم جل و بەرگم خۆڵاوییە،دڕیاوە، وخوێنی مەیو بووگی ڕەش بە وی نوساوە، دوو مێش و زەرگەتەیەکی زێڕاوی لە دەورەم لە باڵە فڕە دابوون ، کرمی دەگچکە بە لەشم وەنووسا بوون، کە لە ناو یەکدا دەجۆڵانەوەو تیکدەبەزین و لێک دەهاڵان. ویستم پنۆکی خوێنی سەر جلوو بەرگم خاوێن کەمەوە، بەڵام هەر چی کردم و کراندم و قۆڵی کراسم بە ئاوی زارم تڕ کردو لێم خشاند، پنۆکەکانی خوێن خەرابتر هەلینگاندەدا و خست و خۆڵتر دەبوو. بە جۆرێک کە تەواوی جل و بەرگی منی داگرت و ساردو سەرماو زوقم و سەیاقەی لیچق بوونی ویم لە سەر لەشم هەست پێکرد.

درەنگ وەختان بوو،نزیکەی ڕۆژ ئاوا،نمەنمە باران دەباری، ئەمن بێ ئەوەی بمهەوێ شوێن پێی تەگەرەی کالسکەی تەرم هەڵگرم وەبەر خۆم داو،وەڕێکەوتم. چاخێک کە هەواو بان تاریک بوو شوێنی تەگەری کاڵسکەی جەنازە هەڵگرم ون کرد. بە سەر لێشێواوی بێ وەی بزانم دەچمە کوێ، بی فکرو ئیرادە لە تاریکی شەوی ئەنگوست لە چاوی تێکچڕژاو لە سەرەخۆ دەڕۆیشتم و نەمدەزانی بۆ کوێ دەچم! چونکە پاش وی، دوایی ئەوەی کە ئەو چاوانەی گەورە لە ناو گۆمیلکەی خوێندا بە دەڵەمەم بینی بوو،لە شەوێکی تاریک،لە شەوێکی قووڵ کە هەموو ژیانی منی داگرتبوو وەڕیکەوتبووم دەڕۆیشتم، چونکە ئەو دوو چاوەی کە وەکوو چرا بوون بۆ هەمیشە کوژا بوونەوە، و لەو حاڵەدا بۆم وەک یەک بوو کە بە شوێن و قۆناغ و مەنزڵێک بگەم، یان هیچ کات نەگەم.

کپ و بێدەنگی تەواو حوکمڕانی دەکرد. وام بە زەین داهات کە هەموو ئەمنیان جێهێشت بوو. بە بوونەوەرانی ناگیاندار پەنام برد. پەیوەندی نێوان من و جەرەیانی سروشت، نێوان من و تاریکیەکی قووڵ کە لە گیانی من دابەزیبوو وەدیهاتبوو. ئەو بیدەنگییە جۆرە زوانێکە کە ئێمە مانان تێی ناگەین،لە توندو تیژی کەیف خۆشی سەرم گێژ بوو، مامە سورەم گرت،حالاتێکی ڕشانەوەو ئیستفڕاخم بۆ هاتە پێش،و لاقم سست و شل بوون و پۆچانەوە. ماندوو بوونێکی بێ دواییم لە خۆمدا هەست پێکرد، چوومە ناو قەبرستانی ڕەخ جادە و لە سەر بەردی گڵکۆیەک دانیشتم، سەرم لە ناو دوو دەستم گرت و بۆ حاڵی خۆم سەرگەردان و حەیران مام. لە ناکاو دەنگی پێکەنێنێکی ویشک بێ ئیحتڕامانە هەودای خەیاڵی پساندم و ئەمنی وەخۆ هێناوە. ڕووم وەرگێڕا و بینیم ئەو هەیکەڵەی کە سەرو دەمووچاوی بە شاڵگەردن پێچابوو لە قەراخ من دانیشتبوو و شتێکی لە دەسماڵێکی بەستراو لە بن هەنگڵی دابوو. ڕووی لە من کرد وگوتی:

"بیگومان ئەتۆ دەتویست بۆ شاری بچی، ڕێگات ون کردوە، ها؟ ڕەنگە بە خۆت بڵێت"ئەو وەختەی شەو لە ناو گۆرستان چ کار دەکەم؟ بەڵام خۆف مەکە، سەروکاری من لە گەڵ مردوانە،کارم قەبر هەڵکەندنە، کارێکی خەراو نییە، ها؟ ئەمن سەر جەمی ڕێگاکان و کوێرەڕێگاکانی ئێرە بەڵەدم. مەسەلەن ئەمرۆ چووم قەبرێک هەڵکەنم ئەو گوڵدانە لە بن هەرد هاتە دەر، دەزانی گوڵدانی ڕاغە،ئی شاری قەدیمی ڕەیە، ها؟ قابیلی نییە، ئەمن ئەم گۆزە بە تۆ دەدەم با لە منت بە یادگار لە لا بێت"

ئەمن دەستم بۆ گیرفانم برد،دوو قڕان و عەباسیەکەم دەرهێنا. پیرەمێر بە پێکەنییکی ویشک گوتی: نا قابیلی نییە، ئەمن ماڵت پیدەزانم. لەو نیزیکانە کالسکەیەکی مردوو هەڵگرم هەیە، وەرە ئەتۆ بۆ ماڵتان بەرم. ها؟ دوو هەنگاو ڕێگایە".

گوزەلەکەی لە داوینی من هاویشت و ڕابوو سەر پێ. لە پێکەنینان شانی دەلەرزین. ئەمن گۆزەڵەکەم هەڵگرت و بە دوای هەیکەلی پشت کۆم وەرێ کەوتم. لە سەر گەوەی جادە، کاڵسکەیەکی تەرم کێشی بێکەلک بە دوو ئەسبی ڕەشی و کز ڕاوەستا بوو. پیاوە پیرە بە چوست و چالاکی چوو سەرو دانیشت، ئەمنیش چوومە ناو کالسکەو لە شوێنی تایبەت کە بۆ تابووت دورست کرا بوو، ڕاکشام و سەرم لە سەر لێوی بەرزی وی دانا. بۆ ئەوی دەوروو بەری خۆم بتوانم ببینم، گۆزەم لە سەر سینگم دانا و بە دەست ڕامگرت.

شەڵاخ وێڕەی هات، ئەسبەکان بە هەناسە هەڵکێشان وەڕیکەوتن. هەنگاوی بەرزو لە سەرە خۆیان هەڵدەگرت. لاقیان سەبرو بیدەنگ لە سەر هەرد دادەنا. دەنگی زەنگوڵەی گەردنی ئەوان لە هەوای نمدار ئاهەنگی تایبەتیان دەچڕی. لە پشت هەور، هەسارەکان وەکوو کاولی چاوەکانی برووسکەدار، کە لە ناو خوێنی مەیو بووگی ڕەش هاتبنە دەر تەماشای سەر هەردیان دەکرد. فینکایەکی ئارام و شیرین هەموو لەشی منی داگرت.

تەنیا گوڵدان،وەکوو جەستەی مردوەک سینگی منی فشاردەدا. دارەکانی پێچ پێچ بە لک و پۆپی دەخوارو خێچ، وەکوو ئەمە بوو کە لە تارێکی لە ترسی ئەمە مەبادا هەڵخولیسکێن و وەهەردی کەون، دەستی یەکتریان گرتبوو.ماڵەکانی سەیرو سەمەرە بە شکڵەکانی بڕاو بڕی هەندەسی بە پەنجەرەکانی دەست لێهەڵگیراک، ڕەشی قەراخ جادە، کوێرەوەریان کێشا بوو. بەڵام پەیکەری دیواری ئەو ماڵە، وەکوو کرمی شەوانەی ورشەدار، خەم و ناخۆشی لە خۆی فرایاز دەکرد. دارو بارەکان بە حاڵاتێکی ترسەنۆک دەستە دەستە، ڕەدیف ڕەدیف،تێدەپەڕین و بە دوای یەکدا هەڵدەهاتن. بەڵام وا بە نەزەر دەهات کە لاسکی نەیلوفەڕەکان لە لاقی وان دەهاڵێن وەهەرد دەکەون. بۆنی مردوو، دایم و دەرهەم لە جەستەی من ڕۆچوو بوو، هەموو تەمەن لە تابووتێکی ڕەش نوستبووم، و کەسێک، پیرمێرێکی پشت کۆم کە ڕوخسارم نەدەبینی، ئەمنی لە ناو مژو سێبەرکانی تێپەڕیو دەگەڕاند.

کالسکەی مردووکێش راوەستا،ئەمن گۆزەم هەڵگرت و لە کالسکە هاتمە خوار. لە بەر دەرگای ماڵەکەم بووم، بە پەلە چوومە هۆدەکەم، گۆزەم لە سەر مێز دانا، چووم قدوولکەی تەنەکەم- هەر ئەو قدولکەیەی کە دەغلێم بوو و لە خلوەتی هۆدەم شاردبۆوە. - هەڵگرت و هاتمە بەر دەرگە،هەتا لە جیاتی حەقدەست، قدوولکەکە، بە پیرە مێری کالسکەچی بدەم. بەڵام ئەو ون ببوو. شوێنپێیەک لە وییو لە کالسکەکەی، نەدەبیندرا. سەر لە نوێ بە ناهومیدی بۆ هۆدەم گەڕامەوە، چرام هەڵگیرساند،گۆزەم لە ناو دەسماڵ هێنادەر،خۆڵی سەر ویم بە قۆڵی کراسم خاوێن کردەوە.

گۆزە ڕەنگێکی بریقەداری قەدیمی ونەوشەیی هەبوو، کە بە ڕەنگی زەرگەتەی زێڕاوی ورد کراو،دەر هاتبوو. لایەکی بەدەنەی وی بە شکڵی بادام، دەوراندەوری، نەیلوفەڕی ڕەنگ سوور بوو، ناوی وی- لە ناو دەورەی بادامی- ڕوخساری وی، دەم و چاوی ژنێک کشرا بوو کە چاوەکانی ڕەش، چاوی گەورە تر لە ئاسایی، دوو چاوی سەرکۆنەکەری هەبوو. وەکوو ئەمە کە لە من تاوانێکی قەبووڵ نەکەر قەومابێت و بۆ خۆم نەمزانیبێت.

چاوەکانی ئەفسوونکارو جادووگەری کە لە حاڵی پریشان و مشەوەش و سەر گەردانی، هەڕەشەکەرو وادە دەر بوو. ئەو چاوانەی دەترسان و ڕایاندەکێشا، و برووسکەیەکی ماوەرای سروشتی مەست هێنەریان لە بن وی دەدروشاوە. کوڵمەکانی دەرپەڕیو،نیوچاوانی بەرز، برۆکانی باریک و تیکەڵ، لێوەکانی گۆشتاوی نیوە کراوەو بسک و کەزی ئاڵۆزی هەبوو کە قولێک، لە سەرپانایی لاجانگی سانی بەستبوو.

ئەو وێنەیەی کە دوێنێ شەو لە روخساری ویم هەڵگرتبۆوە لە ناوی قدوولکەی حەڵەبیم دەرهێنا،لە بەر یەکم دانان، لە گەڵ ئەو شکڵی گۆزە نیسکۆڵەیەک تەوفیری نەبوو، وەک ئەوە کە کۆپی یەک بن. هەر دووکی ئەوان یەکێک و کاری شکڵ کێشێکی چارە ڕەش ، لە سەر قەڵەمدان ساز ببوو. ڕەنگە گیانی نقاشی گۆزەی لە کاتی کێشانەوەی چۆبیتە کەڵێشەی من و دەستی من لە بەر دەستی ویدا بووبێت. ناکرێ ئەم دوو شکڵە لێک هەڵاویردرێن. تەنیا ئەمە نەبێت کە نەقاشیەکەی من لە سەر قاقەز بوو،لە حاڵێکدا شکڵی سەر گۆزە ڕەنگی ڕوناکی قەدیمی هەبوو کە گیانی مەڕمووز،گیانێکی بیانی و غەریب و نائاسایی بەم شکڵەی دا بوو، و ئاورینگی گیانی شڕورێک لە بن چاوانی دەدرەوشاوە. نا،جێگای باوەڕ نەبوو! هەر ئەو چاوانەی گەورەو بێفکر، قیافەیەکی ڕازدار و لە عەینی حاڵدا ئازاد!

چ کەسێک ناتوانێ تێبگات و لێی حاڵیبێت کە چ هەست و ئیحساسێک بە منی دەست دا! ئاخۆ ڕوداوەکی ئەوها لە کردنهاتووە؟ سەر جەمی بەخت ڕەشیەکانی ژیانم سەر لە نوێ لە بەر چاوم بوون بە خاوەن جەستە. ئاخۆ تەنیا چاوەکانی کەسێک لە ژیانمدا بەس نەبوو؟ ئێستا دووکەس ئەبەو چاوانە،ئەو چاوانەی کەماڵی وی بوو،چاویان لە من دەکرد! نا،بە تەواوی بەدەر لە تاقەت بوو. چاوێک کە بۆ خۆی لە وێ نزیک چیا، لە قەراخ بەدەنەی دارێکی شەنگەبێ، لە ڕەخ چەمێکی ویشک بە خاک ئەسپاردرا بوو. لە بن گوڵەکانی نویلوفەڕی سوور،لە ناو خوێنێکی مەیو، لە ناو کرم و گیانلەبەران و پێوەدەرو گەزۆک، کە لە دەورەی وی جەژنیان گرتبوو، ڕیشەی گیاکان خیرا لە کاولی چاوی وی ڕۆ دەچوو کە شیرەکەی بمژێ، ئێستا بە ژیانێکی پتەو لێپالێپ چاوی لە من دەکرد!

ئەمن خۆم هەتا ئەو ڕادەیە چارە ڕەش و تووک و نزا لێکراو، فکر بۆ نەدەکردەوە، بەڵام بە هۆی هەستی تاوانێکی گەورە کە لە من دا شراوە بوو،لە عەینی حاڵدا کەیف خۆشی بێ بەڵگە، سەرخۆشی نائاسایی بە منی دەست دا، چونکە تێگەییم کە تاقە کەسێکی هاودەردی قەدیمیم هەبووە. ئاخۆ ئەو شکڵ کێشی قەدیم، شکڵ کێشێک کە لە سەر ئەو گۆزەیەی سەتان هەزار ساڵ پێش نەقاشی کرد بوو، هاودەردی من نەبوو؟ ئاخۆ دونیای منی ڕێ نەبڕیبوو؟

هەتا ئەو چرکە ئەمن خۆم بە بەخت ڕەشترین بوونەوەر دەزانی،بەڵام حاڵیبووم کە لە سەر ئەو چیایانە و لەو ماڵانە و ئاوەدانیانەی خاپۆرو وێران کە بە خشتەی قورس دورست کرا بوون، خەڵکانێک تێیاندا ژیاون کە ئێستا ئێسکی ئەوان رزیوە و ڕەنگە زەڕڕاتی بەشکانی جۆراو جۆری لەشی ئەوان لە ناو گوڵەکانی نیلوفرِی سوور ژیانیان دەکرد، لە ناو ئەو خەڵکە شکڵ کێشێکی بەلەنگازو بارکەوتوو، شکڵ کێشێکی تووک و نزا لێکراو،ویدەچی شکڵ کێشیکی قەڵەمدان سازی بەخت ڕەشی وەکوو من هەبووبێت، ڕاست وەکوو من. ئێستا حاڵیبووم،تەنیا دەمتوانی تێبگەم و بفامم کە ئەویش لە ناو دوو چاوی زلی ڕەش سووتاوەو تواوەتەوە، دورست وەکوو من. ئەمە بە منی دڵداری دەدا.

لە ئاکامدا نەقاشیەکەی خۆم لە کن نەقاشیەکەی گۆزە داناو بەرابەرم کرد، پاشان چووم مەنقەڵی تایبەتی خۆم ساز کرد،کە ئاور پریشک و ئاورینگی دەدا، هێنام لە پیش شکڵەکانم دانان. چەند قوم وافورم هەڵمژی و لە دونیای خەیاڵات لە وێنەکانم ڕوانیێ،چونکە دەمەویست فکرو هزری خۆم کۆ کەمەوە، و تەنیا دووکەڵی تریاک بوو کە دەیتوانی فکری من کۆ کاتەوە و ئاسودەیی فکریم بۆ دەستەبەر کات.

ئەوەندەی تریاک مابوو هەڵممژی وکێشام هەتا ئەم ئەفیوونی فەقیر هەموو ئارووشەو ئەو پەردانەی کە پیشی چاوی منیان گرتبوو،ئەو هەموو یادگاریانەی لە بەر دەست و ڕەنگ بۆری خۆڵە پۆتینە و تێکچڕژاوو تێکشیڵدراو بڵاو بکات. ئەو نەشئەی کە چاوە ڕوانم دەکرد بۆی هێنام، کە زیدەتر لە چاوەڕوانم بوو. وردە وردە هزرەکانم،وردبین، مەزن و ئەفسونگەر بوون، لە حاڵاتێکی نیوە خەو بێهۆشی کەوتم، پاشان وەکوو ئەمە بوو کە تەوژم و قورسایی لە سەر سینگم هەڵگیرا، وەکوو ئەمە یاسای سەنگینی بۆ من وجودی نەبوو، بە شیوەیەکی ئازادانە بە دوای هزرم کە مەزن،زەریف و لەتیف و مووقەڵێش ببوو باڵمگرت و فڕیم.

جۆرە خۆشحاڵیەکی قووڵ و لە گوتن نەهاتوو هەموو لەشی داگرتم. لە زیندانی باری لەشم ئازاد ببووم. دونیایەک ئارامی و ئاسودەیی، بەڵام تەژی لە شکڵ و ڕەنگی ئەفسونگەرو شیرن... دوایی تشک و دامینی هزرم هەڵپچڕا و لەم ڕەنگانە و شکڵانە

دەتواوە. لە ناوشەپۆلان قوم دەبووم کە تەزی و دارماڵ لە لاواندنەوەی کارتێکەر بوو. دەنگی قەلبی خۆم دەبیسی،جولّەی هاتووچۆی خوێنم لە ڕەگ و دەمارەکانمدا هەست پێدەکرد. بەڵام ئەوحالاّتە بۆ من لێپالیپ لە ماناو کەیف بوو. لە قولاّی دڵ دەمەویست و ئارەزوم دەکرد، کە خۆم دەستەبەری خەوی لە بیر چوونەوە بکەم. ئەگەر ئەو لە بیر چوونەوە مومکین دەبوو! ئەگەر دەیتوانی دەوام بێنێ! ئەگەر چاوەکانم دەکەوتنە سەر یەک لە دونیای خەو لە سەرەخۆ لە نەبوون دەتواوە، بوونی خۆم هەست پێ نەدەکرد! ئەگەر گونجاو بوو لە پنۆکێکی رەنگین،لە ئاهەنگێک، گۆرانیەک، لە گەڵ ورشەی ڕەنگین سەر جەمی هەستم تێکەڵ دەبوو، و پاشان ئەم شەپۆل و شکڵانە ئەوندە گەورەو مەزن دەبوون، دەی ئاژۆت کە بە تەواوی نەدەماو لە ناو دەچوو بە تاسەو ئارەزووم گەیبووم.

ورده ورده حالاّتێکی بێدەنگی و بێهەستی بۆ من هاتە پێش،وەک جۆرێک ماندووبوونی ئارامبەخش و شیرین، یان شەپۆلێکی زریف بوو، لەشم بۆ دەرەوەی دەدەلاّند. پاشان هەستم پێکرد کە زیوارو ژیانی من بۆ پشتەوە دەگەڕاوە. سەبر سەبر ڕوداوەکانی ڕابردوو و یادگاری و بیرەوەریەکانی سترِاوەو لە بیرکراوی سەردەمی منالّی خۆم دەبینی.

نەک تەنیا دەمدیتن بەڵکوو لەو هەراوهوریانە بەشداریم هەبوو و هەستم بەوان دەکرد. چرکە بە چرکە، گچکەترو چکۆڵەتر دەبووم. دوایی لە ناکاو هزرو فکرم رەشبۆوەو لە ناوچوو وتاریک بوو.

هاتە بەر چاوم، کە تەواوی بوونی من، بە سەری چەنگاڵێکی باریک گرێدراوە و لە بنەبانی بیرێکی قووڵ و تاریک هەڵاوەسرا بوو. پاشان لە سەر چەنگاڵەکە بەردرام. دەخوشیم و دەلەقیم و دوور دەبوومەوە بەڵام وە هیچ شتێک نەدەکەوتم. هەڵدێریکی بی دواییێن لە شەوێکی ئەبددی بوو. لە پاش ئەوی پەردەکە بنەبڕ بوو واستراوە بەدوای یەکدا لە بەر چاوی نەقشی دەبەست. چرکەیەکی لە بیر کردنم لە سۆنگەی وی بڕی. کاتێک کە وەخۆ هاتمەوە بە جارێک خۆم لە هۆدەیەکی گچکە بینی و لە حالاّتێکی تایبەتی دابووم کە لە لام سەیر بوو، لە لایەکیش بۆم سروشتی بوو.

***

لە دونیایەکی تازە کە وەخەبەر هاتبووم ئاقارو دەوروبەری و چلۆنایەتی وکەرخ و هەلوو مەرجی وێ بە تەواوی بۆ من ئاشنا و نزیک بوو، بە شیوەیەک کە زێدەتر لە مەڵبەندی ژیانی پێشۆی خۆم بە وێ ئاودەمیی و ئوگریم گرتبوو. وەکوو ئەوەی کە ڕەنگدانەوەی ژیانی بەڕاستی من بوو. دونیایەکی دیکە بەڵام بە ڕادەیەک لە من نزیک و

پەیوەنداربوو کە بە نەزەرم دەهات کە بۆ ئاقارو دەوروبەری حەسڵی خۆم گڕاومەوە. لە دونیایەکی قەدیمی بەڵام لە عەینی حاڵ نزیکتر و سروشتی تر لە دایک ببووم.

هەواو بان هێچتا تاریک و ڕوون بوو. چۆڵەچرایەک لە سەر دەلاقەی هۆدەکەم دەسوتا،جێووبانەکەم لە قولینچکی هۆدە کەوتبوو. ئەمن وەخەبەر بووم، هەستم پێدە کرد کە لەشم گەرمە، پنۆکەکانی خوێن بە عاباو شاڵگردنم وەنووسابوو. دەستەکانم خوێناوی بوو. بەڵام لە گەڵ بوونی گەندەتاو،جۆرێک دڵتەنگی و پریشانی و ورووژاو بوونی تایبەت لە من دا وەدیهاتبوو کە توندوتیژتر لە فکری بنەبڕکردنی شوێنەواری خوێن بوو، بە تابشت تر لەمە بوو کە دارۆغە بێت و ئەمن دەست بە سەر کات.

بێجگە لە وەش سەر دەمێکی دوورو درێژ بوو کە چاوەڕوانیم دەکرد وەدەست دارۆغە کەوم. بەڵام بڕیارم گرتبوو کە بەر لە گرتنم پێاڵەی شەڕابی ژەهراوی کە لە سەر دەلاقە بوو بە قومێک وەنۆشم. ئەمە ئاتاجی بە نووسین بوو کە بۆ من بە ئەرکێکی مەجبووی بوو. دەمەویست ئەو دێوەی کە سەر دەمێکی دوردرێژ بوو لە ناخەوە ئەمنی ئەشکەنجە و جەزرەبە دەدا، بۆ دەرەوەی دەر بکێشم. دەمەویست دڵی پڕی خۆم لە سەر قاقەز دابەزێنم. لە ئاکامدا دوایی هیندێ شک و دوو دڵی، چۆڵەچرام هێنایە پێش و بەمجۆرە دەستم پێکرد:

ئەمن دایم و دەرهەم فکرم بۆی دەچوو، خەیاڵم دەکرد کە بیدەنگی باشترینی شتە. و بۆچوونم وابوو وام دەحایشاند کە وا باشە مرۆڤ وەکوو ماسیگرە لە رەخ دەریا پەڕو باڵی خۆی بکاتەوە و تەنیا دابنێشت. بەڵام هەنووکە ئیدی بە دەستی خۆم نییە، چونکە ئەوهەی کە نەدبوایە ببوایە، بوو. کێ دەزانێ؟ ڕەنگە هەر ئێستا کاتژمێرێکی دیکە، دەستەیەک پاسەوانی مەست بۆ گرتنی من بێن! ئەمن حەز ناکەم کە تەرمی خۆم نەجات بدەم، بێجگە لەمە جێگای حاشاکردنیش نەماوە، وادابنێین ئەگەر لەکەو تنۆکەکانی خوێنیش لە بەین بەرم، بەڵام بەر لە وی وەدەست وان بکەوم، پیاڵەیەک لەو شەڕابەی، لە شەڕابی ئیرسی خۆم کە لە سەر رەفحەم داناوە دەخۆمەوە.

ئێستا دەمەوێ تەواوی ژیانی خۆم وەکوو هێشووی ترێ لە دەستم دا هەڵپشێوم و شیرەی وی- نا،شەڕابی وی- دلۆپ دلۆپ لە گەرووی ویشکی سێبەرم وەکوو ئاوی ممبارک بچۆڕێنم. تەنیا دەمەوێ بەر لە وەی بڕۆم ئەو دەردو کولانە، کە ئەمنی وردە وردە وەکوو خۆرە، یان دەنکە خورمای قولینچکی ئەو هۆدە، خواردوە بۆ سەر کاغەز دابەزێنم، چونکە بەو شیوەیە باشتر دەتوانم فکرەکانی خۆم ڕێک و پێک و تەکووز بکەم.

ئاخۆ مەبەستم نووسینی وەسیەت نامەیە؟ هەر گیز! چونکە نەماڵم هەیە دیڤان بیخوات و نە دینم هەیە کە شەیتان بیبات. بێچگە لەوەش چ شتێک لە سەر گۆی زەوی دەتوانێ لە بوم گچکەترین بایەخی هەبێت؟ ئەوهەی کە ناوی ژیواروژیان بووە لە دەستم داوە، دامنا و ویستم لە دەستم بڕوات... وپاش ئەوەی کە ئەمن ڕۆیشتم، بە جەهەننەم! کەسێک دەخوازی ئەو شتە بێنرخانەی من بخوێنیتەوە، دەیەوێ حەفتا ساڵی ڕەشیش نەیخوینیێەوە. ئەمن تەنیا بۆ ئەوە ئاتاجیم بە نووسینە، کە ئێستا پێوستی بۆم پیدا کردوە دەنووسم. ئەمن ئەوجەم پێیە، زیدە لە پێشتر ئاتاجم، کە هزرەکانی خۆم،بیەی خەیاڵی خۆم، بە سێبەری خۆم پەیوەندار بکەم. ئەم نیسێ بەد یوومە کە لە بەر شەبەقی چۆڵەچرا لە سەر دیواری خوار بۆتەوە، وەکوو ئەمەیە، ئەوەی کە ئەمن دەینووسم بە وردی دەیخوێنێتەوە و هەڵیدەلۆشێ. ئەم سێبەرە بێگومان باشتر لە من دەفامێ و تێدەگات! تەنیا لە گەڵ سێبەری خۆم دەتوانم و باخۆم و قسە بکەم. ئەوە کە ئەمن وادار بە ئاخافتن دەکات. تەنیا ئەو دەتوانێ و دەشێت ئەمن بناسێت،ئەو بێگومان تێدەگات.

دەمەوێ شیرەی- نا،شەڕابی تاڵی- ژیانی خۆم دلۆپ دلۆپ لە گەرووی ویشکی سێبەرم بچۆڕێنم و بە وی بڵێم: " ئەمە ژیانی منە!"

هەر کەسێک کە دوێنێ ئەمنی بینیوە،لاوێکی تێکشکاو بێماری بینیوە، بەڵام ئەمرۆ پیرەمێرێکی پشت کۆم دەبینێ، کە مووەکانی سپی بوونە،چاوەکانی ئاگر تێبەربوو سوژیاوەو لێوی شەکەری. ئەمن خۆف دەکەم لە پەنجەری وەتاخ چاو لە دیوی دەرێ بکەم، لە ئاوێنە تەماشا خۆم بکەم. چونکە لە هەموو شوێنێک سێبەرەکانی جوتباقیەو دووپات کەرەوەی خۆم دەبینم، بەڵام بۆ ئەوەی بتوانم ژیانی خۆم بۆ سێبەری کووڕ بووەم شیکەمەوە، دەبێ حیکایەتێک نەقڵ بکەم. چەندە حەکایەت سەبارەت بە سەر دەمی مناڵی،پەیوەند بە ئەوین و ئەویندارى، دەست تێکەڵ کردن، شایی داوەت، زەماوەند، مەرگ و مردن هەیە و هیچ کام حەقیقەتیان نییە. ئەمن لە نەقڵ و نەزیرە و دەستەواژە ماندوو بوومە.

ئەمن حەولدەدەم و تێدەکۆشم کە ئەم هێشوە بپشێوم، بەڵام ئاخۆ لە ویدا کەمترین شوێنەوارو شوێنپێ لە ڕاستی و حەقیقەت وجودی دەبێ یان نا؟! ئیدی ئەمە نازانم. ئەمن نازانم لە کوێم و ئەم لەتکە ئاسمانەی سەرەوەم، یان ئەو چەند وەجەب زەوەیەی کە لە سەری دانیشتووم ئی نیشابور، یان بلخ و یان بنارسە؟ لە هەرحاڵدا بە چ شتێک باوەڕم نییە.

ئەمن ئەوەندەم شتی پێچەوانەو دژ بە یەک بیینوە و ئاخافتنی جۆراجۆرگوبییس بوومە و ئەوەندە کە هەتەری چاوەکانم لە ڕووی شتوومەکی جۆراجۆر، خشاوە،ئەو توکڵ و تۆخ نازک و ڕەق کە گیان لە پشت وی حاشار دراوە، و نە، ئیدی ئێستا بە هیچ شت باوەڕ ناکەم. بە قورسی و ثابت بوونی پڕوپێتاڵ بە ڕاستییەکانی ڕاشکاو و ڕوون و بەر چاو، هەتا ئێستا شک دەکەم. نازانم ئەگەر قامکەکانی پەنجەم لە هاونی بەردینەی قولینچکی حەسارمان بدەم، و لە وی پرسیار بکەم: " ئاخۆ سابت و موحکەمی"؟ ئەگەر وەڵام بداتەوە دەبێ قسەی وی باوەڕ بکەم یان نا!

ئاخۆ ئەمن بونەوەرێکی جیا کراوەو دیاریکراو شینبەرم؟ نازانم؟بەڵام ئێستا کە چاوم لە ئاوێنە کرد خۆم نەناسی. نا،ئەو"ئەمن"ی پێشووی مردوو،بەش بەش کراو،بەڵام هیچ سەد و لەمپەرێک لە مابەینی ئێمە بیەی نەبوو. دەبێ حیکایەتی خۆم بگێڕمەوە، بەڵام نازانم دەبی لە کوێرا دەست پێبکەم! سەرانسەری ژیان چێڕۆک و حیکایەتە. دەبێ ئێشووی ترێ هەڵبپشێوم و شیرەی وی کەوچک کەوچک لە گەرووی ئەو سێبەرە پیرە،بڕێژم.

لە کوێڕا دەبی دەست پێبکرێ؟ چونکە هەموو فکرەکانی کە ئێستا لە مێشکم دا دەکوڵێ وقوڵت دەدا، ئی هەنووکەیە،کاتژمێرو دەقیقەو چرکەو ڕیکەوتی نییە. ڕوداوێکی دوێنێ لەوانەیە بۆ من کۆنەتر و بێ کار تێکەرتر لە ڕوداوێکی هەزار ساڵ پێش تر بێت.

ڕەنگە لەو جێگایەی کە هەموو پەیوەندی من لە گەڵ دونیای زیندوان هەڵپچڕاوە، بیرەڤانیەکانی ڕابردووی پێشووم نەخش دەبەستێ! ڕابردو،داهاتوو،کاتژمێر،ڕۆژ، مانگ و ساڵ هەموو بۆ من یەک جۆرن. قۆناغەکانی جۆراو جۆری منداڵی و پیری و کەلەلایی بۆ من جگە لە ئاخافتنەکانی بێ کەلک و پۆچ شتێکی دیکە نییە. تەنیا بۆ خەڵکانی ئاسایی،بۆ ئەلۆوجەلۆکان،ئەلۆو جەلۆی بەتشدید،لەم وەشەیە دەگەڕام- بۆ ئەلۆوجەلۆکان کە ژیانی ئەوان وەرزی و ڕادەی دیاریکراوی هەیە، وەکوو وەرزەکانی ساڵ و لە ناوچەیەکی ناونجی ژیان هەڵکەوتووە، وەڕاست دەگەرێت. بەڵام ژیانی من هەموو وەرز حاڵاتێکی هەبووە، وەکوو ئەمەیە کە لە ناوچەیەکی زۆزان و لە تارێکی ئەبەدی رابواردووە، لە حاڵێکدا کە لە ناو لەشم دایم و دەرهەم گرێک هەڵدەبێ و ئەمن وەکوو شەم دەتوێنێتەوەو دەکات بە ئاو.

لە ناو ئەو چوار دیوارەی کە هۆدەی منی لێپێکدێت و حەسارەک کە لە دەورەی ژیانی و هزرەکانی من کێشراوە زیواری من، وەکوو شەم وردە وردە دەتوێتەوە- نا،لە هەڵەدام- وەک تالیش و چرو چیلکەی تەڕ کە لە قولێنچکی مەنجەڵ کەوتووە بە ئاوری ئیشکەڵی دیکە برژاوەو بۆتە ڕەژی، بەڵام نەسوتاوە، و نە تەڕو تازە ماوە، تەنیا لە دووکەڵ و

دەمی ئیدیکە خەفە بووە. هۆدەکەم وەکوو هەموو هۆدەکان بە خشت و لە سەر کاولە وێرانەکانی هەزاران ماڵی قەدیمی دورست کراوە، جەستەی سپی کردووەوە، دەورادەوری بەردە نووسی هەیە،چەشنی مەقبەرە،ئیدی کەم و زۆری چلۆنایەتی هۆدەم بەسە، کە دەیان کاتژمێری دروو درێژ فکری من بە خۆوە بغافلێنێت، وەک کاری تەنگی قوژبن و سووچی دیوار. چونکە لەو کاتەوە دەجێدا کەوتووم کەمتر بە ئیشەکانم رادەگەم. بزماری تەویلەم کە لە دیوار دابوو شوێنی لانکی من و خێزانم بووە، و پاشان ڕەنگە هاو سەنگی مناڵەکانی دیکە بار هەڵگرو بە تابشت بووە. کەمێک لە خوارەوەتر بزمارێک لە گەیچ دیوار یەک تەختە، هاتوتەدەر و لە بنی بۆنی حەشیاو پڕوپیتاڵ و ئەو بوونەوەرانەی کە پێشوو لە دەرگای ئەم هۆدە بوونە، دێ، بە جۆرێک کە هەتا ئێستا چ جەرەیان و بایەک نەیتوانیوە ئەو بۆنانەی توندو ناخۆش وەک ژێر زەمین و ڕیخ و پەینی بڵاو بۆوە، هەڵگرێ و لە گەڵ خۆی ببات: بۆنە ناخۆشەکانی قەدیمی،بۆنی زار،بۆنی قاچ،بۆنی ئارەقەی لەش،بۆنی مێز، بۆنی ڕۆنی کۆن،بۆنی حەسیری ڕزیو، بۆنی هێلکەو ڕۆن سوتاو، بۆنی پیاوازی سوروەکراو لە ڕونی قرچاو، بۆنی پەنیرەک، بۆنی هۆدەی لاوان کە تازە خۆیان دەناسن، بۆنی مردوو لە حاڵی گیانەڵلا، و زۆربۆنی تریش هەن، کە حەسڵ و بنیاتی ئەوان مەعلووم نییە، بەڵام کارتێکەری خۆیان بەجێهێشتووە.

هۆدەکەم خلوەتییەکی تاریکە و بە هۆی دوو دەربیچە بە دەرەوە، لە گەڵ دونیای ئەلۆ جەلۆکان پەیوەندی هەیە، یەکێک لە وان بە سەر حەوشەی خۆماندا دەکرێتەوەو، ئەویدیکە ڕووی لە کۆچەی دایە، لە وێ ئەمنی بە شاری ڕەێ گریدەدا، شارێک کە بە بۆکی دونیا ناو دێرو دەنگین بوو، هەزاران کۆچەو پس کۆچە و ماڵەکانی خاپۆرە بوو، قوتابخانەو کاروانسەرای هەیە- شارێک کە گەورەترین شاری دونیا بە حیساب دێت، لە پشت هۆدەی من هەناسە دەکێشێ و ژیان تێپەڕ دەکات.

لێرە لە قولینچکی هۆدەم کاتێک کە چاوانم لە سەر یەک دادەنێم سێبەرکانی بنەبڕو تێکەڵی شار- ئەوەی لە من کارتێکەر بووە- بە کوشکەکانەو، نقێژگەکان و باخەکانی، هەموو لە بەر چاوم بوونە بە خاوەن جەستە. ئەم دوو دەربیچەیە ئەمن لە گەڵ دونیای دەرەوە ،لە گەڵ دونیای ئەلۆجەلۆکان پەیوەند دەدات. بەڵام لە هۆدەکەم ئاوێنەیەک بە دیوار هەڵاوەسراوە کە چڕو چاوی خۆم لە ویدا دەبینم. لە ژیانی سنوورداری من ئاوێنە گرنگتر لە دونیای ئەلۆجەلۆکانە کە لەگەڵ من چ پەیوەندی نییە.

لە تەواوی تەماشاگەی شار،دووکانی قەساوێکی هەژار لە پێش دەربیچەی هۆدەی منە، کە ڕۆژێ دوو پەز دەکۆژێتەوە و دەفرۆشێ. هەر کات کە لە لاباجە چاو لە دەرەوە دەکەم کابرای قەساو دەبینم. هەموو ڕۆژێک بەیانی زوو دوو بارگێنی ڕەشی کز،بارگێنی

بارهەڵگر، دەستی ویشک هەڵاتووی ئەوان گەیوەتە سم، وەکوو وەیە کە بە پێی یاسای وحشی دەستەکانی وانیان بڕیوەو لە ڕۆنی هەڵقرچاو ڕۆکردوە، هەموو ڕۆژێ دوو پەز بە پاشتەرکیاندا بە سامۆرتە هەڵاوەسراو، بۆ دووکان دێنن. کابرای قەساو دەستی چەوری خۆی بە سەر ڕدێنی خەنە بەستووی خۆی دادێنێ، دوونگی ئەوان بە دەستی هەڵدەسەنگێنی و وەزن دەکات، دوایی دەیبات، بە چەنگەکی دووکانی هەڵداوەسی. بارگینەکان بە هەناسە کێشان وەڕێدەکەون. ئەو کات قەساو ئەو تەرمانەی خوێناوی بەو گەردەنەی بڕاو، چاوی دەخوێن لە بەر ڕۆیو و ئەو پێلوانەی خوێناوی کە لە ناو کەللە سەری عابی دەرپەریون، دەلاوێنێتەوەو بە دەسماڵ خاوێن دەکاتەوە، پاشان کێردێکی تیژی دەسکدار کە تایبەت بە ئێسک بڕینە، هەڵدەگرێ و بە وردی و سەلیقە لەت لەتیان دەکات، گۆشتی خالیس بە پێکەنینەوە بە مشتریەکانی دەفرۆشێت.

هەموو ئەو ئیشانە بە لەزەت ئەنجام دەدا! ئەمن دڵنیام جۆرە کەیف و لەزەتێکیشی دەبرد. ئەو گەماڵی زەردی مل ئەستووریش، کە گەڕەک و کۆچەو دەرکوو بان هەموو گەڕاوە، دایم و دەرهەم بە کرنۆش و چاوەکانی بێتاوان بە کلکە سووتە، سیلە چاوێکی بە ئاخ و حەسەرت و سوێی لە دەستی قەساو دەکرد، سەگیش ئەو هەمووەی دەزانی، سەگیش دەزانێ کە قەساو لەو کاری خۆی زەوقی هەیە و لەزەت دەبات!

بەرێک دوورتر،لە بن هۆدەیەک، پیاوە پیرەکی حاجباتی دانیشتبوو، کە لە پێشی سفرەیەک پانکراوەتەوە. لە ناو سفرەی وی ئالەتێکی ئاسنین بە دەستەدارێکی گیا بڕینەوە، دوودانە ناڵ، چەند جۆرە پۆلیانەو کلانەو مووروی ڕنگاو ڕەنگ و کێردیکی گۆشت بڕی، تەڵە مشکێک، گازێکی ژەنگاوی، جەوهرێکی دەوات،شەیەکی دەنک شکاو، پێمرۆکەیەک و گۆزەڵەیەکی ڕەنگینی دانابوو، دەسماڵێکی بە سەردا هەڵکێشابوو. ڕۆژەکان، کاتژمێرەکان،مانگەکان ئەمن لە پشت لاباجەی، چاوم لە وی دەکرد، دایم و دەرهەم بە شاڵگەردەنێکی چڵکن، عەبایەکی شتەری،بەرۆک کراوە، کە لە ناو ویدا مووەکانی سپی سینگی هاتبوونە دەر، لە گەڵ پێلوەکانی سوژیاوی، کە بێماری و نەخۆشی بیحەیایی و قەرچەناخی و زۆر بڵێیی و بێچاوڕو بە حەوت ئاو شووراوەیی وی لێدەباری. تەلیسمەکی لە باسکی بەستبووە بە شیوە حاڵاتێک دانیشتووە.

تەنیا شەوانەی هەینی، بەو ددانەی زەرد و کەڵبووی، قورئانی دەخویند، وەک دەیانگوت لەو ڕێگایە بژێوی خۆی دەردێنا و پیی بەڕێدەچوو، چونکە ئەمن نەمدیت کە کەسێک لە وی شتێک بکرێ. کابرا ڕوخساری وە مۆتەو ئەو کامووسانەی کە لە خەو بینیبووم دەچوو. لە پشت ئەو کەلە مازوو تراشراوە، مەندیلێکی شیرو شەکری پێچا بوو، لە پشت نیو چاوانی کورت و تەسکی وی،خودا دەزانی چ هزر و فکری گڵاوو زواندرێژی، چەقەسرویی

و چەقەسوویی، وەک گیای بێ کەلک و هەرزە ڕواوەو شین ببوو؟ گۆیا لە ڕوبەڕووی سفرەی پیرە مێر و بساتی خنزرپنزری وی لە گەڵ ژیانی وی پەیوەندی نزیکی هەبوو. چەند کەڕەت بڕیارم گرت بچم لە گەڵ وی قسە بچڕم و یان تشتێکی لی بکڕم،بەڵام جورئەتم نەکرو نەوێرام.

دایانم بە منی گوت: ئەم پیاوە لە سەر دەمی گەنجی گۆزەلە کەر بووە و تەنیا ئەم گۆزەڵەی بۆخۆی هێشتۆتەوە، و ئێستا لە وردەواڵە فرۆشی و نان دەخوات وبژێو دەکات.

ئەمە پەیوەندی من لە گەڵ دونیای دەرەوە بوو. بەڵام لە دونیایی ژوورەوە، تەنیا دایانم و ژنێکی ڕووسپی، بۆ من ما بۆوە. بەلام نەنکم دایانی ویشە، دایانی هەر دووکمانە، چونکە نەک تەنیا ئەمن و خێزانم خزمی یەکتری بووین، بەڵکوو نەنکیشم هەر دوومانی بە شیری دایان بە خێو کرد بوو. لە حەسڵدا دایکی وی دایکی منیش بوو، چونکە ئەمن هەر لە بنیات دایک و باوکی خۆم نەبینوە و دایکی وی- ئەو ژنی بەژن بڵند کە مووی بۆری هەبوو- ئەمنی گەورە کرد. دایکی وی بوو کە وەکوو دایکم خۆشم دەویست و بە هۆی ئەو ئیلاقە بوو کە کیژی ویم هێنا.

لە دایک و باوکم چەند جۆرە چیڕۆک و حەکایەتم بیستووە، تەنیا لەو سەر بوردانە کە نەنکی خۆشەویستم بۆی گێڕامەوە لە پاڵخۆمدا فکر دەکەم دەبی ئەمە ڕاست بێت.

نەنکی خۆشەویستم پێی گوتم کە باوک و مامم برای جمک(دوانە)بوونە، هەر دوو ویکچوونە، یانی شکڵ و قەوارو قەڵافەتێک و ئیخلاقەکیان هەبووە و هەتا دەنگیان وەک یەک بووە، بە شێوەیەک کە لە دەنگ و ڕوخسار دا کەس نەیدەتوانیوە، ئەوان لێکتر جیاکاتەوە و هەڵاوێرێ، یان هەر نەبێ بۆ هەمووکەس کارێکی سانایی نەبووە. جگە لە مانە پەیوەندییەکی دەروونی گوزارەیی و هەست و ئیحساسی هاودەردی لە نێوان وان بیەی هەبووە، بەم مانایە کە ئەگەر یەکێک لەوان نەخۆش کەوتبوایە، ئەویدیکەش بێمار دەبوو، بە قەولی خەڵک،وەکوو سێوێک بوون کە لەتیان کردبن. لە ئاکامدا هەر دووکیان کاری مامەلە و توجارەتیان هەڵبژارد و لە تەمەنی بیست ساڵیدا بۆ هندوستان دەچن و شتوومەکی شاری(ڕەی) بریتی لە کۆتاڵی جۆراجۆر وەکوو: پارچەی گوڵدار، پارچەی لە پەمۆ دورست کراو،جەبە، پارچەی شاڵ موندی میرا، دەرزی،ئامان و قاپوو قاجاغ، سواڵەت،گڵی سەر شوشتن و جلدی قەڵەمدان بۆ هندوستان دەبردوو و دەفرۆشت. باوکم لە شاری بنارس بووە، و مامی بۆ شارەکانی دیکەی هند بۆ کاری مامەلە دەنارد. لە دوای سەردەمێک باوکم ئاشق و ئەویندارى کیژێک بووە کە لە گام داسی –سەماکەری پەرسگەی لینگم –دەبیت. کاری ئەو کیژەی کایکەردۆخی مەزەبی پیش بووتی گەورەی لێنگم و خزمەت لە بوتخانە بووە.- کێژێکی خوێنگەرمی زیتوونی بە مەمکی لیمۆیی،

چاوی دەگەورەو شیرین خێل،برۆکانی باریک وتێکەڵ، کە لە نیوەڕاستی خاڵێکی سووری دانابوو.

ئێستا دەتوانم لە پاڵ خۆمدا خەیاڵ بکەم کە بۆگام داسی- یانی دایکم- بە پەردەی ئاوریشمی ڕەنگین زێڕدروی،سینگ کراوە، بسکی قورسی ڕەشی کە وەکوو شەوی ئەزەلی بۆڵێلی لە پشت سەری گرێ دا بوو، بازنەکانی جمکەی دەستی و پاوانەکانی بەلەکی، ئاڵقەکانی زێڕاوی لە کرکرتەی کەپۆی کرد بوو، چاوەکانی زل و ڕەش و خومارو شیرین خێلی، ددانەکانی بریقەداری بە جولانەوەکی سەبر و ئارام و باش هەڵسەنگان کە بە ئاوازی سی تار و تنبک و تەنبوور سنج و کەڕەنا دەلەیزێ، ئاوازێکی هێدی و هێور و لە سەرەخۆ و یەکجۆر،وەکوو مروڤەکانی ڕووت کە لە برنج ، کاریان دەکرد، ئاوازێکی پر لە مانا کە هەموو سرڕیاتی جادوگەری خەڕافات و پڕو پۆچ و شاوەتەکان و دەردەکانی خەڵکی هند بە کورتی کۆ ببۆوە بە وەسیلەی جوڵانەوی ڕیکووپێک و ئامازەی شاوەت بزوتن- جولانەی ممبارەک- بۆ گام داسی وەک گەڵای گوڵ دەکراوە، لەرزان و ڕاژانی بە شان و باسکەکانی دەدا،خوار دەبۆوە دوو بارە کۆ دەبۆوە، ئەم جۆڵانەوە کە ماناو مەفهومێکی تایبەتی هەبو " دەبوو بە لەنگەویج بادی" چ کارتێکەری مومکینە لە بابم کرد بێت؟بە تایبەت بۆنی ئارەقەو خۆناوەی گس و یان بیباری کە ئەو لەگەڵ عەتری مووی تێکەڵ دەکردو ببوو بە ڕۆنی سەندەڵ، بە تێگەیی شاوەت،ی ئەم تەماشەگەیەی زیدە کردوە، عەترێک کە بۆنی شیرەی دارەکانی دوورە دەست داوە، بە ئیحساساتی دوورو خنکاو، گیان دەدات. بۆنی بکەرو بەجێهێنەر، دەرمان بۆنی ئەو دەرمانانەی کە لە هۆدەی منداڵان رایدەگرن ولە هند دێ،ڕوونەکانی نەناس مملەکەتێک کە تەژی لە ماناو داب و نەریت وئاقیدە رسوومی کۆنە، ڕەنگە بۆنی کولاوەکانی منیش بدا. ئەمانە هەموو بیرەڤان و بیرەورەیەکانی دوورو کوژراوی باوکمی وەخەبەر هێناوە. باوکم ئەوەندە ئاشقی بۆکام داسی دەبێت کە دێتە سەر مەزەبی کیژی سەماکەر- مەزەبی لێنگم- ،لە دوایی مودەتێک کە کیژەکە منداڵی وەزگی دەکەوێ و ئاوس دەبێ، ئەوی لە پەرسگە وەدردە خات.

ئەمن تازە لە دایک ببووم کە مامم لە سەفەر خۆی بۆ بنارس دەگەڕێتەوە، بەڵام وەکوو وەیە سەلیقەو ئەوینی ویش لە گەل سەلیقەی باوکم جۆر بووە، بە دڵێک نا سەت دڵ ئاشق و موفتلای دایکی من دەبێت و لە ئاکامدا ئەوی فریوو دەدات، چونکە بە ڕەواڵەت زۆر بە باوکم چووە، ئەو کارەی سانایی بۆ دەکرێ. کاتێک کە مەسەلە ئاشکرا دەبێ، دایکم دەڵێت هر دووکانیان بە جێدێڵێت، مەگین بەم مەرجە کە باوکم و مامم ئەزموونی "مارناگ" بدەن و هەر کام لەوان کە زیندوە ماوە، ئەو دەبێتە ماڵی وی.

کێبەرکێ یەکەش لەو قەرارەی بووە کە باوکم و مامم دەبێ لە هۆدەیەکی تارێک وەکوو زیندان لە گەڵ "ماناگ" بهێڵنەوە و هەر کام لەوانە کە مارناگ پێوەدا سروشتییە کە هاوار دەکات، ئەو کات خاوەن مار هۆدەکە دەکاتەوە و ئەوی دیکە نەجات دەدا، بۆگام داسی دەبێتە ئی وی.

دەجا بەر لە وی کە ئەوان لەو هۆدە تاریکە باوێن، باوکم لە بۆگام داسی دەخوازێ کە جارێکی دیکە لە پێشە وی سەما بکات، سەمای ممبارەکی عیبادەتگاه، ئەویش داخوازیەکەی قەبووڵ دەکات و بە ئاوازی بلوێری خاوەن مار لە بەر ڕووناکایی چراوگ، بە ئەداو ئەتوارێکی تەژی لە مانا و ڕێکوپێک و لە شوێێکی خزیلک و خلیسک دەست بە هەڵپەرکێ دەکات و وەکوو مار پاپۆکە دەبەستێ و لێکداڵێ وپێچ دەخوات. دوایی باوکم و مامم لەو هودەیەی تایبەتی دەکەن و" مارناگیان" دەپاڵ داوێن. بەڵام لە جیاتی هاواری پەریشانی و بیقەراری، ناڵەیەکی تێکەڵ بە پێکەنین دێ،هاوارێکی شێتانە. دەرگا دەکەنەوە، مامم لە هۆدە دێتە دەر،بەڵام بە ڕوخسارێکی پیر و تێکشکاو مووەکانی سەری لە هەیبەتی خۆف و ترس، دەنگی خوشینی سووت ماری تورە کە چاوەکانی خڕی شەڕی لێباریوو ددانەکانی ژەهراوی هەبووەو لەشی بریتی بووە لە: گەردەنێکی درێژ کە لکاو بە دەرپەریوەک وەکوو کەوچکی سەر گچکە، مامم لە هەیبەتی ترس و وحشەت بە مووی سپی لە هۆدە وەدەردەکەوێ. بە پێی شەرت و پەیمان بۆگام داسی بە مامم دەگات. شتێکی وەحشتناک عاجباتی! مەعلووم نییە ئەو کەسی دوایی ئەو کێبەرکێیە ڕزگاری بووە باوکم، یان مامم بووە،چونکە لە ئاکامی ئەو ئازمایشە فکری تێکچووە، ژیانی پێشووی خۆی بە تەواوی لە بیر بردۆتەوە و مناڵی خۆی ناناسێوەتەوە. لەو رووەوە پێیان وابوو کە مامم بووە. ئاخۆ هەموو ئەو چێرۆکە پەیوەندی بە ژیانی من نییە؟ یان ڕەنگدانەوەیەکی ئەو پێکەنینە خۆفدارە و ئەم تاقی کردنەوەیە کار تێکەری خۆی لە من دا نەکردوە و مەربووت بە من نابێت؟؟؟

لەمە بە دوا ئەمن جگە لە نان خۆرێکی زێدە و بیانی شتێکی دیکە نەبوومە: سەر ئەنجام مامم یان باوکم بۆ کاری سەودا گەری خۆی لە گەل بۆگاداسی بۆ شاری ڕەی، دەگەڕیتەوە و ئەمن بە دەستی خۆشکی کە پۆری من بێت، دەسپێرێ.

دایەنەکەم گوتی چاخێ ماڵئاوای، دایکم شووشە شەرابێکی ڕەنگ سووری مەیلەو بنەوشی لە وی زەهری ددانی ناگ- ماری هندی- تێکەڵ کرا بوو بۆ من بە پوورم دەسپێرێ. ئاخۆ بوگام داسی چ شتێکی باشتر لەمەی دەتوانی بە ڕەسمی یادگار و بیرەڤان بۆ منداڵەکەی بەجێبێڵێ؟ شەڕابی سووری مەیلەو بنەوش، دەرمانی مەرگ، کە ئاسوسوودەیی ئەبەدی دەبەخشێ. ڕەنگە ئەویش ژیانی خۆی وەکوو هێشووی ترێی

پشاوتراو، شەڕابکەی بە من بخشیبوو! لەو زەهری کە باوکمی کوشت. ئێستا دەزانم چ خەلآت و سەوقاتێکی بە قیمەتی داوە!

ئاخۆ دایکم زیندووە؟ ڕەنگە ئێستا کە ئەمن خەریکی نووسینم ئەو لە ئولکەی شار، شارێکی دوورە دەستی هند،لە پێش ڕووناکایی چۆڵەچرا، وەکوو مار پێچ و پاپۆکە دەخوات و سەما دەکات. وەکوو وەی مارناگ پێوە دابێت، و ژن و منداڵ و پیاوەکانی تۆژەرەوەو بە پرسیارو کۆڵەرەوەو ڕووت و ڕەجاڵ لە دەورەی وی کۆزیلەیان بەستبێت و ئالّقەیان دابێ، لە حاڵێکدا کە باوکم یان مامم بە مووی سپی و پشتی کۆم،لە قەراخ مەیدان دانیشتووەو چاو لە وی دەکات و بە بیری چاڵەڕەش و دەنگی وشەی و خزینی ماری تووڕە کەوتووە، کە سەری خۆی هەڵدێنێ،چاوەکانی بریقە دەدەنەوە، گەردنی کەڤچی دەبێ و خەتێکی وەکوو چاوێلکە لە پشت ملی بە ڕەنگی بۆری بوڵیل وەبەر چاو دەکەوێ.

خولآسە ئەمن مناڵێکی شیرخۆر بووم کە لە باوەشی ئەو نەنکی خۆشەویستم دانراوم،و نەنکم کیژی پوورم،ئەو ژنەی ڕووسپی شیری بە من داوە. و ئەمن لە ژێر دەستی پوورم ئەو ژنەی بەژن بەرزە کە مووەکانی بۆری لە سەر نیو چاوانی بوو، لەم ماڵەدا لە گەڵ کچەکەی- ئەم ڕووسپیە- گەورە بووم. لەو کاتەوە کە خۆم ناسیوە، ئەوم خۆشویستووە. بە ڕادەیەک ئەوم خۆش دەویست کە کچەکەی- هەر خوشکی شیری خۆم- دوایەکان چونکە وەکوو وی بوو، خواستم بووین بە ژن و مێرد. یانی مەجبوور بووم بیهێنم. تەنیا جارێک ئەو کیژە خۆی تەسلیمی من کرد. هیچ کات لە بیر ناکەم. ئەویش لە بن سەری دایکی مردووی بوو.

بەتلێک لە شەو چوو بوو،ئەمن بۆ ئاخرین ماڵئاوای کاتێک کە هەموو دانیشتووی ماڵ دەخەو ڕاچوون بە کراس و بن دەرپێ ڕابووم، بۆ هۆدەی مردوو چووم. بینیم دوو شەمی کافووری لە بن سەری دەسووتێ. قورئانیان لە سەر زگی دانابوو، هەتا شەیتان نەچیتە ناو جەستەو کەلێشەی. پارچەی سەر دەموو چاوم لادا پوورم بەو قەلآفەتە مەتین و بە ویقارەوە بینی. وەک هەموو ئیلاقە و حەزی سەر گۆی زەوی لە ڕوخساری کاڵ ببۆوە. حالآتێک کە ئەمنی وادار بە کرنۆش دەکرد. بەلآم لە عەینی حاڵ، مردن بە بۆچوونی من ڕووداوێکی ئاسایی و سروشتی هات.

زەردەخەنەیەکی پاسقاڵی لە قەراخ لێوی وی، ویشک ببوو. ویستم دەستی ڕامووسم و لە هۆدە بچمە دەر، بەلآم کە ڕووم وەرگێڕا بە سەر سوڕمانەوە بینییم کە ئەو لکاتە، کە ئێستا خێزانمە، هاتە هۆدەو لە ڕووو بە رووی دایکی مردوو-دایکی- بە چ هەست و سۆزێک خۆی بە من وەنووساند، ئەمنی بۆ لای خۆی کێشا،ئەمنی چەند جار ماچ کرد!

ئەمن لە خەجاڵەتیان دەمەویست ببمە دلۆپێک ئاوو بە هەردا بچمە خوار. بەڵام چارەم نەبوو. مردوو بە ددانە ژەنگاویەکانی دەتگوت گەمەمان پێکدەکات. وام بە فکر دا هات کە شێوەی پێکەنینی ئارامی مردوو گۆڕانکاری بە سەردا هاتبوو. ئەمن بێئەوی بمهەوێ ئەوم لە ئامێز گرت و ماچم کرد، بەڵام لەو چرکەیەدا پەردەی هۆدەی قەراخ هەڵدراوەو مێردی پوورم- باوکی ئەو لکاتە- پشت دەر پەڕیو، شاڵگەردن لە مل بەستوو، واردی هۆدە بوو. پێکەنینێکی ویشک و بێ حورمەت و بێزەڵەتی کرد. مووی لە بەدەن ڕاست دەکردەوە. بە جۆرێک کە شانەکانی ڕادەوەشا، بەڵام چاوی لە لای ئێمە نەکرد. ئەمن لە بەر خەجاڵەتی وەخت بوو ببمە تنۆکە ئاو هەرد قووتم دا، و ئەگەر توانیبوامە زلەیەکی توندم لە ڕوخساری مردوو دەدا، کە بە شێوەیەکی گەمەو قومار پیدان لە ئێمەی دەڕوانی. چ ئابڕوو چوونێک! بە هەراسانی لەم وەتاخە بۆ هۆدەی قەراخ وی دەرپەڕیم.

بەو بۆنەوە ئەو لکاتە، ڕەنگە ئەو کاری جۆر کرد بوو هەتا ئەمن ناچاربم ئەوی بێنم. لە گەڵ ئەوەی خۆشک و برای شیری بووین، و بۆ ئەوەی ئابڕووی ئەوان نەچێت مەجبوور بۆم ئەوی بێنم. چونکە ئەو کچێکی سەر بە مۆر نەبوو. ئەو بابەتەشم دەزانی. بەڵام ئەمن نەمدەویست بزانم. تەنیا بە گوێچکەی منیان سریواند بوو. هەوەڵ شەوی زاوو بوکێنی چاخێک لە هۆدە، ئەمن و ئەو تەنیا ماینەوە هەر چەند تکام لێکرد،کە خۆی ڕوتکاتەوە جوابی نەدامەوە. دەیگوت "بێنوێژ بوومە" ئەمنی بۆ لای خۆی ئیجازە نەدا. چرای کوژاندەوە چوو لەو لای هۆدە خەفت. وەک مێوژۆکە دەلەرزی، دەتگوت ئەویان لە گەڵ هەژدیهایک لە بیر هاویشتوە. کەس باوەڕ ناکات، یانی جێگای باوەڕکردن نییە. ئەو هەتا نەیهیشت ئەمن ماچێک لە پیلووی چاویشی بکەم. شەوی دوەمیش ئەمن لە جێگای شەوی ئەوەڵ لە سەر هەرد نوستم، شەوەکانی تریش هەر بەمجۆرە نەوێرام تخوونی بم.

خولاسە سەردەمێک تێپەڕی کە ئەمن لەو لای هۆدە لە سەر هەرد دەڕازام. ئاخۆ کەس باوەڕ دەکات؟ دوو مانگ، نا، دوو مانگ و چوار ڕۆژ دوور لە وی لە سەر زەوی خەوتم و نەمدەوێرا نزیکەی لێبکەم. ئەو پێشدا ئەو دەسماڵەی تەژی لە مانای سازدا بوو، خوێنی کۆتری لە ویدا بوو. نازانم! ڕەنگە هەر ئەو دەسماڵە بوو کە لە شەوی ئەویندارى خۆی ڕایگرتبوو و بۆ ئەوەی زۆرتر گەمە بە من بکات. ئەو کات هەموو پێرۆزباییان پێدەگوتم، شاید لە ناو دڵی خۆیاندا دەیانگوت: یارۆ دوێ شەو قەڵای شکاندووە. بە من پێدەکەنین، بە کەڕیتی من دەکەنین. لە گەڵ خۆم پەیمان بەستبوو کە ڕۆژێک هەموو ئەوانە بنووسم.

پاش ئەوەی تێگەیم کە ئەو عەریفی جووت و تاکی هەیە و ڕەنگە بە هۆی ئەمە ئاخوند چەند وشەی عارەبی خوێند بوو ئەوی لە ژێر دەسەڵاتی من نابوو، لە من جاڕزو دڵگر ببوو! ڕەنگە دەیوست ئازاد بێت! شەوێک بڕیام گرت بە زۆرەملی بچمە پاڵی. بڕیارەکەم

بە کردەوە هێنایە دی. بەڵام دوایی ئەو هەرا هەراو کێشمە کێشە، هەستاو ڕۆیی، ئەمن تەنیا توانیم لە ناو نوینووبانی ویدا خۆم ڕازی بکەم،ئەو شەو لە ناو نوێن کە گەرمای لەشی وی لە لەشی من نوغرۆ ببوو، بۆنی وی دەدا نەمدەتوانی بنووم و هەر ئەو کەلەکە ئەو کەلەکەم دەکرد. تەنیا خەوێکی ئاسودە کە کردم ئەو شەو بوو. لە دوایی ئەو شەو هۆدەی خۆی، لە هۆدەی من جیا کردەوە.

شەوانە چاخێک کە بۆ ماڵ دەهاتمەوە، ئەو هیچتا نەهاتبۆوە، نەمدەزانی هاتۆتەوە یان نا! لە بنیات نەمدەویست بزانم. چونکە ئەمن مەحکووم بە تەنیایی، مەحکووم بە مەرگ بووم. ویستم بە هەر جۆرێک بێ لە گەڵ کەڵەگانوو عەریفەکانی وی پەیوەندیم هەبێت. ئەمە ئیدی چ کەس باوەڕ ناکات. لە هەر کەسێک کە گوێبیس بووم پێی خۆشبوو، کێشکم دەکێشا، دەچووم هەزار جۆر خوێریەتی، سووک و چرووکی، جلفی، بلحی و پەستی و ڕەزاڵەتم بۆ خۆم پانتاو تەخت دەکرد، لە گەڵ ئەو کەسە ئاشنا دەبووم،کلکە سووتەو، زوان لووسی و، خۆ ڕێکخەری و، دەمتەڕی و،دوو ڕوویی و ماستاو چییەتیم کرد و ئەوم بۆی ساتەری و سوزمانی دەکردو دەهینا، ئەویش چ دەیوزو تاوانکار: چۆلمەگ فرۆش، مامۆستای ئائیینی، جەرگ و دڵ فرۆش، پاسەوان، کەنکەنە چی، فەیلەسۆف، کە ناوو لەقەبی وان تەوفیری دەکرد، هەموو شاگرد سەروپێچک بوون. ئەوانی هەموو پێ لە من باشتر بوو.

بە چ لاساری و یارەمەزی بێحوڕمەتی پێکردن و گەزارە کێشان خۆم ڕەزیل و گچکەو زەلیل دەکرد! چ کەس باوەڕ ناکات. مەترسیم بوو خێزانم لە دەست بدەم. دەمەویست شیوە ئاکارە و ڕەفتاری، ئیخلاق و دلڕفێنی لە سووچبارەکانی خێزانم فێربم، بەڵام جاکێشی و قورمساخی دەویت و قوزکەش و قەڵتە و بێناموسێکی بەد بەخت بووم کە هەموو ئەحمەقەکان بە ڕدێنم پێدەکەنین. لە بنیات دا چلۆن دەمتوانی ڕەفتارو هەڵس و کەوت و ئیخلاقی و کارناشیرینی و خۆڕیو تۆڕی و ئالۆ و جەلۆکان فێر بم.؟ ئێستا دەزانم ئەوانی خۆش دەویست، چونکە بێحەیاو بێئابڕوو ئەحمەق و بەر قەپ و بێزەوەرو گنخاو بۆگەنبووگ بوون. ئەوینی وی لە بنیات لە گەل پیسیوو پۆخڵی و قەرێژوو گەندو گەمار تیکەڵ بوو. ئاخۆ بەڕاستی ئەمن حەزم دەکرد لە گەڵ وی بنووم؟ ئاخۆ ڕوخساری جوانی بە ڕەواڵەتی وی، ئەمنی دڵداگ و دەڵبەستە و ئەڤینداری خۆی کرد بوو، یان بێزاری وی لە من؟ یان ئەداو ئەتواری بوو، ویان حەزو ئیلاقە و ئەوین و ئیشقێک کە لە مناڵی بە دایکی ویم هەبوو؟ یان هەموو ئەوانە دەستیان وێکدابوو؟ نا،نازانم. تەنیا یەک شت دەزانم:

ئەم ژنە ئەم لکاتە، سوزمانییە، ئەم ژنە ڕوو سپییە،ئەم جادووگەرە، ئەم سێحربازە، نازانم چ زەهری لە گیانی من،لە هەستی و بوونی من کرد بوو، کە نەک تەنیا ئەوم دەخواست،نەتەنیا ئەوم دەویست، بەڵکوو هەموو زەڕڕەی لەشم، زەڕڕەی لەشی وی پێویست بوو. هاواری دەکرد کە پێویستی پییە و ئارەزوێکی توندم دەکرد کە لە گەڵ وی لە دوورگەیەکی بزر بوو،بم کە بەشەر لەو بیەی نەبووایە، ئارەزوم دەکرد کە بومەلەرزەیەک، یان باهۆزو باپووک و بۆران و تۆفانێک، یان هەورە تریشقەو چەخماخەو تەشبریق و برووسکەیەکی ئاسمانی، هەموو ئەو ئاڵۆجەلۆیەی کە لە پشت دیواری ماڵەکەم پشوویان هەڵدەکێشا ودەگەڕان و کەیفیان دەکرد، هەمووی دەپەقاندنەوەو هەمووی تەفروتوناکرد بوایە، تەنیا ئەمن و ئەو دەمانیەوە. ئاخۆ ئەوکاتیش هەر گیانلەبەرو بوونەوەرێکی دیکە، مارێکی هندی،یان هەژدیهایەکی لە من بە هێند نەدەگرت و گرنگی پێنەدەدا؟ تاسەو ئارەزووم دەکرد کە شەوێکم لە گەڵ وی تێپەڕاند بوایە، لە ئامێزی یەکتر دابواین و لە باوەشی یەکدا مرد بواین. وام دێتە فکر کە ئەمە ئاکامی بەرزی وجودو ژیانی من بوو. وەکوو ئەمە بوو کە ئەم لکاتە، لە ئەشکەنجەو جەزرەبەی من، حەزو لەزەت دەبات و کەیف دەکات، وەک ئەوەی ئەو دەردەی کە ئەمن دەخوا، بۆی بەس نەبووە.

خولاسە ئەمن لە کارو جولانەوە کەوتم و خانەنشین بووم- وەکوو مردوەک. هیچ کەس لە ڕەمزو ئاچەری کرانەوەی نهینەکانی ئێمە خەبەری نەبوو. دایانەکەم پەێچەرموویەکی پیرو کەنەفت و کەلالە بوو کە ئامپیاڵەو ئاو دەم و ئاو دەنگ و خەمرەوێن و هەڤنشینی مەرگی برە برەو تۆزە تۆزەی من ببوو، ئەمنی سەر کۆنە دەکرد. بە هۆی ئەو لکاتە،لە پشت سەرم،دەورو پشتی خۆم دەبیست کە لە گوێچکەی منیان دەسرپیواند: ئەم ژنە هەژارو فەقیرە چلۆن خۆی لە کەڵ ئەو مێردە شێت و جرپن و دیوانەیە باشار دەکات، دیارە تاقەت و تاوش و تەحەمولّ و وتابشت و پشوو درێژیکی زۆری هەیە. حەق بە وان بوو،چونکە هەتا ئەو دەرجەو پلەیە کە ئەمن زەلیل و بەر چەپۆک و بێدەسەڵات بم، باوەڕ نەدەکرا.

ڕۆژ بە ڕۆژ کزو زەعیف و ڕەنگ پەڕیوەوە دەبووم، کە خۆم لە ئاوێنە چاو لێدەکرد، کوڵمەکانی سوورو ڕەنگیم وەک گوشتی دووکانی قەساوی بوو. لەشم تەژی لە گەرما و چاوەکانم شیوەی خومارو خەماویان بە خۆوە گرتبوو. لەم حاڵاتەی نویی خوم کەیفم دەکرد و لە چاوانم تۆزو خۆڵی نەگبەتی و تۆزی مەرگ و مردن بینی بوو- بینی بووم کە دەبێت بڕۆم.

لە ئاکدامدا حەکیم باشیان ئاگا دارکرد- حەکیمی ئەلۆ جەلۆکان،حەکیمی بنەماڵە، کە بە قەولی خۆی ماری مەزن کرد بوو- بە مەندیل و شیرو شەکەر و سێ وەجەب ڕدین وارد بوو. ئەو خۆی بە سەر بەرز دەزانی و شانازی بە خۆ دەکرد کە دەرمانی قوەتی بای بە باپیرم داوە، خاکە شیرو نەباتی لە ئەوک و تینتینۆکەی من کردوە، فلووسی لە نێوکی پوورم بەستووە. خولاسە کاتێک هات لە سەر باڵنج دانیشت نەبزی دەستی من گرت، چاوی لە زوانی کردم، شیری کەرێ و مەعجون بخۆمەوە، و ڕۆژێ دوو دان بخوری کندرو زرنیخم بدەنێ. چارەنامەیکی دووروو درێژی وە دایانەکەم دا، کە بریتی بوو لە: گوڵاوەکان و ڕۆنی دەسەیرو سەمەرە وەکوو: زەیتوون،ڕوبی سووس، کافوور،پەڕی سیاوەشیان،ڕۆنی بابونە،ڕۆنی قاز، تۆوی کەتان،تۆوی سنەوبەر و خەڕافاتی دیکە.

حاڵم خەرابتر ببوو،تەنیا دایانەکەم- کە دایانی ویش بوو- بە ڕوخسارێکی پیرو کەڵاڵەو مووی دە بۆری، لە قولینچکی هۆدە، لە بن سەری من دادەنیشت، ئاوی ساردی لە نێواچاوانم هەڵدەسووت و کۆڵاوەکانی بۆ دەهێنام. لە حاڵات و ڕوداوی مناڵی من و ئەو لکاتە قسەی دەخوێێ وەردەدا. بۆ نموونە بە منی گوت: کە خێزانم لە ناولانگ ئالودە بە نێنووک جوتن بوو، دایم و دەرهەم نێنوکی دەستی چۆپی خۆی دەجووت، بە ڕادەیەک دەکرووستەوە کە بریندار دەبوو، جاری واشبوو چێرۆکی بۆ دەگێڕامەوە. وای بۆ دەچم کە ئەو قسانە تەمەنی منیان بۆ پشتەوە دەگێڕاوە، حاڵاتی مناڵی لە من دا دەژیاوە- چونکە پەیڤینەکانی پەیوەندیان بە سەردەمی منداڵی من بوو، ئەمنی بۆ ئەو دەوران دەبردەوە، کاتێک کە زۆر گچکە بووم و لەو هۆدەیەی کە ئەمن و خێزانم لە ناو لانک لە قەراخ یەکتر نوستبووین- لانکەکی گەورەی دوو کەسی. دورست دێتەوە بیرم، ئەم قسانەی دەگێڕاوە. ئێستا بازێک لەو ئاخافتنانە کە ئەو کات باوەڕم نەدەکرد، هەنووکە بۆمن بۆنەتە ئەمرێکی سروشتی.

چونکە نەخۆشی دونیای تازەی لە من دا وەدیهێنا، دونیایەکی نەناس و نامۆ، نائاشنا و ناس نەکری،بن بڕبوو ئەجکاندراو، تەژی لە وێنەکان و ڕەنگەکان و ئارەزو ئێشتیاو مگێز، کە لە حاڵاتی ساخی و سەلامەتی، ناکرێ فکری لێبکەیەوە، و هەراو هورای ئەم پلارو شاتاڵ و لاتاوو قسەی بە توێکولم بە کەیف و پریشانیەک کە شایانی گوتن نییە لە خۆمدا هەست پێدە کرد، هەستم پێدەکرد کە بۆتمەوە مناڵ،هەر ئێستا کە خەرێکی نوسینم لە هەستی دەروونی و ئیحساسات بەشداری دەکەم، هەموو ئەو هەستی هەناو پێوەلکاو پەیوەندار بە هەنووکەیە و ماڵی ڕابردوو نییە.

وەک دەڵێن ئاکار ئەڵسوو بنیش، هزرەکان،تاسەو ئارەزوەکان و خوو خدەو،شیوازو عادەتی خەڵکانی پێشوو، کە بە هۆی ئەم مەتەڵانە بە بنەچەکەو بەرەباب و تۆرەمە ڕەچەڵاک دوایی گوێزراوەتەوە، یەکێک لە واجباتی ژیان بووە.

هەزاران ساڵە کە ئەم قسە و پەیڤینە گوتراوە، ئەم دەست تێکەڵیانەیان کردوە، سەر جێبیان کردوە، ئەم ئاڕووشەی مندالانەیان هەبووە. ئاخۆ سەرانسەری ژیان قسەکی گەمە و پێکەنین، مەتەڵێکی باوەڕ نەکردوو ئەحمەقانە نییە؟ ئاخۆ ئەمن ئەفسانەو چیرۆکی خۆم نانووسم؟ پەیڤین تەنیا ڕێگایەکی هەڵاتن و دەربازبوون بۆ ئارەزوکانی بە مراد نەگەیوە.

ئەو تاسەو ئارەزوانەی کە بە وی نەگەیون. ئارزوەکانی هەر مەتەڵ دورستکەرێک وەکوو ورەی سنووردارو کەلەپووری و میراتی خۆی فکر لێکردۆتەوە. خۆزیا و سەت خۆزگە، توانیبوامە وەکوو سەردەمێک کە منالْ و ئاپتەرو بلْح و بێچێک و بێمێشک و پەخمەو گەوج و نەزان بووم، لە سەرە خۆ بخەفم. خەوێکی ئارام و ڕاحەت و بی ئاخ و ئۆف و پەککوو مخابن و داخ و حەسرەت و کول و دەرد و دەغدەغە.

کاتێک وەخەبەر دەهاتم سەر کولمەکانم،گۆناکانم بە ڕەنگی گۆشتی پێش دووکانی قساوی سوور ببوو. لەشم گەرم بوو، دەکۆخیم - چ کۆخەیەکی قوول و مەترسیدار؟ کۆخەیەک کە مەعلووم نەبوو لە کام بیرو قپکەوکۆرتاڵ وگاچاڵ قولْک وکەندالْی بزربووی لەشم دێتەدەر! وەکوو کۆخەی بارگینەکان کە بەری بەیانە خێرا جەندەکەی پەزو بەردیل و شەک و کاوڕو بەران بۆ قەساو دێنن.

بە باشیم وەبیردێ، هەوا بە تەواوی تاریک بوو، چەند دەقیقە لە حالْی لە خۆچوون بیهۆشی دابووم، بەر لە وەی خەو لە گەڵ خۆم بەرێ، لە گەڵ خۆم قسە دەکرد. لەو وەختەدا هەستم پێدە کرد کە ببوومەوە منداڵ و لە لانگ دا خەوتبووم. هەستم پێکرد کەسێک لە لای منە. لە مێژ بوو دانیشتوانی ماڵ هەمووو خەوتبوون. نزیکەی تاریکوو ڕوونی بەیانی بوو، بیمارەکان دەزانن لەم وەختە وەکوو وەیە کە ژیان لە سنوورو حەدوو سەت و کەوشەن و تخووبی دونیا دهێنرێتە دەر. دڵم بە توندی و تەپ، تەپ لێیدەدا بەلام نەدەترسام، چاوەکانم کراوە بوو، بەڵام کەسم نەدەدی،چونکە تاریکی گەلێک ئەنگوست لە چاوو بلاو بوو.

چەند دەقیقە تێپەڕی، فکرێکی ناخۆشم بۆ هاتە پێش، بەخۆم گوت: ڕەنگە ئەو بێت. لەم چرکەیەدا هەستم پێکرد دەستێکی فێنک لە سەر نیوچاوانی سۆژاوم دانراوە. لە پاڵخۆدا لەرزیم،دوو سێ جار لە خۆم پرسیار کرد: ئاخۆ ئەمە دەستە پێمرد و عزرائیل نەبووە؟

سبەی کە وەخەبەر هاتم، دایانم گوتی:کیژەکەم (مەبەستی خێزانم،یانی لکاتە بوو) هاتبوو بۆ بن سەری تۆ و سەری تۆی لە سەرلاقی خۆ دانابوو، وەک مندالان ڕایدەژاند. گویا هەستی پەرساری دایکم لە ویدا وەخەبەر هاتبوو. خۆزیا لەو چرکەدا دەمردم. ڕەنگە ئەو مندالەی کە وەزگی کەوتبوو، مردوە! ئاخۆ منالی وی پێی لە دونیا نابوو؟ ئەمن نەمدەزانی.

لەم هۆدەدا کە هەر چرکە لەبۆ من تەنگترو تاریکتر لە قەبر دەبوو، دایم و دەرهەم چاوم لە ڕێگای خێزانم بوو، بەلام ئەو هیچ کات نەدەهات. ئاخۆ لە دەستی وی نەبوو کە تووشم بەو ڕۆژە هاتبوو؟ قوماری پێناکرێ، سێ سال،نا،دوو سال و چوار هەیڤ بوو، بەلام ڕۆژ ومانگ چییە؟ بۆ من مانای نییە، بۆ کەسێک کە لە قەبر دایە زەمان بێ مانایە. ئەم هۆدە، گومبەزی ژیان و هزرەکانی من بوو. سەرجەمی هەلات هەلات بیرەو بە وێدا، سەر جەمی دەنگەکان و هەموو خۆنیشاندانی زیوار خەلکان، ژیواری ئەلۆ جەلۆیەکان کە هەموو بە جەستەو بە گیان یەک جۆر دورست کراون بۆ من سەیرو بێ مانا ببوو.

لەو کاتەوە کە نەخۆش ببووم و لە ناوجێو بان کەوتبووم لە دونیایەکی ئاوارەیی و بیانی و ئاراگیلی و غەوارەیی و هەتلەو هەلوەدایی باوەڕ نەکراوە وەخەبەر هاتبووم، کە ئاتاجیم بە دونیای ئەلۆجەلۆکان نەبوو. دونیایەک کە لە خۆمدا بوو،دونیایەکی تەژی و دارمال و لێپالێپ لە پێنەزانراو و نەبینراو نەناسراو، وەکوو ئەمە بوو کە ناچارو مەجبوور بووم هەموو کون و کازێری سنبەکانی وی بە لێپرسینەوەو پێراگەیشتن و مشوور لێخواردن و سەنگ و سووژن بکەم وبپشکنمەوە.

شەو کاتێک کە بیەی من لە تخووب و سنووری دونیا قەلبەزەی فڕیدەداو ئاقزین و شەپۆلی لێدەداو مۆنج و مەوج دایگرتبوو، کەمێک پێشتر لە دەقیقەیەک لە خەونێکی قوول و خالی قوم ببووم، خەونم دەدی. لە چرکەو چاو لێکدانێک، ئەمن ژیانێکی دیکەم جگە لە ژیانی خۆم دەست پێکرد بوو،لە هەوایەکی دیکە هەناسەم هەلدەکێشا و دوور بووم. وەک وەی کە دەمەویست لە بەر خۆم ڕاکەم و هەلێم و چارەنووسم بگۆڕم. چاوم کە لە سەر یەک دادەنا،دونیای واقعی و بەڕاستی خۆم دەرگای بۆم دەکراوە. ئەو فکرو خەیالانە ژیانێکی تایبەت بە خۆیان هەبوو، ئاسەوار بڕاو بوون و ئەجکاو بنبڕ بوو تێکوو پیکچوون و داغان و ڕیشە کێشبوون سەر لە نوێ وەدەردەکەوتن و دیاریان دەدا. وەک ئەوەی ئێرادەی من لە واندا کار تێکەر نەبوو. بەلام ئەم بابەتە بە بێدرۆ زانین و بە بێگومانزانین و مسوگەر دەرچوونیش نییە. تەماشاگەیەک کە لە بەر چاوی من جەستەی هەبوو، خەونێکی ئاسایی نەبوو، چونکە ئەمن هیچتا خەوم وێنەکەوتبوو.

ئەمن لە حاڵی سکووت و بێدەنگی و خامووشی و کپی وقوروقەپ و ئارامبوون، ئەو خەیاڵاتانەم لە یەکتر بڕ دەدان و جیا دەکردنەوە و دەئاوارتن و دادەبڕین لێکهەڵداوارد و لە گەڵ یەکم بەراوردو تەخمین و سەنگ و سوک دەکردو دەقەبلاندو هەڵدەسەنگاند. وای بۆ دەچووم کە هەتا ئەو چاخە خۆم وەک پێویست نەناسیبوو،دونیایەکی ئەمجۆرە کە هەتا ئێستا خەیاڵیشم نەدەکرد مانا و مەفهوم و تابشتی خۆی لە دەست دابوو و لە شوێنی تاریکانی شەو حوکمڕانی و فەرمانڕەوایی هەبوو- چونکە ئەمنیان فێر نەکرد بوو کە چاو لە قەلافەتی شەو بکەم و شەوم خۆش بوێت.

ئەمن نازانم لەم کاتە ئاخۆ باسکم لە ژێر حوکم و فەرمانی من بوو، یان نا،! گومانم دەکرد ئەگەر دەستم لە ئیختیاری خۆمدا نابوایە، بە هۆی دنە دانێکی نامعلوم و ناشوناس نەبینراو ژبەر خۆو لە خۆیەوە وەکار دەکەوت، بێئەوەی بتوانم لە جولانەوی وی تداخوڵ بکەم و دەست تێوەردانم هەبێت. ئەگەر دایم و دەرهەم ئاگاداری هەموو لەشم نەکردبوایە، بێ ئیرادە ئاگاداری ئەو نەبووم، دەیتوانی و دەشیا زۆرکاری لێ واقع بن کە چاوەڕوانم ندەکرد. ئەم هەست و ئیحساسە سەردەمێکی دوورروو دەرێژ بوو لە من دا وەدیهاتبوو، کە بە زیندوویی، لێک پڕش و بڵاو کوت، کوت و، لەت، لەت دەبووم. نەک تەنیا کەلەش و جەستەم، بەڵکوو گیانم ،رووحم، دایم و دەرهەم لە گەڵ دڵم جیاوازی و تەوفیری هەبوو، و لە گەڵ یەکتر سەری رێکەوتن و سازیش و ئاشتیان نەبوو. دایم و دەرهەم جۆریک بە تاڵکردنەوەو بڕبڕ کردن وبەش بەشکردن و جوداکردنەوە دابەشینێکی عەجایب وغەڕاییبم ڕێدەبڕین. جار وابوو فکری شتێکی ئەوهام دەکرد کە هەتا بۆخۆم نەدەمدەتوانی باوەڕ بکەم. جار هەستی بەزەی بیپیداهاتن و بۆرین و بەشین و بەخشین و چاو لێپۆشین لێبوردن لە من دا وەدیدەهات، لە حاڵێکدا ئاقڵ و ئاوەزم، ئەمنیان بە تانەو توانج و تەشەر سەر کۆنە دەکرد. زۆر جار کە لە گەل کەسێک دەئاخافتم،یان کارێکم دەکرد، سەبارەت بە بابەتی جۆراجۆر، دەچوومە ناو قسەکانیان، لە حاڵێکدا زەین و هۆشم لە شوێنێکی دیکە بوو، لە فکری خۆم دابووم و لە ناوەخۆمەوە سەر کۆنەی خۆم دەکرد.

کۆمەڵە فکرو هزرێک لە حاڵی باتڵبوون و بنبڕ بوون و لێک پچڕان و تەفروتونا بوون بوو. وەک دەڵێن هەمیشە ئەوها بوومە و دەبم- تێکەڵبوونێکی ناڕیکوپێکوو سەیرو سەمەرە... شتێک کە باشار نەکراو بە دەر لە تابشت و تاقەت بوو، هەستم دەکرد لەو هەموو خەڵکە کە دەمبینن و لە ناو واندا ژیان دەکەم، دوورم بەڵام ویکچوونەکی ڕەواڵەتی، وەێکچوونەکی بنبڕ و دوور لە عەینی حاڵ نزیک، ئەمنی بە ئەوان دەلکاند. ئەمە

پێداویستی و ناگوزیریەکانی هاوبەشی ژیان بوو کە لە سەر سوڕمان و واق وڕمانی منی کەم دەکردەوە.

وێکچونێک لێچوونێک کە زۆرتر لە هەموو ئەمنی جەزەرەبە دەکردو زەجر دەدا، ئەمە بوو، کە ئەلۆجەلۆکانیش وەکوو من لەم لکاتە- خێزانم- خۆشیان دەهات، ئەویش بەوانی زۆرتر مەیل و ئارەزوو هەبوو. لێم یەقینە کە ئیرادو کەمووکووڕی لە وجودی یەکێک لە ئێمە بووە.

ناوم لکاتە(جانانەو سوزمانی و سەلیتە) ناوە، چونکە چ ناوێک بەو باشیە لێی نەدەوەشاوە. نامهەوێ بڵێم خێزانم، چونکە خاسییەتی ژن و مێردایەتی لە مابەینی ئێمە بیەی نەبوو، و لە گەڵ خۆم درۆ دەکرد. ئەمن دایم و دەرهەم لە ڕۆژی بەرێ، ناوی ویم لکاتە ناوە، بەڵام ئەم ناوە کێشێکی تایبەت و ناخازای هەبوو، ئەگەر ئەوم هێنا،لە بەر ئەمە بوو کە ئەو سەرەتا ویستی خۆی بۆ لای من دەربڕی،ئەویش لە ئاین و ئۆین و تەڵەکە بازی و مەکر و فێڵ و فەندەکەی بوو. دەنا چ ئیلاقەیەکی بە من نەبوو. هەر لە بنیات چلۆن ئیمکانی هەبوو ئەو حەز لە یەکێک بکات و بە کەسێک ئیلاقە پەیدا بکات و مانای خۆشەویستی و دۆستایەتی و ئەوین و ئەوینداری بزانێت؟ ژنێکی هەوسباز پیاوێکی بۆ شاوەتبازی،یەکێک بۆ حەکەداری و و یەکێک بۆ ئەشکەنجە و جەزرەبەدان دەوێت.

گومان ناکەم کە ئەو بە ئەمەشی بەس دەکرد! بەڵام ئەمنی بێگومان بۆ ئەشکەنجە هەڵبژاردبوو،لە ڕاستیش دا لەمە باشتری نەدەتوانێ هەڵببژێرێ. بەڵام ئەمن بۆیە ئەوم هێنا، چونکە وەدایکی دەچوو،چونکە وێکچوونێکی بنەبڕو دووری لە گەڵ خۆم هەبوو.

ئێستا ئەوم نەک تەنیا خۆشدەویست،بەڵکوو هەموو زەڕڕەی لەشم ئەوی دەویست. بە تایبەت بەدەنم،چونکە نامهەوێ ئیحساسات ڕاستی و ڕاستەقینە لە بن لەفافەی خەیاڵی ئەوین و ئیلاقەو حیکمەت و زانستی ئیلاهی بشارمەوەو حاشاردەم.(هوزوارشن) ئەدبی بەزارم چەژو تام ناگەئێنێ. فکرم دەکرد کە چەشنە ورشە - یان جۆخینەیەک کە لە سەر ئەنبیاو ئەولیا دەبیندرێ، لە لەشم دا شەپۆلی لێدەدا و جۆخینەی نێوان لەشی وی ڕەنگە جۆخینەیەکی کزو دەروون پیس بەد توخم و تۆرەمە خەراپ و ناڕەسەن و ناکەسی بێماری دەوێست و بە تەواوی قودڕەت بۆلای خۆی ڕەکێش دەکردو دەیکێشا.

حاڵم کەباشبوو بڕیارم گرت بڕۆم،بڕۆم خۆم ون کەم- وەکوو سەگێکی خۆرە گرتوو کە دەزانێ کە دەبێ بمری، وەکوو باڵندەکان کە چاخێک مەرگ لێیان نزیک دەبیتەوە، خۆیان ون دەکەن و وەدەشێرن.

بەیانی زوو لە جێ رابووم، دوو کولیچە کە لەسەر ڕەفحەبوو هەڵگرت و بە جۆرێک کە کەس ئاگادار نەبێت لە ماڵ بۆی دەرچووم و هەڵاتم، لە دەست ئەو نەکبەتییەی کە ئەمنی گرتبوو هەڵاتم، بەڵام بێ ئەوەی بزانم دەچمەکوێ؟ لە ناو گەڕەک و کۆچەکاندا! بێ تکلیف و سەرگەردان لە ناو ئەلۆوجەلۆکان، هەموو ئەوانەی بیچم و پۆتەراک و بەچک و تەرح و دیدارو پارو بژێرو چاو تەنگ و بەغیل و چاو چنۆک و چرووک و چاوی تواحکاریان هەبوو وەدوای پارەو ناوبانگ کەوتبوون، تێپەڕیم، ئەمن ئاتاجیم بە بینینی ئەوان نەبوو، چونکە یەکیک لەوان نوێنەری ئەوانی تر بوو. هەموو لە زارێکیان تفیبوو کە لۆچیک ڕەیخەلۆکە بە دواوی یەکدا هەڵاوسراو سەری دیکەی دەگەیشتەوە ئەسپابی نێرینەو مێوینەکەیان.

لە ناکاو هەستم کرد کە زرەنگ و توندو تۆڵوو چالاک و سووکتر بوومە، ماسوولکەکانی قاچەکانم بە توندی و شیوەکی تایبەت کە نەمدەتوانی چاوەڕوانی بکەم وەڕێکەوتبوو. هەستم کرد کە لە هەموو داوو بەندەکانی ژیوار ڕزگاریم پەیدا کردوە و نەجاتم بووە. شانم هەڵتەکاندن،ئەمە جوڵانەوی سروشتی من بوو، لە منداڵی هەر کات لە ژێرباری قورسی ئارووشەو زەحمەت و بەرپرسایەتی ئازاد دەبووم ئەمە ئاکارەو ڕەفتارم ئەکرد.

ڕۆژ هەڵدەکشا، دەیسوتاندو دەیسوژاند. لە کوچەکانی بیدەنگ و خڵوەت کەوتم،سەر ڕێگام ماڵەکانی ڕەنگ خۆڵە پۆتینە بە شکڵی هەندسی،سەیرو سەمەرە- چوار قولینچک، شەش لایەن، قویج،- بە لاباجەی دە کورت و تاریک دەبیندران. ئەو دەریچانە بێ دەرک ودەروازە،بێ خاوەن و ئامانەتی وەبەر چاو دەکەوتن. وەکوو ئەمە بوو کە هیچ کات گیاندارێک نەیتوانی بیت لەو ماڵانەدا دانیشتنی هەبووبێت.

ڕۆژ چەشنی شمشیری تیژی زێڕاوی لە قەراخ و قوجاخی سێبەری دیواری دەبڕی و دەتاشی و لێدەکردەوەو هەڵدەگرت. کۆچەکان لە نێوان دیوارەکانی کۆنەی سپی کردوو درێژ دەبوونەوە، هەموو شوێنێک ئاسودە ئارام و کپ و بێدەنگ و لاڵ و بێزوان بوو، وەکوو ئەمە هەموو عناصر یاسای موقەدەس و ممبارەک ئارامشی هەوای سوژیاگ- یاسای کپ و بیدەنگیان- لە بەر چاو گرتبوو.

بە نەزەر دەگەیی کە لە هەموو شونێک بەرپێواری و داپۆشراو نهینی بوو ،بە جۆرێک سیپەلاکەکانم قودڕەتی هەناسە هەڵکێشانیان نەبوو. لە ناکاو بەخۆم زانی کە لە دەروازە وەدەرکەوتووم. گەرمای خۆر لە گەڵ هەزاران دەمی هەڵمژیوو ئارەقەی لەشی منی دەکێشا دەر. گەلاو بنچک و بڕکەی سارا لە ژێر خۆری تیشک هاوێژ بەڕەنگی زەردەچیوە گۆڕابوون. ڕۆژ وەکوو چاوی نەخۆش گەندەتای لێبوو،گزنگی سوژیاوی خۆی لە میچی ئاسمان بەسەر تەماشاگەی کپ و بیدەنگ وبێگیان دەپڕژاند.

بەڵام زەوین و گیاکانی ئێرە، بۆنی تایبەتی هەبوو، بۆنی وی بە ڕادەیەک بە هەرەکەت بوو کە لە هەڵمژینی وی وەبیری ساتەکانی سەردەمی منالّی خۆم کەوتم. نەک تەنیا جولانەوە وشەکانی ئەو زەمانی هێنامەوە بەر چاو، بەڵکوو چرکەیەک ئەو سەردەمم لە خۆمدا هەست پێکرد، وەکوو وەی کە دوێنێ قەوما بوو ڕوویدا بوو.

جۆرێک سەرەگێژەی پێخۆشبوون، بۆم هاتە پێش، وەکوو ئەوەی سەر لە نوێ لە دونیایەکی بزربوو لە دایک بووم. ئەم هەست و ئیحساسە تایبەتمەندیەکی مەست و سەر خۆش هێنەری هەبوو، وەکوو شەڕابی کۆنی شیرن لە دەمارو ڕەگەکانی من هەتا بنەبانی لەش و بیەی کارتێکەری کرد.

لە سارا دڕک و دالّ،ورکە خیزو بەردەڵان، بەژن و قەدو باڵاو ساقەتەی دارەکان و بڕک و پنچ و بنچکی گچکەی کاوکوتم دەناسی، بۆنی سەوزایەکانی خۆماڵیم دەناسی، وەبیر ڕۆژەکانی دوورە دەستی خۆم کەوتمەوە، بەڵام هەموو ئەو بیرەڤانانە بە شیوەکی چەشنە ئەفسوون لە من دوور کەوتبوون و ئەو یادگارایانە پێکەوە ژیانێکی سەر بەخۆیان هەبوو،لە حالّێکدا کە ئەمن شایەدێکی دوورو فەقیرو دەستە وەستان و هەژار زێدە نەبووم و هەستم پێدە کرد کە لە نێوان ئەمن و ئەوان گێژاوێکی قووڵ هەڵکەندرا بوو. هەستم دەکرد لە ئەمڕووەوە دلّم خالّی و بەتالّە، پنج و عەتری جادویی ئەو سەر دەمم ون کرد بوون، دارەکانی شەنگەبێ، زۆرتر نێوانیان پەیدا کرد بوو، مابەینیان زێدەتر ببوو، بڕکەو بنچک ویشکتر بوو. گیان لە بەرو بونەوەرێک کە ئەوکات بوون ئیدی بیەی نەبوو و ئەگەر حازریشم دەکرد و لە گەلّی دەئاخافتم نەیدەبیست و بابەتەکانی منی فام نەدەکرد و تێنەدەگەیی. قەڵافەت و ڕوخساری بیەی ئادەمێکی هەبوو کە پێشتر لە گەڵ وی ئاشنا ببووم، بەڵام لە من و بەشێک لە من نەبوو. دونیا بە نەزەرو چاو لێکردنی من، ماڵێکی چۆلوو هۆل و بەتالّ و عەتالّ و خەماوی بوو، لە سینگەمدا پەریشانی بێقەراری و دلّپەشیوی دەوری لییدەدا،وەکوو ئەوەی ئێستا مەجبوور بووم بە پێ پەتی و پێخواسی و ڕووت، سەر لە هەموو هۆدەکانی ئەو مالّە بدەم بەسەر جەمیان ڕابگەم و چاو لە هەموانیان بخشێنم. لەو هۆدانەی جمک و دەبالّیکدا تێدەپەڕیم، بەڵام کاتێک دەگەیمە هۆدەی دەوایین، لە بەرابەری لکاتە قەرارم دەگرت درگاکانی پشت سەری من بە شێوەکی خودکار بۆخۆیان گالّەدەدرا، تەنیا سێبەرەکانی ڕاژاوەی ئەو دیوارانەی کە قولینچکەکانیان بنەبڕ بوون چەشنی غولامان و کەنیزانی پێست ڕەش لە دەورەی من پاسەوانیان دەداوکێشکیان دەکێشا.

کە گەیمە نزیکایی "چەمی سورن" لە پێشم چیایەکی ویشک و زورکوو قاقڕو چۆل دیاری دا. هەیکەلی ویشک و ڕەقی کێو ئەمنی وەبیری دایانم خست، نازانم چ پەیوەندیەک لە

نێوان ئەوان وجودی من هەبوو! لە قەراخی چیا تێپەڕیم، لە دایرەکی گچکە خۆش ئاوو هەوا کە کێوەکان دەورو بەریان گرتبوو،فەڕەشی زەوی تەڕی و دارماڵ لە بڕکەو پنچ وبنچک گوڵی نیلوفەڕی مەیلەو سوور بوو، بە شیوەیەک کە هەردی داپۆشیبوو،لە ترۆپی چیا و قەڵاێچەیەکی بەرز کە بە خشتی وەزنەدار وقورس دورست کرا بوو دەبیندرا.

لەم کاتە هەستم بە شەکەت و کفتی و ماندوەتی کرد. چوومە قەراخ چەمی سورن، لە بن سێبەری دارێکی کۆنی شەنگەبێ، لە سەر خیزەڵان دانیشتم. شوێنێکی بێدەنگ و کپ و چۆل و قەپوقڕو دەولە قووچ و بیهەست و ئارام بوو. لە ناکاو ئاگادارو خەبەردار بووم و بینیم لە پشت دارەکانی شەنگەبی کێژۆڵەیەک هاتە دەرو بۆ لای قەڵاێچەکە چوو. جلووبەرگی ڕەشی پۆشیبوو کە بە پۆو ڕایەڵی زۆر ناسک و سووک بە ئاوریشمی چنرا بوو. نێنووکی دەستی چەپەی دەجووت و دەمژت و بە جوڵانەوەیەکی ئازادانەو بێ بە هێند گرتن دەخوشی و ڕەت دەبوو. وام بە زەین داهات کە ئەوم بینی بوو، دەمناسی. بەڵام لەو مابەینە دووره لە ژێر تیشک وگزنگی خۆر بۆم نەکرا هەلێهاوێرم کە چلۆن یەکجارەکی لە بەر چاوم ون بوو!

ئەمن لە سەر جێگای خۆم ڕەق هەڵاتبووم، بێ ئەوەی بتوانم بچوکترین جوڵانەوەیەک بکەم. بەڵام جاڕێک بە چاوەکانی لەشی خۆم ئەوم بینی کە لە پێشە من تێپەڕی و بزربوو. ئاخۆ ئەو گیان لەبەرێکی ڕاستە قینە و یان بە بیرداهاتن و بۆریشکەو زیندە خەونێک بوو؟ئاخۆ خەونم بینیبوو، یان لە بێداری و هوشیاری بوو؟ هەر چەند کردم و کراندم و حولۆو دەولم دا کە وەبیرم بێتەوە لە خۆڕایی بوو. لەرزینەکی تایبەتیم لە سەر تیرەو قەبەزەی پشتم هەست پێکرد. لە دونیای خەیاڵاوی وام بە بەرچاویدا هات، کە لەم کاتژمێرە هەموو نیسێ و سێبەرەکان سەرچیا و کێوەکان گیانیان هاتبوو بەرو و ئەو کیژوڵە یەکێک لە دانیشتوانی پێشووی شاری قەدیمی و کەونارای شاری ڕەی بووە. تەماشاگەیەک کە لە بەر چاوی من بوو، یەک دەفحە بۆم ناسیاگ وئاشنا هات. لە منداڵی ڕۆژێکی سێزدە بەدەرم هاتەوە بیر کە هاتبوینە ئێرە، خەسووم و ئەو لکاتەش هاتبوون. لەو ڕۆژیدا ئێمە چەندە لە پشت ئەو دارانەی شەنگەبی بە دوای یەکدا هەڵدەهاتین و گەمەمان کرد! دوایی گروپێک لە مناڵانی دیکەش بەئیمە لکان کە بە باشیم وەبیرنایێتەوە.

گەمەی"سرمامک"مان دەکرد. جارێک کە ئەمن بە دوای لکاتە هەلینگم دا لە نزیکایی ئەو چەمی سورن بوو، لاقی وی خۆشی لە چەم کەوت،ئەویان دەرهێناوە بردیان لە پشت دارەکانی شەنگەبی جلوو بەرگی بگۆڕن، ئەمن بە دوای کەوتم. لە پێشە وی پەردەیان کێشا بوو، بەڵام ئەمن بە دزی لە پشت دارەکە هەموو لەشی ویم بینی. ئەو پێدەکەنی و

قامکی گەورەی دەستی چەپەی دەجووت. پاشان، قەدیفەکیان تێپێچا و جلوو بەرگی ڕەشی ئاوریشمی ئەویان کە لە تانوو پۆی ناسک چنرا بوو لە بەر خۆر هەڵخست.

لە ئاکامدا لە بن داری کەونارای شەنگەبی لە سەر خیزڵان درێژ بووم. دەنگی ئاو وەکوو ئاخافتنی بڕ بڕەی تێنەگەیشتراو مانا دەرنەکەوتوو کە لە دونیای خەو سۆزەو نارە ناری دەکرد، بە گوێچکەم گەیی. دەستەکانم بێئەوی بمهەوێ لە ڕەڵم و خیزی گەرم و نمدار نووغرۆ بوون و چاڵداکەفتن کرد. چەو زیخ و ڕەڵم لیمی نمدارو بە هاڵاوم لە مستم دادەکوشی، وەکوو گۆشتی لەشی کێژێک بوو کە لە ئاو کەوتبێ و جلەکانی ئاڵەگۆڕ کرد بن.

نازانم چەند کاتی تێپەڕکرد چاخێک کە لە جێی خۆم هەستام بێ ئەوەی بمهەوێ وەڕێ کەوتم. هەموو جێیەک کپ و بێدەنگ و ئارام بوو. ئەمن دەڕۆیشتم بەڵام دەورو بەری خۆم نەدەدی. تابشتێک لە ئیختیاری من دانەبوو ئەمنی وادار بە ڕۆیشتن دەکرد. هەموو فکرو زکرو زەین و هۆشم ئاگاداری هەنگاوەکانی خۆم بوو. ئەمن ڕێگا نەدەڕۆیشتم، بەڵام وەک کێژی ڕەشپۆش لە سەرلاقەکانم دەخوشیم و ڕەت دەبووم. کاتێک کە وەخۆ هاتمەوە بینیم ئەوە لە شار لە بەر دەرگای خەزورم، خۆم بینی. نازانم بۆچ ڕێم لە ماڵی خەزوورم کەوت! کوڕە گچکەکەی- برای خێزانم- لە سەر سەکۆ دایشتبوو،وەکوو سێویک کە لە گەڵ خوشکی لەت کرابن. چاوی دە شیرین خێلی تورکمەنی،کوڵمەکانی دەرپەڕیو، ڕەنگی گەندومی،کەپۆی شاوەتی، ڕوخساری کزو تێک سڕماوی هەبوو. هەر بەمجۆرە دانیشتبوو قامکی شادەی دەستی چەپەی لە سەر دەم دانابوو.

ئەمن بێ ئیختیار چوومە پێش،ئەو کولیچانەی کە لە گیرفانم دابوون دەرهێناو بە ویم دان و گوتم: " ئەمانە شاجوون بۆی ناردوی" چونکە بە خێزانی منی- کە خۆشکی بوو- دەگوت شا جوون. ئەو بەو چاوانەی تورکمەنی خۆی چاوێکی واق وڕماوی لە من کرد،کە کولیچەکانی بە شک و گومانەوە وەدەستی گرتبوو. ئەمن لە سەر سەکۆی ماڵ دانیشتم ئەوم لە ئامێز کرد بە خۆمەوەم کوشی. لەشی گەرم و لاقەکانی وەکوو قاچەکانی خێزانم بوو، هەر ئەو جولانەوەی بێتەکلیفی وی هەبوو. لێوەکانی وی، وەکوو لێوەکانی باوکی بوو،بەڵام ئەوهەی لە لای باوکی ئەمنی بێزێز دەکرد بە پێچەوانە لە ویدا بۆ من جەزمەو ڕاکێشەری هەبوو، وەکوو ئەمە بوو کە لێوەکانی نیوە کراوەی وی تازە لە ماچێکی گەرم و دوروو درێژ جیا بۆتەوە، دەمی نیوە کراوەی ویم ڕامووسی کە وەکوو لێوەکانی خێزانم بوو. لیوەکانی وی تام و چەژی کۆنە هارووییان دەدا- تاڵ وگس بوو. ڕەنگە لێوەکانی ئەو لکاتەیەش ئەم تام وچێژەی هەبێت!

لەم وەختە دابینیم باوکی- ئەو پیرەمێرە پشت کوڕە کە شاڵگەردنی بەستبوو- لە ماڵ هاتە دەروو بێ ئەوەی چاو لە من بکات تێپەڕی. دابڕ دابڕ پێدەکەنی، کەنینێکی ترسەنۆک و مەترسیدار بوو، کە مووی لە لەش مرۆڤ دەکردە نیشتەر،و شانەکانی لە توندی پێکەنین وەلەرزین کەوتبوون. لە بەر خەجاڵەتی وەخت بوو ببمە دڵۆپە ئاوێک و بە هەرد دابچمە خوارو زەوی قووتم دا. نێزیکانی ڕۆژ ئاوا بوو، ڕابووم، وەک وەی دەمەویست لە بەر خۆم و لە دەست خۆم ڕاکەم و هەڵیم. وام بە نەزەر گەیی کە لە ناو شارێکی بیانی و پێنەزانراو نەناسراو دەگەڕێم! ڕێزە ماڵێکی دەسەیرو سەمەرە بە شکڵی هەندەسی ىڕ بڕ بە لاباجەی بەجێهێڵراو بە جێهیشتراوی ڕەش و برش لە دەوروپشتی من بوو. وەکوو ئەوە بوو کە هیچ کات بوونەوەرێک نەیدەتوانی لە وێ سەقامگیر و دانیشتوو بێت. بەڵام دیوارەکانی سپی وی بە ڕووناکایەتی کەمتا کورت دەدروشاوە، شتێکی عەجایب و غەریب بوو،شتێک کە نەمدەتوانی باوەڕ بکەم،لە بەرابەر هەر کام لەو دیوارانە ڕادەوەستام، سێبەرم لە بەر شەبەقی مانگەشەوی خەست و مایەدار، وەدیوار دەکەوت بەڵام بێسەر بوو. سێبەرەکەم سەری نەبوو. بیستبووم کە ئەگەر نیسێی کەسێک سەری نەبیت، هەتاسەری ساڵ دەمرێت.

بە ترس و لەرزەو واردی ماڵەکەم بووم و پەنام بۆ هۆدەکەم برد. لەو وەختەدا لووتم داڕسا، لە دوایی وەی کە خوێنێکی زۆر لە کەپۆم هات بە بێهوشی لە جیی و باندا کەوتم. دایانەکەم خەرێکی پەرساری من بوو.

بەر لە وەی بخەوم لە ئاوێنە چاوم لە چڕوچاوی خۆم کرد، بینیم ڕوخسارم تیکشکا بوو، بنەبڕو بێگیان ببوو. بە ڕادەیەک ئاسەوار بڕاو ئەجکاندراو تێکچوو بوو، کە خۆم نەدەناسیەوە. چوومە ناو تەخت و خواب لێفەم بە سەر خۆمدادا، خۆم گەوزاند، ڕووم لە لای دیوار کرد، لاقەکانم کێشانەوە باڵخۆم و خڕ کردنەوە، چاوەکانم لە سەر یەک دانان و هەودای خەیاڵم وەدەست گرت. ئەو هەودایانەی کە چارە نووسی تاریک، خەماوی، بە هەیبەت و پڕ لە کەیفی منی پێکدەهێنا، ئەو شوێنەی کە ژیان لە گەڵ مەرگ و مردن پێکەوە تێکەڵ دەبن و ئەکس و وێنەو شکڵەکانی بیر چەوت و تەلاساو ڕێ وەن کردو لێگۆڕاو لادەر وەدیدیت، ئارەزوو مەیلەکانی کوژراوی دێرین، جاریکی تر زیندوو دەبنەوە هاواری تۆڵە دەکەن. لەم چاخە دا لە سروشت و دونیای ڕەواڵەت هەڵدەکەندرام وحازر دەبووم کە لە جەرەیانی ئەزەلی بنەبڕو نابوود بم. چەند جار لە گەڵ خۆمم جەزمە کرد:" مەرگ.. مەرگ..." مردن... مردن..."لە کویی؟" ئەمە ئۆخەژنی دا بە من و چاوکانم کەوتنە سەریەک.

که چاوەکانم بەسترا، بینیم که لە ناو محەممەدیە بووم، دارێکی بەرزیان چەقاند بوو، پیرە مێرەکی کەلالەیان لە پێش هۆدەکەم بە سێدارە هەڵاوەسیبوو. چەند کەس تەنگە کەری مەست لە بن دار شەڕابیان دەنۆشی. خەسووم بە ڕوخسارێکی داگیرساو،بە چەحرەیەک که لە کاتی پۆنگژاوی خیزانم، ئێستا دەبینم که ڕەنگی لێوەکانی دەپەڕێ و چاوەکانی گچکەو ترسەنۆک دەبوون، دەستی منی دەکێشا و لە ناو خەڵک تێدەپەڕی و بە میرغەزەب،کە جلی سووری لە بەر دابوو نیشان دەدام و دەیگوت: "ئەوەش لە دار بدەن" ئەمن بە ترس و لەرزەوە لە خەو ڕادەپەڕیم، وەکوو کوورە دەسوتام و ئاورینگم دەدان، لەشم لە ئارەقەدا تەڕو شتڵ ببوو ڕوومەتم ئاگریان لێدەباری. بۆ ئەوەی خۆم لە دەست ئەم کامووسەی ڕزگار بکەم هەستام ئاوم خوارد کەمێکم لە چرۆچاوی خۆم دا. دیسان راکشام، بەڵام خەوم نەدەهات.

لە بەر نیسێی ڕووناکی هۆدە لە گۆزەی ئاو که لە سەر ڕەفحە بوو دەمڕوانی. وام بە نەزەر دا هات هەتا ئەو کاتەی کە گۆزە لە سەر ڕەفحەیە ناتوانم بنووم. ترسێکی بێجێم بۆ ساز ببوو، کە گۆزە دەکەوێ،ڕابووم کە جیی گۆزەکەی پارێزگاری بکەم، بەڵام بە هۆی دنەی نەزانراو که بۆخۆم ئاگاداری نەبووم، دەستم بە ئەنقەست وە گۆزە کەوت،گۆزە کەوتە خوارو شکا. لە ئاکامدا پێلوەکانی چاوم پشاوتن،بەڵام وام هاتە نەزەر کە دایانەم هەستاوە چاو لە من دەکات.

مستەکانی خۆم لە بن لیفە کردە گرێ،بەڵام چ ڕووداوێک ڕووی نەداو نەقەوما. لە حاڵی بێهۆشی دەنگی دەرکەی کوچەم بیست، دەنگی پێی دایانم، وە بن گوێچکە کەوت کە دەمپاکانی لە هەرد دەخشاند و چوو نان و پەنیری هێنا. پاشان دەنگێکی دووردەستی فروختارێک هات، کە گاسی دەکرد"سفرەبەرە شاتوت..."

نا، ژیانێکی باوو ئاسایی،خاووفش و ماندوەتی دەستی پێکرد بوو. ڕوناکایی زێدەتر دەبوو،کە چاوەکانم هەڵێنان لەتێک لە وەدیاری کەوتنی خۆر لە سەر ڕووبەری ئاوی استێلک کە لە دەربیجەی هۆدەکەم وەمیچی کەوتبوو دەلەرزی. وام هاتە بەر چاو کە خەوی دوێ شەو ئەوەندە دوورو ئاسوار بڕاو ڕیشەکێش کراو بوو، وەک ئەوەی چەند ساڵ پێش کاتێک کە منداڵ بووم بینیومە. دایانم چێشتی منی هێناوە، وەکوو ئەمە بوو کە ڕوخساری دایانم لە سەر ئاوێنەیەک دابێتەوە، ئەوندە دریژە پێدراو ئاڵدووزو کزو وەبەر چاوە کەوت،بە شکڵێکی باوەڕ نەکراو وسەیرو سەمەرە گۆڕانکاری بەسەردا هاتبوو، وەک وەی کە قورسایی دەم و چاوی کێشرابێتە خوار.

هەر چەند نەنکی خۆشەویستم دەیزانی دووکەڵی قەننەی ئاوی، بۆ من زەرەری هەیە، بەڵام دیسان لە هۆدەکەم قەلوونی دەکێشا. لە بنەڕەتەوە هەتا قەننەی نەدەکێشا بە

دەماخ نەدەبوو. ئەو هێندە دایانەکەم لە ماڵەکەی لە بووک و کوڕەکەی قسەی بۆ کرد بووم، ئەمنیشی لەگەڵ کەیفەکانی شاوەتی خۆی هاو بەش و شەریک کردبوو. چەندە شێتانەیە! جارو بارە لە خۆوە دەکەوتمە فکری ژیانی کەسینی ماڵی دایانەکەم،بەڵام نازانم بۆ ژیان و خۆشی خەڵکی دیکە، دڵی من وەژان دێنیت- لە حاڵێکدا دەمزانی ژیواری من تەواو بووە و بە شیوەیەکی خەماوی و لە سەرەخۆ دەکوژێتەوە! بە من چ پەیوەندی هەبوو کە فکرم هاو دەمی ژیانی ئەو شێتانە و ئالۆجەلۆیانە بکەم کە ساخ و سەلیم بوون،باشیان دەخوارد، باش دەنووستن، و کاری سەرجێیان دەکرد و هیچ کات زەرڕەیەک دەردوو ناسۆری منیان هەست پێنەکرد بوو، باڵەکانی مردن چ چرکە، لە سەرو سیمایان نەخشا بوو؟

نەنەگیانم وەکوو منداڵەکان لە گەڵ من ڕەفتاری دەکرد. دەیەویست لە هەموو شوێنێک ئەمن بدینی. ئەمن هێشتا لە خێزانم شەرمەگێلاخەم دەکرد. کە لاقم لە هۆدەکەم دەن،ئەمن ئەو خڵتەی کە لە"لەگەنم" کرد بوو دامدەپۆشی. شەبقەم ڕیکووپێک دەکرد. بەڵام لە کن دایانەکەم چ شیوە شەرمەگێلاخەم نەبوو. چونکە ئەم ژنە کە هیچ پەیوەندی لە گەل من نەبوو، خۆی ئەوەندە تێکەڵ بە ژیانی من کرد بوو. وەبیرم دێ لەم هۆدەیە، لە سەر ئاوی حەنبار،کورسییان دادەنا. ئەمن و دایانەکەم لە گەڵ ئەم لکاتەیە لە دەورەی کورسی دەنووستین. تاریک و ڕوونی بەیانی چاوەکانم هەڵدەهێنا، شکڵی سەر پەردەی گوڵدۆزی کە لە پێش دەرگا هەڵاوەسرا بوو لە بەرامبەر چاوەکانم گیانی دەگرت، چ پەردەیەکی سەیرو عەجاییات بوو؟ لە سەر پەردەکە وێنەی پێرە مێرێکی پشی کووڕ، وەک جوکیانی هند، مەندیل بەستوو لە بن دارێکی شەنگەبی دانیشتبوو، سازێکی وەکوو سێتاری لێوەڤان و سەماکەر لە دەست دابوو کێژێکی خوشکۆک وەکوو بوگام داسی کایکەردۆخی بۆتخانەی هند دەستەکانی لە زنجیر کێشرابوو، وەکوو ئەمە بوو کە ناچارە لە پێش پێرەمێرەکە،سەمابکات!

لە بەرە خۆمەوە فکرم دەکرد ڕەنگە ئەم پیرە مێرەشیان لە گەڵ مارێک لە کێبەرکێ لە چاڵاو هاویشتبێت، کە بەو شکڵە گۆڕاوەو مووی سەر و ڕوخساری سپی بووە. لەم پەردانەی زێڕ دۆزی هندی بوو، ڕەنگە باوکم یان مامم لە وڵاتانی دوورکەوتوویان نارد بوو.

وەختێک زۆر لەو شکڵە خورد دەبوومەوە، دەترسام. دایانم بە خەواڵوو لە خەو قیت دەکردەوە،ئەو بەو هەناسەی بۆنی ناخۆش و مووی ڕەق و زوورو ڕەشی لە روخسارم دەخشا ئەمنی بە خۆوە دەکوشی.

سبحەینە کە چاوم هەڵدێنا دیسان ئەو هەر بەو شکڵە وەبەر چاوم دەهات. تەنیا جەغزەکانی چرو چاوی قوڵترو بە پزوو گرژاوی تر وەکوریشک هاتبوو. زوربەی بۆ لە بیرچوونەوە، بۆ راکردن و هەڵاتن لە بەرخۆم، سەردەمی منالی خۆم وەبیر دێنمەوە. بۆ وەی خۆم بەر لە بێماری هەست پێبکەم، هەست بکەم کە ساخ و سەلامەتم، هێچتا هەستم دەکرد کە منالم و بۆ مردنم،بۆ لە ناو چوونم، هەناسەیەکی دووەمی بوو کە روحم و بەزەیی بە مندا دەهات، بە حالی منالێکی کە دەمرێت. لەو وەختانەی پڕ مەترسی ژیانی خۆم کاتێک روخساری ئارامی دایانەکەم دەبینی، ڕەنگ پەڕیوە، چاوکانی نوغرۆ، بێدەنگ و خەمگین و عێجز و پەرەکانی تەنکی لووت و نیوچاوان ئێسکەکانی پانی ویم کە دەبیی، بیرەڤانەکانی ئەو کاتان لە من دا زیندوو دەبوونەوە. ڕەنگە شەپۆلەکانی تەژی لە ڕەمزو ڕازو نهێنی لە وی دەدەلاند، کە هۆکاری ئۆقرەگرتنی من دەبوو. خالێکی گۆشتی کە لە سەر لاجانگی بوو، مووی لە سەر ڕوابوو. وەک وەی کە تەنیا ئەمرۆ ئاگاداری خالی وی بم. پێشتر کە چاوم لە روخساری دەکرد ئەوها لێی ورد نەدەبوومەوە و ئەوها بە وردی لێم نەدەڕوانی. بەلام ئەگەر نەنکی خۆشەویستم بە ڕەوالەت گۆڕانکاری بە سەردا هاتبوو، هزرو فکری وەکوو خۆی سەر بە مۆر ما بوو. تەنیا بە ژیانێکی زۆر تر حەزوئیلاقەی دەردەبڕی و لە مردن دەترسا. ئەو مێش و مەگەسانەی کە سەرەتای پاییز بۆ هۆدە هجووم و پەنایان دەهێنا. بەلام ژیانی من، هەر ڕۆژو هەر چرکە دەگۆڕاو جۆر بە جۆر دەبوو. وای بۆ دەچووم کە درێژایی زەمان و گۆڕانکاریەک کە مومکین بوو ئینسانەکان لە ماوەی چەندین ساڵ تێیانداسەقامگیر بێ، بۆ من ئەو پەلەو تاوو تیژی و خولوو سووڕی مەسەلە، هەزاران جار دوو بەرابەروو توندتر ببوو. لە حالێکدا کە خۆشی وی بە شێوەیەکی ئاواژوو پێچەوانە بۆ لای سفر دەڕۆیی و ڕەنگە لە سفریش تیپەڕی دەکرد. کەسانێک هەن کە لە بیست وپێنج سالێدا دەست بە ڕەنج وکوێرەوەری و عەزاب کێشان دەکەن، لە حالێکدا کە زوربە لە خەڵک تەنیا لە کاتی مردنیان، زۆر سەبرو لە سەرەخۆ وەکوو چۆلەچرا کە ڕۆنەکەی تەواو دەبێت، دەکوژێنەوە.

نیورۆ کە دایانم فراوینی هێنا، ئەمن کاسکی ئاشم وەسەر خۆم گێڕا، هاوارم کرد، بە هەموو تینم هاوارم کرد. هەموو دانیشتوانی ماڵ هاتن لە بەر دەرگای مالم کۆ بوونەوە. ئەو لکاتەش هات و زوو ڕەت بوو. چاوم لە زگی کرد، منالی وەزگی کەتبوو، ئاوس بوو. نا،هێچتا نەزا بوو، چوون حەکیم باشیان خەبەر کرد. ئەمن لە پالخۆمدا کەیفم دەکرد کە هەر نەبێت ئەو گەوج و ئەحمەق و شێتانەم لە زەحمەت خستوون.

حەکیم باشی بە ڕدێنێکی سێ بستی، دەستووری دا کە ئەمن تریاک بکێشم. چ دەرمانێکی بە قیمەت بۆ ژیانی پڕ لە کولوو دەردو ناسووری من بوو!

جاخێک کە تریاکم دەکێشا فکرم گەورە و زەریف،چالاک دەبوو. لە ئاقارو مەڵبەندێکی سەرەوەی دونیایی باوو ئاسایی، خۆلوو سوریدەداو گشت و گوزاری دەکرد، بیرو بۆچوون و خەیاڵات و هزرەکانم لە تەڵەکەو داوو بەندی گران و قورسی شتەکانی سەر گۆی زەوی ئازاد دەبوو، بۆ لای ئاسمانی ئارام و بێدەنگی دونیای کپ و بە تاڵ هەڵدەفڕی و دەڕۆیی، وەکوو ئەوەی ئەمنی لە سەر باڵەکانی شەمشمە کوێرەی زێڕاویی دانا بوو، لە دونیایەکی خاڵی و بەتاڵ و چۆڵ و هۆل و بە ورشەو و درەوشانەوە کە بە چ لەمپەرێک گەپچان ناکات، سەیرانم دەکرد. بە ڕادەیەک ئەم کارتێکەریە قووڵوو پڕ لە خۆشی و شایی و کەیف بوو هەتا لە مەرگیش خۆشی پتر بوو.

لە قەراخ مەنقەڵ کە هەستامەوە چوومە لای دەربیجەی ڕوو بە حەوشەکەمان، بینیم دایانم لە بەر خۆر دانیشتبووە، سەوزی خاوێن دەکردەوە. بیستم بە بووکەکەی گوت: ' هەمووومان دڵ زەعیف بووین، خۆزیا خۆدا کوشتبوای ئاسودەی بکات". وەک دەڵێن حەکیم باشی بە وانی گوتبوو کە ئەمن چاک نابمەوە. بەڵام ئەمن پێم سەیر نەبوو. ئەو خەڵکە چەندە بێ ئاقل و ئاوزەو ئەحمەقن! ساعاتێک دوایی بۆ من چێشتێکی گەرمی هێنا، چاوەکانی بە هۆی گریان سوورو هەڵمسابوو. بەڵام لە لای من بە تۆبزی دەمی بەبزە دەکرد. لە پێشە من گەمەی دەکرد، ئەویش چەندە ناشیانە! بە خەیاڵی وان ئەمن نەمدەزانی! بەڵام بۆچی ئەو ژنکە ئەو هێندە سەبارەت بە من خۆشدەویستی دەردەبڕی؟ لە بەر چ هۆیەک خۆی بە شەریکی دەردی من دەزانیێ؟ ڕۆژێک پارەیان دابوویە، ئەو مەمکەکانی پیرەلۆک و ڕەشی وەکوو گۆزەڵەی لە زاری من ئاخنیبوو. خۆزیا خۆرە وەمەمکەکانی کەوتبوایە! ئێستا کە مەمکەکانی دەبینم ئاوەز لەدەست دەدەم بێزم هەڵدەستێ، ئەوکات چەندە بە مگێزو ئیشتیایەکی هەرە زۆر شیری ژیانی ویم دەمژی وگەرمای لەشمان تێکەل هەو دەبوو.

ئەو هەموو لەشی منی بە دەسماڵ پاک وخاوێن دەکردەوە ودەستڕیەوە ، بۆ ئەمە بوو کە ئێستاش بە جورئەت و بێباکی و چاو قایمی دەمسووری ڕوو هەڵماڵاوی و بیسامی بیگەڤی و زەهلەداری و زاتداری و جەسارەتی تایبەتی، کە مومکینە ژنێکی بێ مێرد هەیبێت، سەبارەت بە من ڕەفتار دەکات. هەر بەو چاوی منداڵی چاوی لە من دەکرد، چونکە سەر دەمێک ئەمنی ڕادەداشت. کێ دەزانی شاید لە گەڵ من پانپانۆکی کرد بێت، وەکوو دەستە خۆشک کە ژنان بۆ خۆیان هەڵدەبژێرن. ئێستاش بە چ پرسیارو تۆژەرەوەو وەرد بینی دەی تەپاندەوەو، ژێرو روو سەر نخوون و بە قەولی خۆی تەڕوو ویشک دەکرد.
ئەگەر خێزانم،ئەو لکاتە بە من راگەیبوایە، ئەمن هیچ کات نەنەجونم، بۆ لای خۆم ڕێگە نەدەدا. چونکە لە پاڵ خۆمدا فکرم دەکرد کە بازنەو دایرەی هزرو هەست و ئیحساسی جوانی خێزانم زێدەتر لە ئی دایانم بوو، و یان تەنیا شاوەت ئەو هەست و

شەرم و حەیای بۆ من وەدیهێنابوو. لەم بارەوە لە کن دایانەم کەمترم ڕوو دەربایستی هەبوو و تەنیا ئەو بوو کە بە من ڕادەگەیشت.

ڕەنگە دایەنم ئاقیدەی وا بووە کە قەزاو قەدەر ئەمجۆرە بووە،هەسارەکەی ئەمە بووە. جگە لەمە ئەو لە بێماری منی کەلکی ناحەزو نابەجێ وەردەگرت، هەموو دەردی دڵی بنەماڵەکەی، گشت و گوزار، دەمەتەقەو مرچ و مۆڕی و بە بەریەک هەڵچوون و پەرەچەنگ و چڕەچڕ، دەمە قاڵە و قونە شەڕ و گیانی بەدفەڕو حەرامزادەیی و گدا نشینی خۆی، بۆ من ئازەنتی دەکردو لە داشگیرو بێژینگ دەداو شی دەکردەوە ودڵ پڕی خۆی لە بووکی هەبوو، وەک ئەوە کە هەویی ئەوە، و لە ئیشق و ئەویندارى کوڕەکەی سەبارەت بە وی دزیبوو، بە چ غەرز لێی دەگێڕاوەو نەقڵ دەکرد! دەبی بووک خوشکۆک بێت! ئەمن لە دربیچەی ڕوو بە حەسار ئەوم بینیبوو،چاوی دەمەڕی،مووی بۆرو، کەپۆی قەڵەمی بوو.

دایانم جارو بار لە موجزاتی ئەنبیاو ئەولیا قسەی بۆ دەکردم، بە بۆچوون وخەیاڵی خۆی، دەیەویست ئەمن بەوە دڵ ئۆقرە پێبدات. بەڵام ئەمن بە فکری پیس و ڕەزاڵەت و سووک و پەستی و بێ ئاوەزی و نەفامی و تێنەگیشتوویوو حەماقەت ویم حەسرەت دەبرد. جار وابوو کاری سیخوڕی و شۆڤاری بۆ دەکردم، بۆ نموونە چەند ڕۆژ پێش بە منی گوت: کە کێژەکەی- یانی لکاتە- کراسی قیامەتی بۆ مناڵەکی خۆی دروە. دوای وەکوو وەی بوو ئەویش دەیزانی و دڵی منی دەداوە. جارو بار دەچێ لە دەروجێرانان دەواو دەرمان دینێ، لای تەلەسم و چارە نۆڕو حەساوگەری، خاوەن جام دەڕوات. کتێب دەکاتەوە، سەبارەت بە من لە گەڵ ئەوان راوێژ دەکات. چوار شەمۆ ئاخری ساڵ چوو بوو لای شەمۆڵە،کاسکێکی هێنابوو کە پیوازو برنج و ڕۆنی بۆبای تیدا بوو. گوتی ئەمەی بە نییەتی سەلامەتی من سواڵ کرد بوو. هەموو ئەو گەندوکەسافەتانەی بە دزی دەرخواردی من دەدا.

بەین، بەین، هەموو کوڵاوەکانی حەکیم باشی لە ناوکی من دەبەست- ئەو دەرمانانەی کە بە پیری بۆمن بە ڕەوا زانین و شیاو دانابوو: سماق،ڕب سوس، کافور، پەڕی سیاوشان،گوڵی سپی بابونە، ڕۆنی قاز، تۆی کتان،تۆی سنەوبەر،خاکە شیرو نشاستە هەزار جۆر مەزەخڕەفاتی دیکە...

چەند ڕۆژ پێش کتێبێکی دوعای بۆ هێنابووم کە بەستێک تۆزی لە سەر کەوتبوو. نەک تەنیا کتێبی دوعا بەڵکوو هیچ جۆرە کتێب و نوشتەو هزروفکری کشتەکی ئەلۆجەلۆکان بە کاری من نایە. چ پێویست بە درۆو دۆدی بۆدی وان بوو؟ ئاخۆ ئەمن بۆخۆم ئاکامی زنجیرەیەک بنەچەکەو، تۆرەمە، ڕەسەن، ڕەچەڵەک، ڕەگەز، قەرەچۆل، نژاد، وەچەی

نەسلەکانی ڕابردوو نەبووم، و ئەزموونی ئیرسی ئەوان لە من دا نەما بۆوە؟ ئاخۆ ڕابردوو لە خودی مندا نەبوو؟ بەڵام هیچ کات بە نڤێژگە و نە دەنگی بانگدان و دەست نوێژ گرتن و تف فڕیدان و دوو قەت بوونەوەو لە بەرابەر خودایەکی بە قودڕەت و خاوەن دەسەڵات و توانا و سەر بەست کە دەبی بە زوانی عاڕەبی دەردی دڵی خۆتی بۆ بپشکنیەوەو بۆی ڕاڤەو ئازەنتی و شی بکەیەوە، دەنا گویا حاڵی نابێت، لە من کار تێکەری نەبووە. ئەگەر چی پێشوو کە لەش ساخ بووم چەند جار بە تۆبزی بۆ نڤیژگە چوومەو نڤیژم کردوە و تێکۆشاوم کە دڵی خۆم لە گەڵ خەڵکی دیکە جوورو هاو ئاهەنگ بکەم. بەڵام چاوەکانم لە ڕووی ئەو کاشیانەی پڕ لە نەخش و نیگاری دیواری مزگەوت، کە ئەمنی بۆ لای خۆی ڕەکێش دەکردو دەبرد بێئەوەی بمهەوێ لەم وەسیلە، ڕێگەی هەڵاتن و دەرباز بوون بۆخۆم پەیدا دەکرد، زەق ڕوانی. لە کاتی دوعاکردن و پاڕانەوە چاوەکانی خۆم لە سەر یەک دادەنان لەپی دەستم لە بەر روخسارم دەگرت. لەم شەوەی کە بۆ خۆم وەدیهێنا بوو، وەکوو ئەو وشانەی کە بێ بەرپرسایەتی فکری لە خەو دا دووپات و چەند پات دەبنەوە، ئەمن دوعام دەکرد. بەڵام دەربڕینی ئەو وشانە لە قوڵای دڵ نبوو. چونکە ئەمن زۆرتر حەز دەکەم کە لە گەڵ دۆست و یان ئاشنایەک قسەبکەم هەتا لە گەڵ خودا-چونکە خوا لە من سەروترو زێدەتر بوو. ئەوکاتەی کە لە ناو جێوو بانی گەرم و نمدار نوستبووم هەموو ئەو بابەتانەم بە ڕادەی دەنکە جۆیەک بایەخ بۆ دانەدەنا،یان بڵێم بۆ منیان بە ئەندازەی دەنگە جۆیەک نرخ و قیمەت و ئیحتوبارو قەدرو ئەرزش نەبوو، و لەو چاخ دا نەمدەویست بزانم کە لە ڕاستیدا خودایەک بیەی هەیە یا کوو تەنیا شوێنی سەر هەڵدانی فەرمانڕەوا وحوکمڕانان سەر گۆی هەردە کە بۆ قایمبوونی پلەو پایەی باری تەعاڵاو بە تاڵانبردن و پوڕکردن حەق ڕاماڵین ورووتکردنەوە ماڵ لێساندنی موسکینەکان و ڕایەتەکان و هەژارەو دەستەوەستان و ژێر دەستانی خۆیان بە خەیاڵیانداهاتووە، فەرزیانکردوە، وینەو ڕوو پەڕی ڕۆی هەردیان بە ئاسمان ڕەنگداوەتەوە! تەنیا دەمەویست بزانم کە شەو بە سبەی دەگەینم، یان نا؟ هەستم کرد لە بەرامبەر مردن،مەزەب و ئاقیدە چەندە سست و منداڵانەو نێزیکەی جۆرە گشت وگوزار بۆ ئەو کەسانەی لەش ساخ و خۆش بەخت و شانس بوو! لە بەرامبەردا بەراستی مەترسی و ترسنۆکی مردن و شیوەی گیان عذاب دەر و جانکاە کە رێدەبڕی ئەوەی پەیوەندار بە سزاو حەقدەست و گیان و ڕۆژی هاتوو هاوار لە زاریان کوشیبووم و لە مێشکیان چەسپاند بووم فریوەکی بی تام و چێژو ببوو،ئەو دوعایانەی کە فیریان کرد بووم لە بەرابەر مەترسی مەرگ و مردن چ کارتێکەری نەبوو.

نەک ترس لە مردن برۆکی منی بەرنەدەدا. کەسانێک کە ڕەنج و کوێرەوەری و دەردو کولیان نەکێشاوە ئەو زاراوانە نافامن و لێی حاڵینابن و تێی ناگەن. بە ڕادەیەک

جوانی ژیان لە من دا زێدە ببوو کە بچۆکترین چرکەی خۆشی تۆڵەی گەلێک کاتژمێری دڵەکوتەو پەریشانی و بێتاقەتی و بێقەراری دەکردوە. دەمدیت کە کول و خەم و دەردو کوێرەوەری و کۆلەواری نەبوونی و هەژاری هەتڵەو هەڵوەدایی ئاراگیلی دەرپەڕاندن وبرسیایەتی وبی ماف بوون هەیە، بەڵام بەتاڵ وعەتاڵ لە هەر جۆرە چەمک و زانراو مەبەست و مانا بوو. ئەمن لە ناو ئالۆجەلۆکانی ڕەچەڵەک و نژادێکی نەزانراو نەناسراو، نەناس ببووم، بە جۆرێک کە لە بیرم کرد بوو کە پێشوو، بەشیک لە دونیای وان بووم. شتێک کە مەترسیداروترسێنەرو تۆقێنەرو وحشتناک بوو، هەستم پێدە کرد نە زیندووم و نەمردوو،تەنیامردوەکی جوڵاوە بووم، کە نە پەیوەندم لە گەڵ دونیای زیندوان هەبوو و نە لە فەراموشی و ئاسایشی مردن کەلکم وەردەگرت.

هەوڵی شەو لە ڕەخ مەنقەڵی تریاک ڕابووم، لە دەربیجەی هۆدەکەم چاوێکم لە دەرەوە کرد، دارێکی ویشکی ڕەش کە لە دووکانی قساوی کرا بوو ، وەبەر چاو کەوت. سێبەرەکانی بوڵێل تیکبەزیبوون. هەستم پێکرد کە هەموو شت بەتاڵ و ئامانەتییە. ئاسمانی ڕەشی قیڕاوی وەکوو ڕەشماڵێکی کۆن و دڕیاو بوو کە بە هۆی هەسارەکان لە ئەژمار بەدەر ورشەدارو کون کون ببوو. لەو وەختەدا دەنگی بانگدان بەرز بۆوە، بانگێکی بێ وەخت بوو،گۆیا ژنێک- ڕەنگە ئەو لکاتە- مناڵی دەبوو، قروسکەی سەگێک لە گەڵ بانگەکە دەبیسترا. ئەمن لە پاڵخۆمدا فکرم کرد:" ئەگەر ئەو قسە ڕاستە و هەر کەس هەساری خۆی هەیە، هەسارەی من دەبێ دوورو بوڵێڵ و بێ ماناو مفهوم بێت! لەوانەیە ئەمن هەر لە بنیات ئەستێرەم نەبووبێت!".

لەو چاخەدا دەنگی دەستەیەک پاسەوانی مەست لە ناو کوچە بەرز بۆوە، کە تێدەپەڕین پێکەوە گەمەو قسەی قۆڕو بێتامیان دەکرد. دوایی هەموو پێکەوە ئەو بالۆرەیان دەست پێکرد:

" وەرە بڕۆین با مەی بخۆین،شەڕابی مولکی ڕەی بخۆین، ئیستا نەخۆین کەنگێ بخۆین"؟

ئەمن بە وەڕەزی و جاڕزی خۆم کێشاوە دوایی، دەنگی وان لە هەوا بە شیوەکی تایبەت ئاوازەی دەداوە، وردە وردە دەنگەکەیان دوور بۆوە خەفەوکپ بوو. نا، ئەوان کاریان بە مەن نەبوو، ئەوان هەر نەیاندەزانی و ئاگایان لە خۆشیان نەبوو....

جارەکی دیکە کپ و بیدەنگی و تاریکی باڵی بە سەر هەموولایەک داکێشا. ئەمن چۆڵەچرای هۆدەکەم هەڵکرد، حەزم دەکرد کە لە تاریکان دابنیشم. تاریکان، ئەو مادەیەی خەست و ڕەوان کە لە هەموو شوێن و هەموو شت دەلاندنی هەیە، ئەمن بە ویم عادەت گرتبوو، ئالوودەی ببووم. لە تاریکان دابوو کە فکرەکانم ون بوون، مەترسی لە

بیرچوو،هزری بەسام و هەیبەت و باوەڕ نەکراو کە نەمدەزانی لە کام قولینچکی مێشک خۆی وەشاردبۆەو حاشاردرا بوو، هەموو شت لە سەرەتاوە گیانی دەگرت، بەڵام لاسای منی دەکردوە، دەمە لاسکەی دەکرد. قولینچکی هۆدە، پشتی پەردە، لە ڕەخ دەرگا،تەژی و دارماڵ لەو هزرو فکرانە و هەیکەلی بێشکڵ و هەڕەشەکەر بوو. لە وی لە قەراخ پەردە، هەیکەلێکی ترسەنۆک دانیشتبوو، نەدەبزووت، نە خەمناک بوو نە خۆشحاڵ و بە کەیف، هەر کات کە دەگەڕامەوە لە گلێنەی چاومی دەڕوانی. بە ڕوخساری وی ناسیاگ بووم، وەکوو ئەمە بوو کە لە منداڵی ئەو قەڵافەت و بەژن و باڵایەم بینیوە. ڕۆژێکی سێزدە بەدەر بوو،لە ڕەخ چەمی سورن، ئەمن لە گەڵ منداڵەکان گەمەی "سرمامک"م دەکرد، ئەو پەچک و بیچم و پۆتەراک و تەرح و چروچاوو دیدارم هاتبۆوە بەرچاو، کە بە قیافەو دەمووچاوی دیکە کە بەژن و باڵای کورت و مەسخەرەو بێ مەترسیان هەبوو خۆی نواند بوو، ڕەنگوو ڕەواڵێک وەک ئەو مرۆڤە قەساوە کە ڕوو بە ڕووی دەربیجەی هۆدەم دەچوو. وەک دەگێڕنەوە ئەو کابرایە لە ژیانی من تداخولی هەبووە و ئەوم زۆر بینی بوو! گۆیا ئەو سێبەری جمگی من بوو، لە بازنەی سنووورداری ژیانی من هەڵکەوتبوو...

کاتێک هەستام چۆڵەچرا هەڵکەم ئەو هەیکەلە خود بە خود لە بەرچاوم ڕۆیی و بزرو ون بوو. چۆمە بەر ئاوێنە کە لە خۆم ڕامام، ئەو وێنەیەی کە لە ئاوێنەی نەخش بەست بیانی بوو. باوەڕ نەکردوو مەترسیدار بوو. وێنەی من بە تابشت ترو لەخۆم خۆی دەنواند، ئەمن وەک ئەکسی سەر ئاوێنە بووم. وام بە فکردا هات ناتوانم تەنیا لە گەل خۆم لە هۆدەیەکدا بمێنمەوەو بژیم. دەترسام ئەگەر هەڵێم و بۆی ڕاکم و بۆی دەربچم ئەو وەدوام بکەوێ، وەکوو ئەوە کە دوو پشیلە بۆ پەرەچەنگ ڕوو بەڕوو دەبن. بەڵام دەستم بەرز کرد، بەرچاوم گرت هەتا لە چاڵەی لەپی دەستم شەوێک ئەبەدی بخولقێنم. زوربە حاڵاتی ترس بۆم کەیف و مەستی تایبەتی هەبوو بە جۆرێک کە سەرم گێژ دەبوو،چۆکەکانم سست و شل دەبوو، دەمەویست بڕشێمەوە. لە ناکاو ئاگادار بووم کە لە سەرلاقەکانم ڕاوەستاوم. ئەم مەسەلە بۆم سەیر بوو، موجیزە بوو. چلۆن ئەمن دەمتوانی لە سەر لاقەکانم ڕاوەستم؟ وام بە زەیندا هات ئەگەر یەکێک لە قاچەکانی خۆم دەبزاوت هاوکێشی خۆم لە دەست دەداو جڵەوم لە دەست دەر دەچوو،جۆرە حاڵاتێکی سەرەگێژە بۆم پەیدا ببوو. زەویی و بوونەوەرانی بە ڕادەیەکی زۆر لە من دوور ببوون. بە جۆڕێکی ناڕوون و نادیار ئارەزووی بوومە لەرزە، یان هەسارە ڕاخوشانێکی ئاسمانیم دەکرد، بۆ ئەوی بتوانم سەر لە نوێ لە دونیای ئاسوودەو ئارام و ڕووناك بێمە سەر گۆی زەوی.

کاتێک ویستم بچمە ناو نوێن، چەند کەڕەت بە خۆم وت: "مردن... مردن..." .لیوەکانم پێکەوە وەنووسا بوو، بەڵام لە دەنگی خۆم دەترسام. لە بنیات بوێری و بە جەرگی و

ئازایەتی و بێگەڤی پێشوو لە من دا نەما بوو. وەکوو مێشم لێهاتبوو کە سەرەتای پاییز بۆ هودە هێرش دینن، مێشەکانی ویشکبوو بێگیان لە دەنگی وزەی باڵی خۆیان خۆف دەکەن ودەترسن ودەڕەونەوە. چرکەیەک بێدەنگ و بزوتنەوە مێگەلێک لە سەر دیوار کروشمە دەبەستن و خۆمات دەدەن،کاتێک کە تێگدەگەن کە زیندون خۆیان بێ ترس و واهیمە و هەراس،بە دەروو دیوار دادەکەن و تەرمی وان لە کەلێن و قوژبی هۆدە دەکەوێت.

پێلوەکانی چاوم کە دەهاتە خوار دونیایەک بێ ئاسەواری لە پێشم نەخشی دەبەست،دونیایەک کە هەمووم بۆخۆم وەدیهێنابوو ولە گەڵ فکروهزرو بینینەکانم هاو تەرازو بەرامبەر دەهاتەوە،لە حاڵێکدا زۆر ڕاست ترو سروشتی تر لە دونیای وەخەبەر بوون و هوشیاریم بوو،وەکوو ئەمە چ لەمپەرو پێشگر لە پێش فکرو بیروچوونم بیەی نەبوو، زەمان و مەکان کار تێکەری خۆیان لە دەست دەدا. ئەم هەستی شاوەتی کوژراو کە خەوی وەدیهێنانی وی بوو بێچووهێنانی ئاتاجی دواییی ئیمە بوو،ئاڕووشەکانوو ڕووداوەکان باوەڕ نەکراو، بەڵام سروشتی لە بەر چاوی من شکڵ پیدەداو دەخستەبەر چاو، پاش ئەوەی کە وەخەبەر هاتم لەو چرکەدا هێچتا بە بوونی خۆم شک و گومان هەبوو،لە زەمان و مەکانی خۆم بێخەبەر بووم، گویا ئەو خەوانە کە دەمدیتن هەمووم بۆخۆم دورست کرد بوو شڕوڤەو لێکدانەوەی ڕاستی ئەوم دەزانی.

بەتلێک لە شەو تێپەڕیبوو کە خەوم وێکەوت. لە ناکاو بینیم لە کوچەکانی شارێکی نامۆ کە ماڵەکانی سەیرو سەمەرەو بە ئەشکاڵی هەندەسی،قویچ و چوار قولینچک، بە دەریچەی کورت و تاریک دورست کرا بوو و لە دەرو دیواری ئەوان گوڵی نەیلوفەڕ هاڵا بوو، بە ئازادی و سەر بەستی دەگەڕام و بە هاسانی هەناسم هەڵدەکێشا. بەڵام دانیشتوانی ئەو شارە بە نەخۆشیەکی غەوارو بێگانەیەک مرد بوون. هەموو لە جێی خۆیان ڕەق هەڵاتبوون، دوو تنووکە خوێن لە زاریان هەتا سەر جلووبەرگیان هاتبوو خوار. دەستم لە هەر کامەکیان دەدا سەری هەڵدەقەندرا و دەکەوت.

گەیمە بەر دووکانێکی قساوی، مرۆڤێک وەکوو پیرە مێرێکی کەلالە، لە بەر ماڵەکەمان بە شاڵگەردنێکی بەستراو، کاردێکی دەستەداری لە دەست دابوو و بەو دووچاوی سووری وەکوو ئەوە کە پێلوەکانیان بڕیبێ لە منی دەڕوانی. ویستم چەقوکەی لە دەست دەرێنم، سەری هەڵقەندراو بە هەردا کەوت. ئەمن لە عەجمەت وترسان دەستم بە هەڵاتن کرد. لە کوچەکان هەڵدەهاتم، هەر کەسێکم دەبینی لە سەر جێگای خۆی ڕەق هەڵاتبوو. دەترسام ئاوڕ وەپشت سەرم دەمەوە. کە خۆم گەیاندە بەر دەرگای خەزوورم، برای خێزانم - برای گچکەی ئەو،لکاتە- لە سەر سەکۆ دانیشتبوو، دەستم لە گیرفانم ڕۆکرد کە

دووکولیچەی بۆ دەرێنم، ویستم وەدەستی بدەم بەڵام وەختێک دەستم وێکەوت، سەری هەڵقەندرا وکەوتە خوار. ئەمن هاوارم کرد و لە خەو وەخەبەر هاتم.

هەوا هێچتا تارێک و ڕوون بوو،دڵم لێیدەدا، وام بە نەزەر هات کە میچ لە بانی سەرم قورسایی دەکرد، دیوارەکان لە ڕادەو ئەندازە بەدەر ئەستوور و بەجەم ببوون، سینگم دەیەویست بقەڵشێت. سۆمایی چاوم بێرەنگ ببوو. سەر دەمێک بە حاڵاتێکی ترسەنۆک چاوم لە کوڵەکە و کاریتەو ئاڵەدارەکانی هۆدە بڕیبوو، ئەوانم دەژماردن، و دوو بارە و جارێکی دیکە و دیسان لە سەر را دەستم پیدەکردەوە. چاخێک چاوم هەڵپشاوتن دەنگێک هات. نەنکەگیانم هاتبوو، هەتا هۆدەکەم گەسک بدات، چێشتانەی منی لە وەتاخی باڵەخانە دانا بوو، ئەمن چوومە باڵەخانە دانیشتم. لەو سەرەوە پیرە مێرێکی کەلەلا، لە بەر هۆدەکەم سەروکەللەی دیار نەبوو، تەنیا لە لای چەپەوە پیاوە قەساوەکەم بینی،بەڵام رەفتارو کرداری وی کە لە دریچەی هۆدەکەم بە شێوەیەکی ترسەنۆک، قورس،هەڵسەنگاو وەبەر چاو دەکەوت، لە سەرەوە بە هەژارو مەزلوومانە دەبیندرا، وەکوو ئەوەی کە ئەو مرۆڤە نەدەبوایە کاری قەساوی بێت و گەمەی کردوە. پاشتەرکی ئەو ئەسبە ڕەشوو کز و بێهێزانەی لە دوو لا دوو کەلەشی پەزیان پێهەلاوەسرا بوو، کۆخەی دەویشک و قوڵیان دەکرد. کابرای قەساو دەستی چەوری بە سمێڵی داهێنا،چاوەکی کڕیارانەی لە مەڕەکان کرد دوو سەری لەوان بە زەحمەت برد بە چەنگەکی دووکانی هەڵاوەسین. سەری مەڕەکانی دەلاواندنەوە. ڕەنگە دوێ شەو کە دەستی لە لەشی خیزانی خشاند بێت، بیری مەڕەکان کردبێ و فکری کربێتەوە، ئەگەر ژنەکی کوشتبوایە، چەندەی پارە وەردەگرت!

کە گەسک لێدان تەواو بوو، بۆ هۆدەکەم گەڕامەوە، بڕیارێکم گرت- بڕیارێکی ترسێنەرو تۆقێنەر : چوومە خلۆەتی هۆدەم، چەقوی دەسک ئێسکم لە سندوقۆڵە دەرهێنا، تیغەکەم بە داوینی عەبام خاوێن کردەوە و لە بن سەرینم دانا. ئەو بڕیارم لەمێژ بوو گرتبوو. بەڵام نەمدەزانی چ لە بزوتنەوەی مرۆڤی قەساودا بوو کاتێک کە ڕانی مەڕەکانی پشک پشک و لەت لەت دەبڕی، لە تەرازوی دەداو وەزن دەکرد، دوایی سیلە چاوێکی بە ئافەرمی دەکرد کە ئەمن لە خۆرا هەستم کرد کە دەمەویست لاسای وی بکەمەوە. بە پێویستم زانی کە ئەم کەیفە بکەم. لە دربیجەی هۆدەکەم لە ناو هەورەکان کونێکی بە تەواوی عابی قووڵ، لە سەر ئاسمان وەبەر چاو کەوت. وام بەزەیندا هات بۆ ئەوی بتوانم بگەمە وێ، دەبێ لە نەردیوانێکی بەرز وەسەر کەوم. قەراخ قوجاخی ئاسمان هەوری زەردی خەست و خۆڵ، ئەویێ ئالوودە کرد بوو،بە جۆرێک کە لە سەر هەموو شار قورسایی دەکرد. هەوایەکی بەسام و تەژی لە کەیف بوو. نازانم بۆ چ ئەمن بۆ هەرد دادەهاتمەوە! دایم و دەرهەم لەم شیوە هەوایە ئەمن وەفکری مردن دەکەوتم. بەڵام

ئێستا کە مردن بە ڕوخساری خوێناوی و پەنجە ئێسکەکانی، گەرووی ڕێکدەکوشیم، ئێستا تەنیا بڕیارم گرتبوو کە ئەم لکاتەش لە گەل خۆم بەرم هەتا دوایی من، نەڵێن"خودا لێخۆشبوو ئاسوودە بوو!."

لەم چاخە دا لە بەر دەربیجەی هۆدەکەم تابووتەکیان دەبرد، کە پارچەکی ڕەشیان بە سەردا هەڵکێشابوو، لە سەرەوەی تابووت شەمیان ئایساند بوون. دەنگی"لاالەالاللە" ئەمنی ئاگادار کرد. هەموو کاسبکارو ڕێبوار لە رێگەی خۆیان دەگەڕانەوە و حەوت هەنگاو بە دوای تابووت دا دەڕۆیشتن. هەتا کابرای قەساویش هات و بۆ خێر، حەوت شەقاو بە دوای تابووت دا ڕۆیی و بۆ دووکان گەڕاوە. بەڵام پیرە مێری دەستفرۆش کەلوو پەلەکانی لە سەر سفرە کۆ نەکردەوە. هەموو خەڵک رەنگ و ڕوخساری مجدیان بە خۆوە گرتبوو! ڕەنگە وەبیری فەلسەفەی مردنی ئەو دونیا کەوتبوون! دایانەکەم کە بۆ منی غەزای گەرم هێنا، بینییم نێوچاون گرژبوو.،دەنکە تەسبێحی گەورەی داویشت و لە گەل خۆی زکر دەکرد. هات نوێژەکەی لە پشت هۆدەکەی من کرد و بە دەنگێکی بەرز دەیخوێند" الاهم،الاهم..."

وەک ئەوەی کە ئەمن کار بە دەستی لێبوردنی زیندوەکان بم! بەڵام سەر جەمی ئەو بزدان و پاسقاڵی لە من دا چ کار تێکەری نەبوو. بە پێچەوانە کەیفم دەکرد کە ئالۆ جەلۆکانیش هەر چەند ئامانت و درۆ، بەڵام چەند چرکە دونیای منیان دەبڕی. ئاخۆ هۆدەی من تابووتێک نەبوو؟ جێووبانم ساردتر و تاریک ترو تەنگتر لە قەبر نەبوو؟ جێوو بانێک کە دایم و دەرهەم لە گوڕێ بوو، ئەمنی بانگهێشتن بۆ نووستن دەکرد. چەند کەڕەت ئەو فکرم هاتە بەر، کە لە تابووت دام. شەوانە بە تەرتیب و لێک و لە باری هۆدەکەم گچکە دەبوو، ئەمنی ڕێک دەکوشی. ئاخۆ لە قەبر ئەو ئیحساسە ناکەن؟ ئاخۆ کەس لە هەست و ئیحساساتی دوایی مەرگ خەبەرداره؟

هەر چەند خوێن لە لەشی من ڕادەوەستێ و پاش شەو ڕۆژێک بازێک لە ئەندامی من دەست بە لێک بڵاوبوون دەکات، بەڵام هەتا سەردەمێک دوای مردن مووی سەرو نێنووک شین دەبنەوە. ئاخۆ هەستەکانی دەرونی و هەناو ئەژنەو ئەشنەویش دوایی ڕاوەستانی دڵ لە ناو دەچن و یان هەتا سەردەمێک لە پاشماوەی خوێنێک کە لە دەمارو ڕەگەکانی گچکەدا هەن، لە ژیانێکی ناڕوون و نادیار بەردەوام دەبن؟ هەست بە مەرگ بۆخۆی ترسەنۆکە، چ بگات بە ئەمە کە هەست بکەن کە مردوون! پێری ئەوها هەن کە زەردە خەنەیان لە سەر لێوو بە پێکەنینەوە دەمرن، وەکوو ئەمە کە دەخەون، یان وەک چۆڵەچرایەک کە دەکوژێتەوە. بەڵام لاوەکی بە گورد کە لە ناکاو دەمرێ و هەموو

ئەندامی لەشی هەتا سەردەمێک دژی، لە گەڵ مەرگ دەجەنگی، چ هەست و ئیحساسێکی دەبێت؟

گەلێک جار بە فکری مردن و لەت و پەت و ڕزیوو بوونی لەشم کەوتبووم،بە شیوەیەک کە ئەم فکرە ئەمنی نەدەترساند، بە پێچەوانە ئارەزوەی بەراستیم دەکرد کە نیست و نابوود بم. لە تەنیا شتێک کە دەترسام ئەمە بوو کە زەڕڕاتی لەشم بۆ ناو زەڕڕاتی لەشی ئالۆوجەلۆیەکان بڕوات. ئەم فکرە لە بۆم لە تابشت بە دوورو باشار نەکراو بوو. جار وابوو دڵم دەیخواست هەتا هەموو زەڕڕاتی لەشی خۆم بە وردی کۆ کرد بواوە و لە دەستم دا ڕاگرتبوایە، هەتا زەڕڕاتی لەشی من کە ماڵی منن، بۆ ناو لەشی ئالۆو جەلوکان نەچن. جار فکرم دەکرد ئەوەی کە دەمبینی، کەسانێک کە لە سەر گیانەڵڵاو ئاویلکەدان و ئاوزینگ دانن، ئەوانیش دەیاندێ. ترس و لەرزو دڵەهورەو مەیلی ژیان لە مندا دامرکا بوو،لە ئاخنینی ئاقیدەیەک کە دەمێشکی منیان هاوشتبوو ئارامبوونێکی تایبەتیم لە خودا هەست پیدەکرد. تەنیا شتێک کە لە منی دڵخۆشدەرەوە ودڵنەوادەرەوە دەکرد، هیوای نەبوون پاشی مەرگ بوو. فکری ژیانی سەر لە نوێ ئەمنی دەترساند و ماندوودەکرد. ئەمن هێچتا بەو دونیایەی کە دەویدا ژیانم تێپەڕ دەکرد هاودەم نەببووم وخۆم پێنەگرتبوو، دونیای دیکە چی بۆ من تێدا بوو؟ بێگومان بە دەردی منی نەدەخوارد؟ هەستم دەکرد کە ئەم دونیا بۆ من نەبوو، بۆ دەستەیەک ئینسانەکانی بێحەیا، پڕ ڕوو،سواڵکەر، زانیاری فرۆش،چوار داوڕوو، چاوو دڵ برسی، بۆ کەسانێک کە لێهاتوویی ئەو دونیایە خولقاندرابوون، لە دەسەڵاتدرانی زەوی و ئاسمان وەکوو سەگی برسی لە بەر دەرکەی قەساوی کە پشکە پۆکێک کلکە سووتە دەکات سواڵیان دەکرد. ئیکلامیان دەکێشا و ماستاوچیەتی و زوان لووسی و خۆ ڕێکخەری پێڕامووسی تەڕ زوانی و تەشی ڕێسیان دەکرد. فکری ژیانی سەر لە نوێ ئەمنی دەترساندو ماندوو دەکرد. نا،ئەمن ئاتاجیم بە بینینی ئەو هەموو دوونیایانەی هەڵینجهێنەر و قیافانەی نکبەتبار نەبوو. مەگین خودا ئەوندە نەدی بدی بوو، کە دونیای خۆی بە چاوی ئێمە داداتەوە؟ بەڵام ئەمن تاریفی درۆ ناتوانم بکەم و لە حاڵێکدا کە دەبی دونیای تازە ببڕی، ئارەزوم ئەوە بوو کە فکرە هەست و ئیحساسێکی بێهەست و پنج تەزاوو هەڵقەندراوم هەبوایە، بە هاسانی پشووم هەڵدەکیشا، بێ ئەوە هەست بە ماندوەتی بکەم،دەمتوانی لە سێبەری کۆڵەکەکانی پەرسگەی" لینگم" بۆخۆم ژیانم تێپەڕکەم. پیاسەم دەکرد بەجۆرێک کە خۆر لە چاوم نەکەوتبوایە، قسەی خەڵک و دەنگی ژیان گوێچکەی کەڕ دەکردم.

هەر چەند زۆرتر دەچوومە باڵەخۆم،وەکوو ئەو گیانلەبەرانەی کە وەرزی زستانان خۆیان لە کونێک دەکوتن و دەخزێنن، دەنگی ئی دیکەم بەگوێچکە دەبیست و دەنگی خۆم لە گەرومدا گوێ لێدەبوو. تەنیایی و لاتەریکی و دووورە پەرێزی خۆ لە خەڵکی دوور

خستنەوەو دزینەوە، خۆی لە پشت سەرم حاشار دابوو، وەکوو شەوەکانی ئەزەلی مەیو و تێکشیلدراو تیکچڕژاو بوو، شەوەکانی تاریکی پێوەنووساویان هەیە و چاوەڕوانن لە سەر،سەری شارەکانی خلوەت کە تەژی لە خەونەکانی شاوەت بزوێنن،بڕووخێن. بەڵام ئەمن لە بەرابەر ئەو گەورەییە کە بۆ خۆم بووم، زیدە لە جۆرێک سەلماندنی بە بەڵگە و نیشاندان و سەقامگیر کردنی ئازادەو بەر خوەدارو بەردریاگ وشێت، شتێکی دیکە نەبووم. تەوژم و فشارێک کە لە کاتی بە دونیا هاتن وەکوو دووکەس بۆ چارەسەری تەنیایی پێکەوە دەنووسێن و لە ئاکامی ئەو لایانە دێوانەیە کە لە هەموو کەس دا بیەی هەیە و لە گەڵ داخ و حەسەرەت ئاویتە بووە، بە سەبرو لە سەرەخۆ بۆ لای قوڵای مەرگ خوازیار دەبێت.

تەنیا مردنە کە درۆ ناکات! بوون و حزووری مردن هەموو خەیاڵات نیست ونابوودو ڕیشەکێش دەکات. ئێمە مناڵی مردنیین و مردنە کە ئێمەی لە فریووخواردنی ژیان کردن ڕزگار دەکات و نەجات دەدات،و لە بنەبانی ژیان کە ئێمە گاس دەکات و بۆ لای خۆمان بانگهیشتن دەکات. لەو تەمەنانەی کە ئێمە هێشتا زوانی خەڵک تێناگەین، ئەگەر چەلێک لە ناو گەمە ڕادەوەستین، وچان دەدین،بۆ ئەمەیە کە دەنگی مردن ببیسین. و لە تەواوی سەردەمی ژیوار،مەرگە کە بە ئیمە ئاماژە دەکات. ئاخۆ بۆ کەسێک ڕووی نەداوە کە لە ناکاو بێ بەڵگە بە فکری دا بچێت و ئەوەندە لە هزردا قوم ببێت کە لە زەمان و مەکانی خۆی بێخەبەر ببێت و نەزانی کە فکری چ شتێک دەکات؟ ئەو کات دوایی دەبێ تێبکۆشێ بۆ ئەوەی بە چلۆنایەتی و هەڵکەوتی دونیای ڕەواڵەتی خۆی سەر لە نوێ ئاگاەو ئاشنا بێت. ئەمە دەنگی مەرگە.

لەم نوینوو بانەی تەڕوو نمدار کە بۆنی ئارەقەی گرتبوو، وەختێک کە پێلووی چاوەکانم قورسایی دەکرد دەمهەویست خۆم بە نیست و نەبوون و شەوی ئەبەدی بەدەستەوە بدەم، هەموو بیرڤانەکانی بزرو ون بوو ترسەکانی لە بیر چووم، سەر لە نوی گیانیان دەهاتەوە بەر- ترسی ئەمە کە تووکەکانی ناو باڵنج، تیغ بڕ بڕیان بکات،دووگمەی "نیم تەنەم" بە ڕادەی بەرداشیک گەورە بێت، ترسی ئەمە لەتە نانێک کە لە سەر هەرد دەکەوێ، وەکوو شووشە بشکێت و هەرد بقڵشێنێت،دوو دڵی ئەوەمە کە ئەگەر خەوم وێبکەوێ، نەوتی چۆڵە چراکەم بڕژێتە سەر زەوی و شار ئاور بگرێ، نیگەرانی ئەوەمە کە لاقەکانی سەگی بەر دووکانی قەساو، وەکوو سمی ئەسب دەنگ بداتەوە، دلهورەم ئەمەیە کە ئەم پیرە مێرەی کەلالە، لە رەخ سفرەی خرتووپرتەکەی پێکەنیننی بێ و نتوانێت پێشی پێکەنینەکەی بگرێ- ترسم لەمەیە کە کرمی ناو لاقشۆری ئەستیرکی ماڵەکەمان، ببێتە ماری هندی، ترسم لەمەیە جییوبانەکەم ببێتە بەردی قەبر، و بە هۆی لولەیەک لە دەورەی خۆی، ئەمن وخۆی وەبن خۆڵ بخات و ددانەکانی مەڕمەڕ

پێکەوە قفڵ بکرێن، ترسم ئەوەیە دەنگم هەڵنەبڕێ و هەر چەند هاواربکەم کەس بە فەریام نەگات...

ئەمن ئارەزوم دەکرد کە مندالّەتی خۆم وەبیر بێنمەوە، بەڵام چاخێک کە دەهات و ئەوم هەست پێدە کرد وەکوو ئەو سەردەمی ئارووشەو دەرد هێنەر بوو! کۆخەکان، دەنگی کۆخەی ئەسبەکانی ڕەشی کزو لاواز، لە بەر دووکانی قەساوی دەهات،بە تۆبزی فڕیدانی شتی تیکەڵاو، مەترسی ئەمە مەبادا پەڵەو پنۆکی خوێن دەویدا وەبەر چاو بکەوێ- خوێنی ئەو مادەیەی جەلال و ڕەوان،و شۆرمەزە کە لە بنەبانی لەش دێتە دەر کە شیرەی ژیانە و ناچار دەبوایە بڕشێتەوەو بیهێنیتەوە، هەڕەشەی دائیمی مردن کە هەموو فکرو هزری وی بێ ئومید گەڕاندوە، پێشێل دەکات و تێدەپەڕێ، بی ترس واهیمە نەبوو.

ژیانی پشوو درێژی و بە حەوسەلەیی، و بایەج پێنەدان و بەهێند نەگرتن ڕوخساری هەر کەس بۆ خۆی زاهیر دەکات، وەک دەڵێن هەر کەسێک چەند ڕوخساری هەیە! بازێک تەنیا لە یەکێک لەو ڕوخسارانە بەردەوام کەلک وەردەگرێ کە سروشتییە وەک کلمیچ و کلمیس دەبیت، یان قەوچەل و ویزو گەنجی تیدەکەوێ و پیرەڵۆک و چرووک دەبێ. ئەم دەستەیە لە خەرج ئەندازە رادەگرن. دەستەکەی دیکە ڕوخساری خۆیان، بۆ ئەولادی خۆیان رادەگرن، بازێکی دیکە بەردەوام ڕووی خۆیان دەگۆڕن، بەڵام کاتێک لە نێو کەوتن و پیر بوون دەفامن و تێدەگەن کە ئەمە ئاخرین ڕوخساری ئەوان بووە، کە خیرا دەکار کراوەو کۆنبووگ بوەو و لە ناو دەچێت،ئەو کات ڕوخساری ڕاستەقینەی ئەوان لە پشت ڕووی ئاخری ئەوان خۆی نیشان دەدات.

نازانم دیوارەکانی هۆدەم چ کارتێکەریەکی ژەهرئاوی پێبوو، کە هزروفکری منان دەرماندا و مەسموم کرد! ئەمن لێم یەقین بوو کە بەر لە مەرگ، کەسێکی دیوانە و شێتی زنجیری لەم هۆدە بووە،نەک تەنیا دیوارەکانی هۆدەم بەڵکوو تەماشاگەی دەرەوە،ئەو کابرای قەساو،پیرەمێری کەلالە، ئەو لکاتە، و هەموو ئەو کەسانەی کە ئەمن بینیمن وهەر وا کاسکێکی ئاشخۆری کە ئەمن دەویدا ئاشی جۆم دەخوارد، ئەو جل و بەرگەی کە لە بەرم بوو، هەموو ئەوانە دەستی یەکتریان گرتبوو، بۆ ئەمە ئەو فکرە لە مندا وەدی بێنن.

چەند شەو پێشتر کاتێک لە شانشینی حەمام جل و بەرگەم داکەند فکرو هزرم گۆڕا. کابرای حەمامچی کە ئاوی بە سەرمدا دەکرد، وەکوو ئەمە بوو کە فکرەکانی ڕەشمی شووشتۆتەوە. لە حەمام سێبەری خۆم لە سەر دیوارەکانی تەڕی ئارەقە کردو بینی. بینیم ئەوندە لاوازو تێکشکاوم کە دەساڵ پێش چاخێک زارۆک بووم،بە باشیم لە بیر بوو

سێبەری لەشم بەمجۆرە لە سەردیواری ئارق کردوی حەمام دەکەوت. لە لەشی خۆم ڕامام،ران،بەلەکی پێ، ناوقەدم حالاتێکی شاوەت بزوین وناهومیدی هەبوو. سێبەری ئەوان وەکوو دەساڵ پێش بوو- وەکوو وەختێک کە گچکە بووم. هەستم پێکرد کە ژیانی من سەرجەم وەکوو نیسێ سەر گەردان،سێبەرەکانی لەرزۆکی سەر دیواری حەمام بێ ماناو بێ مەقسەد تێپەڕیوە، بەلام ئی خەڵکی دیکە قورس،موحکەم و مل ئەستوور بوون. ویدەچێ سێبەری ئەوان لە سەر دیواری ئارق کردوی حەمام پڕڕەنگتر وگەورەتر دەکەوت و هەتا سەردەمێک شوێنەواری خۆی دەهیشتەوە. لە حالێکدا سێبەری من زۆر زووپاک دەبۆوە دەستڕاوە.

لە شوێنی جلوو بەرگ داکەندن، لیباسم پۆشی، بزوتنەوەم، قیافەم، فکرەکانم سەر لە نوێ گۆڕا. وەکوو ئەمە کە پێم لە مەڵبەندو دونیایەکی تازە ناوە. وەکوو ئەمە کە لەو دونیای کە لێی بێزم هەڵدەستا و بێزار بووم، جارێکی تر بۆ سەر ئەو دونیا هاتبووم. لە هەر حالْدا دوو بارە ژیانم وەدەست هێنابووە. چونکە بۆم موجزە بوو کە لە خەزێنەی حەمام وەکوو کلۆ خوێیەک نەتوابوومەوەو نەببووم بە ئاو.

ژیانی من بە بۆ چوونی خۆم، ئەوەندە ناسروشتی، نامەعلووم و باوەڕ پێنەکراو دەبیندرا، کە شکڵی سەر قەڵەمدانێک کە خەریکی نوسینی ویم، گۆیا کەسێکی نەخش کێشی دیوانەو واسواسی سەر جلدی ئەو قەڵەمدانەی کێشاوە. زوربە چاو لەو شکڵە دەکەم وەکوو ئەمەیە کە بە بۆچوونی من ئاشناگ دێت. دارێکی شەنگەبێ کێشراوە کە لە بنی پیرە مێرەکی پشت کوڕ وەکوو جوکیانی هندوستان هەڵتروشکاوە... عەبای لە خۆ پێچاوە، مەندیلی لە سەر بەستووە، بە حالاتی واق وڕمان قامکی شادەی لە سەر دەمی داناوە. لە ڕوو بەڕووی وی کێژێک بە جلووبەرگی ڕەش و درێژ و بە حالاتێکی ناسروشتی،ڕەنگە بوگام داسیەکە، لە پێش وی سەما دەکات،گوڵێکی نەیلوفەڕی وەدەست گرتووە و لە نێوان وان جوگەلەیەکی ئەو مابەینە.

لە بن بەزم و ڕەزمی مەنقەڵی تریاک، هەموو فکرو هزری تاریکم لە ناو دووکەڵی زەریف و جوانی ئاسمانی بلاو کردەوە. لەم چاخەدا لەشم فکری دەکرد، جەستەم خەوی دەدیت، هەڵدەخولیسکا وەکوو ئەمە لە قورسی و هەوای ئازاد کراو، لە دونیای پێنەزانراو نەبیندراو کە پڕ و تەژی و دارماڵ و لێپاولێپ و دار بەسەر لە ڕەنگ و وێنەکانی نەبینراو بوو، باڵی گرتبوو دەفڕێ. تریاک گیانی نەباتی، گیانی بەزوتنەوەیەکی هێور لە کلیشەو جەستەو جەندەکی من پفیبوو. ئەمن لە دونیای گیایی چورتم لێدەداو بۆرشکم دەبرد، ببووم بە گیا،بەلام هەر بەمجۆرە کە لە پێش مەنقەل و سفرەی چەرمی چۆرتم لێدەدا و عەبا لە سەر شانم بوو، نازانم بۆچ وەبیری پیرە مێری کەلالە کەوتم!

ئەو هەر وا لە پێش دەم و دەزگاکەی چەمیاگی دەکرد و بەم حاڵە دادەنیشت. ئەو فکرە شوێنی مەترسی بۆ ودەیهێنام، ڕابوومە سەر پێ و عەبام تووڕ هەڵداشت،چوومە بەر ئاوێنە، کوڵمەکانم وا سوور هەڵگڕابوون، دەتگوت دایسێن، وەک ڕەنگی گۆشتی پێش دووکانی قساوی بوو، ڕدێنیم ناڕێکووپێک بەڵام حاڵات و شیوەیەکی ڕوحانی و ڕاکەش و کێشەرم پەیدا کرد بوو. چاوەکانی نەخۆشم حاڵاتی ماندووەتی، ئازار دیتوو و دڵ ئێشاو دڵڕەنجاوو تۆڕاو منداڵانەی هەبوو. وەک ئەوەی هەموو شتەکانی قورسی ژێر زەمینی و ئاکاری مرۆڤانەو ئینسانییەت لە من دا ببوو بە ئاو. لە بینینی ڕوخساری خۆم کەیفم کرد،جۆرێک کەیفی شاوەتیم لە خۆم دەبینی. لە بەر ئاوێنە بەخۆم گوت: " دەردوکولی تۆ ئەوندە قووڵە کە لە بنەبانی چاو گیری کردوە،..." وئەگەر بگریەی یان فرمێسک لە پشت چاوت دێتەدەر، یان لە بنیات دا ئەسرینت لوزەو نابەستێ!...پاشان دوو بارە بەخۆم دەگوت : " ئەتۆ دین و ئەحمەقی! بۆ خێراتر شەڕی خوت وەلا نابەی؟ چاوەڕوانی چی؟ هێجتا تەوەقوع و چاوەڕوانیت هەیە؟ مەگین شووشەی شەڕاب لە خلوەتی هۆدە نییە؟ چۆڕێکی بنۆشە و قومێکی لێبخۆوە ڕۆیی کە ڕۆیی! ئەحمەق! ئەتۆ ئەحمەقی!"

ئەمن لە گەڵ هەوا دەئاخافتم! ئەو فکرانەی کە بۆم دەهاتنە ژوان، پێکەوە پەیوەندیان نەبوو. دەنگی خۆم لە قرقرۆچکم دەبیست، بەڵام مانای وشەکان تێنەدەگەیشتم. لە مێشکم دا ئەو دەنگانە لە گەڵ دەنگەکانی دیکە تێکەڵ دەبوون، بۆ نموونە کاتێک کە گەندەتام لێبوو، قامکەکانی پەنجەم گەورەتر وەبەر چاو دەکەوت،پێلوی چاوەکانم قورساتییان دەکرد، لێوەکانم ئەستوور ببوو. کاتێک گەڕامەوە بینیم دایانەکەم لە ناو چوار چیوەی دەرگا ڕاوەستاوە. ئەمن دامە قاقای پێکەنین. ڕوخساری دایانەکەم نەدەبزووت، چاوەکانی بێ سۆمایی لە من ڕادەما، بەڵام بێ واق ورمان، یان تووڕە بوون و بێ تێکترینجاوو پلمەژیاگ بوو. لە سەر یەک بزووتنەوەی شێتانە پێکەنین دینێ، بەڵام پێکەنینی من قووڵتر لە وی بوو. ئەم ئەحمەقەی گەورە بەو هەمووشتانەی دیکە کە لە دونیا لێی حاڵی نەبوونە تێگەینی ڕژدو دژوارە پەیوەندی هەبوو. ئەو هەی لە بنەبانی تاریکی شەوەکان ون بووە، بزوتنەوەیەکی باڵا دەستی بەشەری مردن بوو. دایانەکەم مەنقەڵی هەڵگرت و بە هەنگاوی ئەژماردە چوو دەر، ئەمن ئارەقەی سەر نێوچاوانی خۆم ئەسترِیەوە، لەپی دەستەکانم پنۆکی سپی تێکەوتبوو. پاڵم وەدیواردا، سەری خۆم وە سەر بناخەی دیوار کرد، وەکوو وەی کە حاڵم باشتر بوو،دوایی نازانم ئەو گۆرانییەم لە کوێ بیستبوو! لە بن لێوانم دا نارەنارم پێکرد" وەرە هەتا کوو مەی بخۆین، شەڕابی مولکی ڕەی بخۆین، ئێستا نەخۆین کەنگێ بخۆین؟"

دایم و دەرهەم بەر لە نوێژی نیوڕۆ ئاخگەو قەیران لە دڵمدا کار تێکەری هەبوو. پەریشانی بێقەراوی و دڵپەشیویی و بێتاقەتی دڵ کرمێبوونێکی تایبەتی لە من دا

بەدیدەهات، دڵە خورپەو حاڵاتێکی خەماوی بوو، وەکوو گرێیەک کە لە سەر دڵم خڕ ببێتەوە، وەکوو ئاو هەوایەکی بەر لە باهۆزو بلێک و بۆران و لەنگێزو تۆفان، ئەوکات دونیای راستەقینە لە من دوور دەبوو و لە دونیایەکی برووسکەدارو بە دەروشین و گرشەدارو شاهێک و شەوقدار و بریقەدار، ژیانم دەکرد کە بە درێژایی بەراوردو تەخمین نەکراو لە گەڵ دونیای سەر گۆی زەوی تەوفیرو مابەینی هەبوو. لەو کاتەدا لە خۆم دەترسام،لە هەمووکەس دەترسام، وەک دەڵێن ئەو حاڵاتە پەیوەندی بە نەخۆشی بوو. بۆ من ئەمە بوو کە فکرم بێ بنیەو وبێتین و تەشک زراف وبێهێزو کزو لاوازو خەستەو دەردمەن ببوو. لە بەر دەرکەی دریچەی هۆدەکەم پیرەمێرێکی پەککەوتە،و قەساویشم کە بینی ترسام. ئەزانم لە بزووتنەوەو جولانەوە و قیافەی ئەوان چ شتێک ترسێنەر بوو! دایانەم شتێکی ترسەنۆکی بۆ گێڕامەوە، دیگوت: "سوێندی بە پیرو پێغەمبەر دەخوارد کە بینیویە کە ئەو پیاوە پیرە پەک کەوتەیە، شەوانە دێتە بەر دەرگای هۆدەی خێزانم، و لە پشت دەرگا بیستبووی کە لکاتە بەوی دەگوت"شاڵگەردەنت بکەوە!"

قەت ناتوانی فکری لێبکەی! دووێنێ یان پێرێ بوو وەختێک کە گاسم کرد و خیزانم هاتبوو،لە کونی درگای هۆدەکەم بینیم،بە چاوی خۆم بینیم کە شوێنی ددانەکانی چڵکن و زەردو کرماوی پیرەمێر کە لە کەلێنەکانیان ئایەتی عارەبی دەهاتە دەر، لە سەر لێوی خێزانم بوو. لە بنەڕەتڕا بۆچی ئەم مرۆڤە لەو کاتەی کە ئەمن ژنم هێناوە لە بەر دەرگای ماڵی من پەیدا بوو؟ ئاخۆ بێماڵ و حاڵ بوو؟ بێماڵوو حاڵی ئەم لکاتە ببوو؟ وەبیرم دێ ئەو ڕۆژێک چوومە سەر دەم و دەزگای پێرەمێر، بایی گۆزەم لێ پەرسیار کرد. لە ناو شاڵگەردن دوو ددانی کرماوی لە لای لێوی شەکەری هاتەدەر،پێکەنی، پێکەنێنەکی ناخۆش و تاڵ و بێزاو ویشک، کە موو لە لەشی مرۆڤ قیت دەبۆوە، و گوتی" ئاخۆ نەدیتوو دەیکڕی؟ ئەم گۆزەڵەیە قابیلی نییە ها. بیبە،خێری لێببینی".

ئەمن دەستم لە گیرفانم ڕۆ کرد، دوو دەرهەم و چوار پەشیزم لە سەر سفرەکە،دانا، دیسان پێکەنی، پێکەنینێکی پیس و ناحەزو بێز وەبوو، بە جۆرێک کە مووی لە لەشی مرۆڤ قیت دەکردەوە. ئەمن لە بەر خەجاڵەتی دەمەویست ببم بە دڵۆپە ئاوێک و زەوی قووتم بدات. بە دەستەکانم پێشی ڕوخسارم گرت و گەڕامەوە. لەو خرتوو پرتەی لە پێش وی، بۆنی ژەنگاوی کەلووپەلی کۆن، کە ژیانی وانی وەلام دەداوە دەکرا. ڕەنگە دەیەویست شتەکانی کۆنی ژیانی بەئیمە نێشان بدات! بە خەڵک نیشان بدات! ئاخۆ بۆخۆی پیرو پەککەوتە نەبوو؟ شتەکانی سەر سفرەی وی هەموو بێ کەلک و لە کار کەوتوو بوو، بەڵام چ ژیانێکی پیس و پەڵۆس و ئاوە سوو، چاوو ڕوو قایم، چ ژێنێکی چارداوڕوانە، بیشەرم بێئابڕوو، بەڵام چ ژێان و چ شکڵەکانی پر مانای هەبوو! ئەو

شتوومەکی بێ کەلک و بیگێیان بە ڕادەیەک کار تێکەری خۆیان لە من دابەجێهێشت، کە ئینسانەکانی زیندوو نەیاندەتوانی لە من کارتێکەری دابنێن.

بەڵام نەنکی خۆشەویستم خەبەری بۆ هینابووم، بە هەموانی گوتبوو"لە گەڵ سوڵکەرێکی پیس وپۆخڵ!" دایانەکەم گوتی : جێووبانی خێزانم ئەسپێی تێکەوتبوو بۆخۆشی چۆتە حەمام.

سێبەری وی لە سەر دیواری ئارەقە کردووی حەمام چ جۆر بووە؟ ڕەنگە سێبەری شاوەتی کە بە خۆی هیوادار بووە! بەڵام لە سەر یەک ئەم کەڕەت سەلیقەی خێزانم پێ خەراپ نەبوو،چونکە پیاوە پیرە مرۆڤێکی ئاسایی و بێتام و بەد حەمەل، وەکوو ئەم مرۆڤانەی تۆڤی کە ژنەکانی حەکەدار و نەزان بۆ لای خۆیان ڕادەکێشن، نەبوو. ئەم دەردانە، ئەم چینانەی چارەڕەشی، کە بە مەزنایەتی و سەرەوەری پێرەمێر قاتماغ بەستبوو، و بەد بەختی کە لە دەورو بەری دەباری، لەوانەیە بۆخۆشی نەیزانیبێت، بەڵام ئەوی وەکوو نیمچە خودایەک نمایش دەداو بەو سفرە پیسوو پەڵۆسەی، کە لە پێش وی بوو، نوێنەرو چاوگەی سەر هەڵدانی بەدیهێنان و خەلقەت بوو.

بەڵێ شوێنی دوو ددان، ددانی زەردی کرم خواردوو کە لە کەلێنیان ئایەتەکانی عارەبی دەهاتە دەر،لە سەر ڕوخساری خێزانم بینیبووم. ئەم ژنە کە نەیدەهێشت ئەمن تخوونی بم، و ئەمنی دەشکاندوەو سوکایەتی پێدەکردم، بەڵام بە بوونی ئەو هەمووانە ئەوم خۆشدەویست. بە تەواوی لەشم، بە تەواوی وجودم، هەر چەند ئەو هەتا ئێستا ئیجازەی پێنەدابووم تەنانەت بۆ جارێک ڕووی ڕامووسم!

خۆر زەرد بوو،دەنگیکی بە ئێش و ژانی نەقارە بەرز بۆوە، دەنگی پاڕانەوەو لاڵانەوەیەک کە هەموو خەڕافاتی ئیرسی و ترس، لە تاریکی وەخەبەر دەهێنا. حاڵاتی ئاخگەو قەیران، حاڵاتێک کە پێشتر کاری لە دڵم کرد بوو، چاوەڕوانی بووم بێت. گەرمایەکی سووتێنەر سەرانسەری لەشی داگرتبووم، دەهاتم بخنکێم، چووم لە ناو جێووباندا بۆی ڕاکشام و چاوەکانم لە سەر یەک دانان. لە حەجمەتی گەندەتا وەکوو ئەمە بوو کە هەموو شتێک گەورە بووە، پەراوێز لە سەر پەراویز، لێوار لە سەر لێوار. میچ لە جیاتی دابکەوێ، بەرز ببۆوە. جلوو بەرگەکانم لەشمیان فشاردەدا. لە خۆڕا ڕابووم لە ناو نوێن و بان دانیشتم. لە پاڵخۆمدا نارەنارم دەکرد: " لەمە زێدەتر مومکین نییە..." باشار نەکراوو لە تاقەت بەدوورە... لە ناکاو کپ و بێدەنگ بووم. پاشان بە حاڵاتی ئەژماردن بە دەنگی بەرز و بە شیوەیەکی گەمە پیدان دەمگوت:" لەمە زێدەتر..." پاشان لێم زیدە دەکرد: " ئەمن ئەحمقم!" ئەمن لە مانای ئەو وشانەی کە دەرمدەبڕین حاڵی نەبووم. تەنیا لە لەرزینەوەی دەنگی خۆم لە هەوا سەیران وکەیفم دەکرد. ڕەنگە بۆ دەفع و

کەمکردنەوەی تەنیایی خۆم لەگەڵ سێبەری خۆم دەئاخافتم! لەو کاتە شتێکی باوەر پێنەکراوەم بێنی. دەرگا کراوە و ئەو لکاتە هات. دیاری دەدا کە جار وایە بە فکری من دادێ. دیسان جێگەی لە بەر چاوگرتن مانگار بوو! ئەو دەیزانی کە ئەمن زیندووم و کوێرەوەری دەکێشم و بە سەبرو لەسەرەخۆ دەمرم. جێگەی پێزانین مانگار بوو. تەنیا دەمەویست بزانم ئاخۆ دەزانێ کە لە سۆنگەی ویبوو کە من دەمردم! ئەگەر دیزانی ئەو چاخ ئاسودەو خوش بەخت دەمردم. ئەو کات ئەمن خۆش بەخترین ئینسانی سەر گۆی زەوی بووم. ئەم لکاتە کە پیی لە هۆدەکەم نا،لێکدانەوەو هزری خەراپم هەڵات. نازانم چ گزنگێک لە لەشی،لە بزوتنەوەی دە دەڵاندرا کە بە منی ئارامی دەبخشی! ئەم کەڕەت حاڵی باشتر بوو،قەڵەو جێ کەوتوو ببوو،لە مرۆڤانی ئەنگوجک خۆڵە پۆتینەو خۆڵەمێشی بڕیبۆوە، چونکە برۆکانی هەڵگرتبوو، خاڵی لە ناو دانابوو،وەسمەی کێشابوو، سووراو سپیاوی کرد بوو. بە کورتی بە حەوت قەڵەم ڕازانەوە پێی لە هۆدەکەم نابوو. وەکوو ئەمە بوو کە لە ژیانی خۆی ڕازییە و بێ ئەوە بیهەوی قامکی شادەی دەستی چۆپەی لە سەردەمی دانا. ئاخۆ ئەمە هەر ئەو ژنەکی زەریفە، هەر ئەوکیژی زەریف و مێهرەبان بوو کە جلووبەرگی ڕەشی چین چینی دەپۆشی و لە ڕەخ چەمی سورن پێکەوە گەمەی" سەرمامکمان" دەکرد؟ هەر ئەو کیژەی کە حاڵاتێکی ئازدو منداڵانەو ئامانەتی هەبوو و زەندی پێی شاوەت بزوینی لە ژێر داوێنی جلو بەرگی دیاری دەدا؟ هەتا ئێستا کە لە ویم دەڕوانی بە باشی تێنەدەگەیم. لەو چاخەدا دەتگوت پەردەیەک لە بەر چاوم کەوت! نازانم بۆ وەبیری مەڕەکانی قەراخ دووکانی قەساوی کەوتم! ئەو بۆ من حوکمی لەتە گۆشتێکی بێڕەگ و چەوری پەیدا کرد بوو، خاسییەتی دلڕفێنی پێشووی بە تەواوی لە دەست دابوو. ژنێکی جێکەوتووی بە ویقارو مەتین و سەنگین و ڕەنگین بوو کە لە فکری ژیان دابوو،ژنێکی بە تەواوی مانا! خیزانی من! بەترس واهیمە بینیم کە خێزانم گەورەو ئاقڵ و خاوەن ئاوەز ببوو، لە حاڵێکدا بۆخۆم بە حاڵاتی منداڵی مابوومەوە. لە ڕاستیدا لە ڕوخساری وی، لە چاوەکانی خەجاڵەتم دەکێشا، ژنێک کە لە بن هەمووکەس دابوو جگە لە من، و ئەمن تەنیا خۆم بە بیرەوەری خەیاڵی منداڵی وی دڵخۆشی دەداوە. ئەو کاتی کە چڕوچاوێک و بیچمێکی ئاسایی و منداڵانە، حاڵاتێکی جوقەواربڕین و چلیاندن تێپەڕیووی هەبوو، ئێستا شوێنی ددانی پیرە مێری پەککەوتە لە پانایی ڕوخساری نەدەدیترا. نا،ئەوکەس نەبوو.

ئەو بەلاتاو پرسیاری کرد کە" حاڵت چۆنە؟" ئەمن لە وڵامدا گوتم: " ئاخۆ ئەتۆ ئازانی؟ ئاخۆ هەر چی دڵت دەخوازێ و دەیەوێ نایکەی؟ چێت لە ساخ و سەلامەتی من داوە؟" ئەو دەرگای پێکداداو ڕۆیی. بە هیچ جۆر نەگەڕاوەو چاو لە من بکات. گۆیا ئەمن شیوەی ئاخافتن لە گەڵ ئینسانەکانی دونیا، لەگەڵ ئینسانەکانی زیندووم لە بیر کرد بوو! ئەو

هەر ئەو ژنە کە فکرم دەکرد دوور لە هەر جۆرە ئیحساساتە،لەو ڕەفتاری من دڵ ئێش بوو. چەند جار ویستم ڕابەم بڕۆم خۆم باوێمە سەر دەست و پێی، بگریم و داوای لێبوردنی لێبکەم، فکرم دەکردەوە ئەگەر توانیبوام، بگرییم ڕاحەت دەبووم ئاسوودە دەبووم. چەند دەقیقە، چەند کاتژمێر، یان چەند سەدە تێپەڕی؟ نازانم! وەکوو شێتم لێهاتبوو، لە دەردی خۆم کەیفم دەکرد،کەیفێکی باڵادەستی بەشەری،کەیفێک کە تەنیا ئەمن دەشیام بێکەم، خوداکانیش ئەگەر بوونیان بوایە، نەیاندەتوانی هەتا ئەو ڕادە کەیف بکەن و مەست و سەرخۆش بن. لەو کات دا بە چاتری و بەرزتری و لە پێشتری و لە سەرتری خۆم لە ئالۆجەلۆکان،لە سروشت، لە خواکان هەست پێکرد، ئەو خوایانی کە وەدیهینەری شاوەتی بەشەرن. ببووم بە خودایەک،لە خواش لە سەرتر بووم. چونکە جەرەیانێکی ئەبەدی و تاق و تەنیایم لە خۆمدا هەست پێدەکرد... بەڵام ئەو سەر لە نوێ گەڕاوە. ئەو هندەش کە فکرم بۆی دەچوو دڵ ڕەق نەبوو. رابوومە سەر پێ و دامنم ڕاموسی و لە حاڵی گریان و کۆخە خۆم خستە بەر پێی،ڕووم لە بەڵەکی لاقی وی خشاند وچەند جار بە ناوە حەسڵەکەی گاسم کرد. وەک ئەوە بوو کە ناوە راستییەکەی دەنگ و زەنگی تایبەتی هەبوو! بەڵام لە ناخی دڵم،لە قولایی قەڵبم دەمگوت:"لکاتە!"
ماهیچەکانی پێی کە تامی کوڵمەی هاروێیان دەدا،تاڵ و سازگارو ئامال تفت بوو، لە ئامێزم گرت. ئەوندە گریام،نەمزانی چەندە کات تێپەڕ بوو! وەختێک وەخۆ هاتمەوە بینیم ئەو رۆیبوو. ڕەنگە ئەم چرکەیەکی نەکێشا بوو، کە هەموو ئەو کەیف ولاواندنەوانە و دەردەکانی بەشەریم لە خومدا هەست پێکردو هەر بەو حاڵات وەکوو ئەو وەختی کە لە بن دەموو دەزگای تریاک دادەنیشتم،وەکوو پیرەمێری پەک کەوتە کە لە ڕەخ شڕەو برەی خۆی دادەنیشێت،لە پێش چۆڵەچرا کە دووکەلی دەکرد مابوومەوە. لە سەر جێگای خۆم نەدەبزوتم، هەر بەمجۆرە بە دووکەڵی چۆڵەچرام دەڕوانی،دووکەڵەکان وەکوو بەفری ڕەش لە سەر دەست و ڕوخسارم دەنیشت. کاتێک کە دایانەکەم کاسکێک ئاشی جۆی و پڵاوی جوجەی بۆ هێنام لە بەر ترس و واهیمە هاواری کرد، کشاوە پشتەوەو سینی شامی لە دەست کەوت.

ئەمن خۆشحاڵ بووم کە هەر نەبێ هۆکاری ترساندنی وی بوم.. پاشان هەستامەوەو سەری فتیلەم بە مقست لێداو چوومە بەر ئاوێنە هیسەکەم لە چرۆو چاوم ئەستڕیەوە. چ بیچم و بەچکێکی ترسەنووک! بە قامکی لاقم پیلووی چاوم دەکێشا وبەردەدا، دەوم بەش دەکردەوە، گووپی خۆم فوو دەدا، بن ڕدینم هەڵدێناوە ولە دوو لاوە بامدەداو دەمپێچاوە. ئەداو ئەتوارم دەر دەهێنا. چڕوچاوی من ژێهاتوویی بۆ چ هەیکەل و بیجم و قەلافەتێکی سەیرو سەمەرەو ترسەنۆکی هەبوو! گۆیا هەموو شکڵەکانی مەسخەرەو پێکەنین هێنەر،ترسەنۆک، و باوەڕ نەکراو کە لە دەروونی من شاراو بوو، بەم وەسیلە هەمووم بە

ئاشکرا دەبینین. ئەو حاڵاتم لە خۆمدا دەناسی و هەستم پێدەکرد و لە عەینی حاڵێش دا بە بۆچوونی من مەسخەرە بوون. هەموو ئەو قیافانە لە من و ماڵی من بوون.

بیچم وپوتەراکەکانی ترسەنۆک و خوێنرێژی و مەسخەرە کە بە ئامارژەیەکی سەر قامکی، دەگۆڕان و تەغیری شکڵیان دەدا. شکڵی پیرە مێرێکی قازی، شکڵی قەساو،شکڵی خێزانم، هەموو ئەوانەم لە خۆمدا دەبینێت.، دەتگوت دەنگ دانەوەو ڕەنگدانەوەی وەدەرکەوتنی هەموو ئەوان لە من دابووە! هەموو ئەو قیافانە لە مندا بووە، بەڵام هیچ کام لە ئەوان ماڵی من نەبوو. ئاخۆ حاڵاتی ڕوخساری من، بە هۆی دنە دانێکی نەناسراو، بە هۆی واز وازی بوون، تیکەڵای و ئومیدەکانی ئیرسی دورست نەببوو؟ و ئەمن کە لە ناکاو ئەو بارە قورسەی ئیرسی بووم، بە هۆی پێحەسانێکی شێتانە، بێ ئیرادە فکرم ئاگادار نەبوو، کە ئەم حاڵاتەم لە بیچم رابگرێ؟ ڕەنگە تەنیا لە کاتی مەرگ بیچمم لە زنجیری ئەو واسواسیە ئازاد دەبوو، حاڵاتی سروشتی کە دەبوا هەیبوایە، وەخۆی دەگرت! بەڵام ئاخۆ لە حاڵاتی دوایشدا حاڵاتێک کە دائیم ئیرادەی گەمە کەری منی لە سەر بیچمی من هەڵقەند بوو، نیشانەی خۆی توندترو قوڵتر نەدەهیشتەوە؟بە کورتی تێگەیم کە چ کارێک لە دەست من دەهات! بە لێهاتوویی و ژیهاتوویی خۆم حاڵیبووم. جارێک دەستم بە پێکەنین کرد، چ پێکەنینەکی کڕاوو بەلاتاوو پلار و ترسەنۆک بوو! بە جۆرێک کە موو لە لەشم راست بوونەوە. چونکە دەنگی خۆم نەدەناسیەوە. وەکوو دەنگێکی دەرەکی، پێکەنینەک کە زوربەی لە بن قرقرۆچکەم گرێوگۆڵی کرد بوو،لە بن گوێچکەم ئاوازەی دابۆوە، و لە گوێمدا گاسی کرد. ئەو کات کۆخەم دەستی پێکرد، لەتێک لە خڵتی خوێناویم، لەتێک لە جەرگم کەوتە سەر ئاوێنە. بە سەری قامکم ئەوم لە سەر ئاوێنە کێشاخوار. کاتێک گەڕامەوە بینییم نەنکی خۆشەویستم بەڕەنگ پەڕیوەی مانگەشەو، سەروکەزی شپڕێوو ئاڵۆزاو چاوی کەم سۆمای، بە ترس و واهیمە کاسکێک ئاوی جۆی لەو ئاشەی کە بۆی هێنا بووم و لە دەستی کەتبوو ڕژابوو، بە ماتی چاوی لە من بڕی. ئەمن دەستەکانم لەبەر چاوم ڕاگرت لە پشت پردەی خولوەتی خۆم حاشاردا.

کاتێک کە هاتم بخەوم، دەورەی سەرم ئاڵقەیەکی ئاگرین فشاری دەدا. بۆنێکی توندو تیژی شاوەت بزوێنی ڕۆنی سەندەڵ کە لە چۆڵە چرام کرد بوو لە کەپۆم دەگەڕا. بۆنی ماهیچەکانی پێی خێزانمی دەدا و تامو چیژی کوڵمەی هاروێ تاڵوو نەرم وعەلیمی لە دەمم دابوو. بە دەستم لەشم دا دەماڵی و لە خەیاڵمدا ئەندامی لەشم- ڕان،بەلکی لاق، باسک و هەموو ئەوانەم- لە گەڵ ئەندامەکانی لەشی خیزانم لە بەر یەک ڕادەگرتن و هەڵدەسەنگاندو سەنگ و سووکم دەکرد. خەتی ڕان و سمت،گەرمای لەشی خێزانم،ئەمانە سەر لە نوێ دەهاتنەوە بەر چاوم. لە خستنە بەر چاو گەلێک قەوی ترو بە تابشت تر بوو، چونکە ڕوخسار ئاتاجیەکی هەبوو پێحەسیام کە دەمەوێ لەشی وی نزیک لە من

بێت. بزوتنەوەیەک، بڕیارێک بۆ لە ناو بردنی ئەو واسواسیەی شاوەت بزوێن بەس بوو. بەڵام ئاو ئالقانەی ئاگرین دەوری سەرم بە ڕادەیەک تەنگ و سوزیاگ بوو کە بە تەواوی لە دەریایەکی ناڕوون و بوڵێڵ و تێکەڵ پێکەڵ لە گەڵ هەیکەڵەکانی ترسەنۆکوو قوم بووم.

هێچتا هەوا تاریک بوو. لە دەنگی دەستەیەک پاسەوانی مەست وەخەبەر هاتم کە لە ناو کوچە تێدەپەڕین، جنێوی پیسیان پێکدەدان و پێکەوە ئەو گۆرانیەیان دەگوت: وەرە با بچین مەی بخۆین، شەڕابی مولکی ڕەی بخۆین، ئێستا نەخۆین کەنگێ بخۆین؟".

وەبیرم هاتەوە، نا،جارێک بە من ئیلهام کرا،کە لە خەڵوەتی هۆدەیماڵەکەم، شووشە شەڕابێکم هەیە. شەڕابێکی ژەهراوی، ژەهری ددانی ناگ"ماری کوبڕای هندی" لە ویدا تێکەڵکرا بوو و بە چۆڕێک خواردنەوە، لە وی هەموو کامووسەکان ژیان نیست و نابوود دەبوو، لە ناو دەچوو. بەڵام ئەو لکاتە...؟ ئەم وشە ئەمنی زۆرتر بە وی بە تەماح و بەر چاو برسی دەکرد، زۆرتر ئەوی سەر حاڵ گەرم وگوڕ بە من دەخستە ڕوو نیشاندەدا. چ باشتر لەمە دەمتوانی خەیاڵ بکەم؟ پیاڵەیەک لەو شەڕابەم بە وی دابوایە، پیاڵەیەک بۆ خۆم وەسەرم کردبوایە. ئەو چاخ لە ناو تێکترنجان وتێکچوون و هەژان، پێکەوە دەمردین.

ئەوین چییە؟ بۆ هەموو ئالۆوجەلۆکان،بێئابڕویی، بێویقاری و،هەرزە بوونێکی ئامانەتییە، ئەوینی ئالۆوجەلۆکان دەبێت لە دەستە دەستەو چین و گروپ کردنی ڕووسپی و ئەو ئیسلاحات ناحەزو ناشیرین و ناڵەبار کە لە دونیای مەستی و سەر خۆشی و هوشیاری دوو پات دەبێتەوە بدۆزیەوە. بەڵام ئەوین سەبارەت بە وی بۆ من شتێکی دیکە بوو. ئەمە ڕاستە ئەمن ئەوم لە قەدیمەوە دەناسی: چاوەکانی شیرین خێلی، سەر سورماوی،دەمی تەنگ و نیوە کراوەی،دەنگی کپ و ئارامی،هەموو ئەوانە بۆ من تەژی لە بیرەڤانی دوورو درێژ و بە خەم و کول و دەردو حەسڕەت بوو، و ئەمن لەو هەموانە ئەوەهەی کە لێی بێبەش و مەحرووم مابووم، شتێک پەیوەندی بەخۆمەوە هەبوو، کە لە منیان ئەستاند بوو، لێیدەگەڕام.

ئاخۆ بۆ دایم و دەرهەم ئەمنیان بێبەش و مەحرووم کرد بوو؟ بۆ ئەمە بوو کە هستی ترسەنۆکتر لە من دا سەری هەڵدا بوو. لەزەتێکی دیکە کە بۆ ئەوینی ناهومێدی خۆم هەست پێدە کرد، بۆم ببوو جۆرە واسواسیەک. نازانم بۆ بە بیری مرۆڤی قەساوی ڕوو بە ڕووی دربیچەی هۆدەم بووم، کە باسکی هەڵدەکردن"بسم اللەی" دەگوت و گۆشتەکانی دەبڕین. حاڵ و چلۆنایەتی وی هەمیشە لە بەر چاوم بوو.

لە ئاکامدا ئەمن بڕیارم گرت، بڕیارێکی ترسەنۆک. لە ناو جێووبان ڕابووم،باسکم هەڵماڵین و کێردی دەسکە ئیسکم کە لە بن باڵنج نابوو هەڵگرت. پشتم کوڕ کردەوە و عەبایەکی زەردیشم بە سەر شانم دادا، پاشان سەرو ڕووی خۆم بە شاڵگەردن پێچا،هەستم پێکرد لە عەینی حاڵدا حاڵاتێکی تێکەڵاو، لە گەل ورەی قەساو ئەو پیاوە پیرە پەککەوتە لە من دا پەیدابوو. پاشان وردە وردەو سەبر سەبر بۆ لای هۆدەی خێزانم چووم. هۆدەکەی تاریک بوو،دەرگام سەبرۆکە کردەوە،وەکوو ئەمە بوو کە خەو دەبینی،بە دەنگی بەرز لە گەڵ خۆی قسە دەکرد: "شاڵگەردنت بکەوە" چوومە ناو جێووبان،سەرم لە پێش هەناسەی گەرم و نەرمی وی ڕاگرت. چ گەرمایەکی شیرین و زیندووکەری هەبوو! بۆچوونم وابوو ئەگەر ئەو گەرماو بۆن بەرامەیەم سەردەمێک هەڵکێشابوایە، سەر لە نوێ زیندوو دەبۆمەوە. ئۆ! چ ڕادە وەخت بوو کە ئەمن فکرم لێدەکرد هاناسەی هەموو کەس دەبێ وەکوو هەناسەی من داغ و سۆژیاگ بێت. بە وردی لێی خوردبوومەوە کە ببینم ئاخۆ لە هۆدەی وی مرۆڤێکی دیکە بوونی هەیە؟ یانی: لەو فاسقانەی وی، کەسێک لە وێ بیەی هەیە یان نا! بەڵام ئەو تەنیا بوو. تێگەیم هەر چی وەپاڵ ویم دەدا تۆمەت و ئیفتڕاو بوهتان بووە. لە کوێ مەحلوومە ژنە هەر کچێکی سەر بە مۆرنەبوو! لە سەر جەم خەیالاتی ناڕوون و بولێڵ سەبارەت بە وی شەرمەندە بووم. ئەو ئیحساسە دەقیقەیەک زێدە درێژەی نەبوو،چونکە لەو کاتە وەختێک لە دەرەوە دەنگی پشمین هات و پێکەنینەکی کپ و مەسخەرە کە مووی لە لەشی مرۆڤ ڕاست دەکردەوە بیستم. ئەو دەنگە هەموو ڕەگەکانی لەشمی کێشا دەر. ئەگەر ئەو پشمین و پێکەنینەم نەبیستبوایە، ئەگەر ئەو سەبرە نەهاتبوایە، هەر بەو جۆرەی کە بڕیارم گرتبوو،هەموو گۆشتی لەشی وێم پشک پشک دەکرد و دەمدا بە قەساوی بەر دەرگای ماڵەمان هەتا بە خەڵک بفرۆشێ، وبۆ خۆم پشکێک لە گۆشتی ڕانی وی وەکوو نەزر دەدا بە پیرە مێری قوڕئان خوێن،و سبەینەکەی بە ویم دەگوت: ئەمن دوێنێ! ئەو گۆشتەی کە دوێنێ خواردت ماڵی کێ بوو؟ ئەگەر ئەو پێنەکەنیبوایە، دەبوایە ئەو کارم بە شەو کرد بوایە کە چاوم بە چاوی لکاتە نەدەکەوت،چونکە لە حاڵاتی چاوەکانی وی خەجاڵەتم دەکێشا. ئەمنی سەر کۆنە دەکرد. سەر ئەنجام لە ڕەخ جێووبانی لەتە پارچەیەک کە پێشی لاقی گرتبووم هەڵگرتەوە و بازرەو سام ڕێنیشتوو وەدەرکەوتم.

کاردەکەی دەست ئیسکم،بە هەسانی تیژ کرد، چونکە هەموو هزروفکری خوێنڕێژی ئەو کاردە بۆی وەدیهێیا بووم. ئەم کێردەو وەکوو کێردی مرۆڤی قەساوبوو لە خۆم دوور کردو لەو لام دانا. کە بۆ هۆدەکەم گەڕامەوە ،لە بەر شەبەقی چۆڵە چرا بینیم کە کراسی ویم هەڵگرتووە، کراسێکی چڵکن کە لە سەر گۆشتی لەشی وی بوو، کراسی ئاوریشمی نەرم کاری هند کە بۆنی لەشی وی، بۆنی عەتری موگرا دەدا،و لە بزوتنەوەی لەشی،لە بیەی

وی، لەو کراسە دا ما بۆو. ئەوم بۆن کرد، لە ناو لاقانم دانا و نووستم. چ شەوێک ئەوها بەو ئاسودەییی نەنووستبووم. سبەی زوو لە دەنگی هەراو هوریای خێزانم لە خەو ڕابووم، بیستم کە لە مەڕ ون بوونی کراسی وەرێخستبوو، چەند پاتی دەکردەوە"کراسیکی نوێ...!" لە حالێکدا سەری قولی دڕابوو. بەڵام ئەگەر خوینیش وەرێکەوتبوایە، ئەمن حازر نەبووم کراسەکە بدەمەوە. ئاخۆ ئەمن حەقی کراسە کۆنێکی خیزانم نەبوو؟

نەنکی خۆشەویستم کە شیری کەرێ و هەنگوین و نانی تافتوونی بۆ هێنام، کاردێکی دەسک ئێسکیشی لە سەر سینی چێشتی من دانابوو، گوتی: ئەوی لە ناو خرتووپرتی پیرە مێری دیوە و کڕیویتی. دووایی برۆکانی هەڵتەکاندو گوتی: " خوا کرد بوای بە دەردی خوار بوام" . ئەمن گزلشکم هەڵگرت و چاوم لێکرد،هەر ئەو کزلێکی خۆم بوو. دوایی نەنە جوون وەکوو سکاڵاکەر و دڵ ئێش گوتی: بەڵێ! کیژەکەم- یانی لکاتە- بەرەبەیانی هاتووە دەڵێت کراسی من دوێشەو ئەتۆ دزیوتە. ئەمن نامەوێ شوڵەو زمەی ئێوە بم! بەڵام دوێنی خێزانت پنۆکی خۆینی دیبوو.... ئیمە دەمانزانی کە منداڵ... بۆخۆی دەیگوت: لە ناوحەمام مندالی وەزگی کەوتووە، شەو دەچووم کەمەری مشتوومالٔ بدەم بینیم کە لە سەر باسکی چەند شوێن شین و ڕەش ببوو، بەمنی نیشاندا وگوتی چوومە ژێر زەمین،توندیان قورینجیم." دوو بارەگوتی: " ئاخۆ دەت زانی خێزانت منداڵی وەزگی کەوتووە؟ ئەمن پێکەنیم وگوتم: "ڕەنگە شکلی مناڵەکە وەک شکڵی پیرە مێر بچێت،پیرە میری قورئان خوێن، ڕەنگە ڕووبەڕووی وی بزوتبێت!".

دوایی نەنەجوون، بە حالاتی ڕەنگ بزڕکاو، لە دەرکە وەدەر کەوت. وەکوو ئەمە چاوەڕوانی ولام نەبێت، ئەمن دەستووجێ ڕابووم، گزلیشکی دەسک ئێسکم بە دەستی لەرزۆک برد لە خلوەتی هۆدە لە ناو مجری دانا،و دەرگەم گاڵە کرد.

نا،هیچ کات مومکین نەبوو کە مناڵەکە لە ڕووبە ڕووی من جۆلابێتەوە. بێگومان لە بەرامبەر پیرە مێری پەککەوتە جوولابۆوە!

پاش نیوەڕۆ دەرکەی هۆدەم کراوە،برای گچکەی- برای کچکەکەی ئەو لکاتە- لە حالێکدا نێنووکی دەجووت هاتە ژوور. هەر کەس ئەوانی دەدیت دەستووجێ تێدەگەیی کە خوشک و بران. ئەوندە ویکتر دەچوون دەتگوت سێوەکن لەت کراون. دەمی گچکە،تەنگ، لێوی گۆشتاڵووی تەڕو شاوەتی، پێلوەکانی خوارەوە بوو خومار، چاوەکانی شیرین خێل، گۆناکانی دەرپەڕیوو. موەکانی خورمائی و نا تەکوز و ڕوخساری ئەسمەر بوو. دورست

وەک ئەو لکاتە بوو و لەتێک لە گیانی شەیتانی وی هەبوو. لەو ڕوخسارانەی تورکمەنی بێ ئیحساس و هەست و بێگیان کە بە لێهاتووی پەرەچەنگ لە گەڵ ژیان سازدرا بوو. قیافەیەک کە هەر کاری بۆ بەردەوامبوونی ژیان بە ڕەوا دەزانی،وەکوو ئەمە سروشت پێشتر پێشبینی کرد بوو،وەکوو وی ڕەچەڵەکی ئەوان زێدەتر لە ژێر خۆرو باران ژیا بوو و لە گەڵ سروشت جەنگیبوو و نەک تەنیا شکڵ و بیچمی خۆیان بەگۆڕانکاریەک بە ئەوان دابوو، بەڵکوو لە خۆ ڕاگری،لە شاوەت و ئێرەیی لە تەماح و برسیایەتی خۆیان بە ئەوان بەخشیبوو.

تامی زارم دەزانی،وەکوو تامی هاروێ تاڵوو نەرم بوو. کە واردی هۆدە بوو بە چاوەکانی واق وڕماوی تورکمەنی چاوی لە من کرد وگوتی: " شاگیان،دەڵێت حەکیم باشی گوتوویە ئەتۆ دەمری، لە شەڕرت خەلاس دەبم. مەگین مرۆڤ چلۆن دەمرێ؟" ئەمن گوتم" پێی بڵێ ئەمن زۆر لەمێژە مردووم".

شاگیان گوتی: ئەگەر منداڵەکەم لە بەر نەچووبوایە هەموو، ماڵ ئی من دەبوو". ئەمن بێ ئەوەی بمهەوێ دەستم بە پێکەنین کرد،پێکەنینەکە ویشک و بە لاتاو بوو کە مووی لە لەشی مرۆڤ ڕاست دەکردەوە،بە جۆرێک کە دەنگی خۆم نەدەناسی. کوڕیژگە لە ماڵ دەرپەڕی. لەم وەختە تێگەیم کە بۆچ مرۆڤی قەساو لە ڕووی کەیف کێردی دەسک ئێسکی بە ڕانی مەڕەکان خاوێن دەکردەوە! کەیفی بڕینی گۆشتی نەرمەی بێڕەگ و چەوراییی کە لە ناو وی خوێنی مردوو، لەتە خوێن وەکوو قوڕ کۆ ببۆوە و لە خڕخڕوکەی پەزەکان دلۆپ دلۆپ خوێناو دەتکا سەر هەرد. سەگەکی زەرد لە پێش قەساوخانە، چاوی لە کەللەی بڕیوەی گایەک کە لە سەر هەرد کەوتبوو دەکرد، هەر وا سەری هەموو مەڕەکان، بەو چاوانە، کە چۆکێک تۆزی مردنیان لە سەر کەوتبوو، ئەوانیش دیبوویان، ئەوانیش دەیانزانی!

لە ئاکامدا حالێبووم کە بوومە بە نیمچە خودایەک،لە سەرووی هەموو ئاتاجیەکانی بێ بایەخ و گچکەی خەڵک بووم، مەسەلەی ئەزەلی و ئەبەدیم لە خۆمدا هەست پێدە کرد.

ئاخیرەت و پاشەڕۆژوو دوا ڕۆژ، یان هەمیشەیی بوون چییە؟بۆ من لە ناو نەچوون و نەپسانەوە و بەردەوامی، بریتی لەمە بوو کە لە ڕەخ چەمی سوورن،لە گەڵ ئەو لکاتە گەمەی "سەرمامەک "بکەم و تەنیا چرکەیەک چاوەکانم لە سەر یەک دانیم و سەرم لە ناو داوێێنی وی وەشارمەوە.

لە ناکاو ئەو بۆچوونە لە من دا گوورا کە لە گەڵ خۆم قسە دەکرد، ئەویش بە شێیوەکی ئاوارەیی و نامۆیی و کەس نەناسی و هەتڵەو هەڵوەدایی و تەرەو تەوەلایی و دەر

کراوی. ویستم لە گەڵ خۆم باخۆم، بەڵام لێوەکانی بە ڕادەیەک قورس ببوون کە تەنانەت ئامادەو حازر بۆ کەمترین بزوتن نەبوو. بەڵام بێ ئەوی لێوەکانم بجوڵێنەوە و ببزوون یان دەنگی خۆم ببیسم، هەستم پێکرد کە لە گەڵ خۆم قسە دەکەم.

لەم هۆدە دا کە وەکوو قەبر، هەر چرکە تەنگ ترو تاریکتر دەبوو،شەو بە سێبەرەکانی ترسێنەرو تۆقێنەر، دەورەی منی گەمارۆ دا بوو. لەبەر چۆڵەچرا کە دووکەڵی دەکرد بە پاڵتوو عەبایەک کە لە خۆم وەرپێچابوو وشاڵگەردنم بەستبوو بە شیوەیەکی بێدەنگ سێبەرم وەدیوار کەوتبوو. نیسێکەم ڕاستەقینەتر لە خۆم بوو. گۆیا پیرە مێری خنزرپنزری،مرۆڤی قەساو،نەنکی خۆشەویستم و خێزانم لکاتە هەموو سێبەری من بوون، ئەو سێبەرانەی کە لە ناویاندا زیندانی و حەپس بووم. لەم چاخە ببووم بە کوندێک، بەڵام گمەگمم لە گەرووم‌دا حاسێ ببوو،بە شکڵی پنۆکی خوین، ئەوانم تف دەکردوە. ڕەنگە بایەقوشیش نەخۆشی هەیە، کە وەکوو من فکر دەکاتەوە! سێبەرم لە سەر دیوار ببوو بە کوند و بە شیوەیەکی خۆ خوار کردنەوە، نوسینەکانی منی بە وردی دەخوێندەوە. بێگومان ئەو باش تێدەگەیی، تەنیا ئەو دەیتوانی بفامێت. بە سیلەی چاوم کە لە سێبەری خۆم دەڕوانی، دەترسام.

شەوێکی بێدەنگ و کپ و تاریک، وەکوو شەوێک کە هەموو ژیانی من داگرتبوو. بە شکڵ و شەمایلی ترسەنۆک کە لە دەرو دیوار، لە پشت پەردە، گەمەیان بە من دەکرد ولاسایان دەکردمەوە. جار وەبوو هۆدەکەم ئەوندە تەنگ دەبوو وەکوو وەی کە لە تابووت دا نوستبم. لاجانگەکانم دەسوتانەوە، دەمارە هەستەکانم بۆ کەمترین جوڵە حازر نەبوون. قورسایەک لە سەر سینگم ئەمنی فشار دەدا و ڕێکدەکوشی، وەکوو بارستایی ئەو جەندەکەو کەلەشانەی کە بە سەرپاڵانی پشتی ئەسپەکان ڕەشی کز دادەکەن ودادێنن و تەحویلی قەساوی دەدەن.

مردن لە سەرە خۆو گۆرانی خۆی بە نارە نار دەست پێدە کرد. وەکوو کەسێکی لاڵ، کە ناچارە هەر وەشەیەک دوو پات کاتەوە و کاتێک کە کەسێک شێعرێک تەواو دەکات، دیسان لە سەرڕا دەستی پێدەکاتەوە. دەنگەکەی وەکوو لەرانەوەی دەنگی مشار لە سەر گۆشتی لەشی تێک و چرژ، بۆ قەڵاشتن، دوایی دەرزوو قەڵشت و تیک پێدان، دادیدەقەڵێشیت،هاواری دەکرد لە ناکاو کپ و بیدەنگ دەبوو.

هیچتا چاوەکانم نەچووبوونە خەو، کە دەستەیەک پاسەوانی مەست لە پشت هۆدەکەم تێدەپەڕین و پێکەوە ئەم گۆرانیان دەگوت: " وەرە بڕۆین تامەی بخۆین،شەڕابی مولکی ڕەی بخۆین، ئێستا نەخۆین کەنگێ بخۆین.؟". بە خۆم گوت: لە حالێکدا کە سەر ئەنجام ڕۆژێک وەدەستی داڕۆغە دەکەوم. لە ناکاو قوەتێکی باڵا دەستی بەشەریم لە خۆمدا

هەست پیکرد، نێوچاوانم فێنک بۆوە، ڕابووم عەبای زەردەم لە سەر شانم فڕیدا، شاڵگەردنم سەر لە نوی لە دەوری سەرم هەڵاند،خۆم کۆڕ کردەوە، چووم کێردی دەسک ئێسکم کە لە خلوەتی لە ناو مجری دانا بوو، هێنا دەر،سەبر سەبر بۆ لای هۆدەی ئەو لکاتە ڕۆیشتم. کە گەیمە بەردەرکە، هۆدەکە لە تاریکایەکی بوڵیڵ و ئەنگوست لە چاودا نوقم ببوو. بە وردی گوێچکەم هەڵخست،دەنگێکم بیست کە دەیگوت: "هاتی؟ شاڵگەردەنت بکەوە!"

دەنگەکەی زەنگێکی شیرین بوو،وەکوو سەردەمی مناڵی لێهاتبوو، وەکوو نارە نارێک کە بێ بەرپرسی لە خەو دەیکەن. ئەمن ئەم دەنگەم پێشتر لە خەوێکی قووڵ و گران بیستبوو. ئاخۆ خەوی دەبینی؟ دەنگی وکپ و گەورە وەکوو دەنگی کێژۆڵەیەک ببوو کە لە قەراخ چەمی سوورن لە گەڵ من (گەمەی سەرمامەک)ی دەکرد. بەڕێک ڕاوەستام سەر لە نوێ گویم لێبوو کە گوتی: "وەرە ژوور،شاڵگەردەنت بکەوە!".

ئەمن لە سەرەخۆ لە تارێکی دا چوومە هۆدەکە، عەباو شاڵگەردنم دەرهێنان، خۆم ڕووت کردەوە، بەڵام نازانم بۆچ بەم جۆرە کە کێردی دەسک ئیسکم لە دەستدا بوو لە ناو نوێن خزام؟ گەرمایی جیوو بانەکەی وەکوو ئەمە بوو کە گیانێکی تازەی بە جەستەی من پڤی. دوایی لەشی شیرین،نمدارو خۆش گەرمایی ئەوی بە بیری ئەو کیژی ڕەنگ پەڕیوەی کز، کە چاوەکانی گەورەو بێتاوانی تورکمەنی هەبوو لە قەراخ چەمی سوورن لە گەڵ من گەمەی سەرمامەکی دەکرد لە ئامێز گرت. نا،وەکوو دەعبایەکی دڕندەو وەحشی و برسی هێرشم کردە سەر و لە قووڵایی دڵمدا پێم ناخۆش و دڵنەخواز بوو. وام هاتە بەر چاو کە هەست و ئەوین وغەرز پێکەوە بوو. لەشی مانگە شەوو فێنکی وی، لەشی خێزانم"مارناگ" کە لە دەورەی نێچیری خۆی دەهاڵا،لێک بۆوە و ئەمنی لە ناو خۆیدا حەپس کرد. عەتری سینگی مەست هێنەر بوو. گۆشتی باسکەکانی نەرمی کە لە دەورەی گەردنم هاڵا گەرمایەکی جوان و نەرم و خۆشکۆکی هەبوو. لەم چرکە تاسەو ئارەزووم دەکرد کە ژیانم دوایی پێ هاتبوایە، چونکە لەم دەقیقەدا غەرز کینەو دڵ ئیشی کە سەبارەت بە ویم هەبوو لە ناوچوو بوو حەولمدەدا کە پێشی گریانی خۆم بگرم. بێ ئەوەی ئاگام لە خۆم بێت وەکوو موحیبەتی گیا، لاقەکانی لە پشت پێیەکانی من قفڵ بوو و دەستەکانی لە پشت گەردنم چەسپان. ئەمن تین ئەو گۆشتی شیرینی و تەڕو تازەیەم هەست دەکرد، تەواوی زەڕڕە زەڕڕەی لەشی سوژیاگم، ئەم تینەی تێدە گەڕا و دەنۆشی. هەستم دەکرد کە ئەمنی وەکوو پارو لە دەرونی خۆیدا دەکێشا.

ئیحساسی ترس وکەیف تێکەڵی یەکتر ببوو. دەمی تام وچێژی هارویی دەدا و تفت و مزر بوو. لە ناو ئەو تەوژمە شیرینە ئارەقەم دەڕژاند و لە خۆم بێخەبەر ببووم. چونکە

لەشم ،هەموو ئەندامم بە منیان فەرمانی حوکم ڕانی دەدا. پیرۆزیوو سەر کەوتنی خۆیان بە دەنگی بەرز ڕادەگەیاند،ئەمن مەحکووم و هەژار لەو دونیای بێ دوایین لە بەرامبەر ئەو شەپۆلانەی هەواو هەوس سەری تەسلیم وخۆ بەدەستەوەدانم دەهێناخوارو کڕنۆشم دەبرد. تاڵەمووەکانی وی کە بۆنی عەتری نێوکی ئاسکیان دەدا کەوتبوو سەر چڕوچاوم و پێوە نووسا بوو هاوارو پەریشانی ودڵەخۆرپەو خۆشی و شایی لە ناخی لەشم دەهاتەدەر. لە ناکاو هەستم پێکرد کە ئەو لێوی منی بە توندی گەست،بە جۆرێک کە لە ناوەڕاست دڕیا. ئاخۆ قامکی خۆی ئەو جۆرە دەجووت، یاکوو تێدەگەیی ئەمن پێرەمێری لێو شەکەر نیم؟ ویستم خۆم نەجات بدەم بەڵام هەتا کەمترین جۆڵانەوە بۆم لە کردن نەهاتوو نامومکین بوو. هەر چەند حەولوو تەقەلام کرد بێفایدە و چوونە بوو. گۆشتی لەشی ئێمەیان پێکەوە لەحیم کرد بوو جۆش دابۆوە. فکرم کرد شێت بووە. لەو کێشمە کێشمەدا بێ ئەوە بمهەوێ دەستم ڕاوەشاند هەستم پێکرد ئەو کێردەی کە لە دەستم دابوو وەشوێنکی لەشی وی کەوت و چوو خوار. تڕایەکی گەرمی بە چڕو چاوم دا ڕژاند. ئەو هاواری کرد و ئەمنی بەرهەڵڵا کرد. تەڕابییەکی گەرم کە پڕی دەستم ببوو هەڵاتم و کێردەکەم فڕیدا. دەستی ئازاد بووم لە لەشی وی دا بە تەوای ساردبوو. ئەو مردبوو.

لەو نێوە دا وەکۆخە کەوتم، بەڵام ئەمە کۆخە نەبوو، دەنگی ویشک و لاتاو بوو کە مووی لە لەشی مرۆڤ قیت دەکردەوە. ئەمن توقیوو، زاتچووگ و سام ڕێنیشتوو، عەبام بە سەر شانم داداو بۆ هۆدەی خۆم ڕۆیشتم. لە بەر شەبەقی ڕووناکایی چۆڵەچرا مستم کردەوە، بینیم کە چاوی وی لە ناو دەستم دابوو،و تەواوی لەشم خوێناوی ببوو.

چوومە پێش ئاوێنە بەڵام لە هەیبەتی ترسان دەستەکانم لە بەر چاوم گرت. بینیم وەکوو- نا هەر لە بنەڕەت- ببووم بە پیرە مێرەکی پەککەوتە. مووەکانی سەرو ڕدێنم وەکوو مووەکانی سەرو ڕدینی کەسێک بوو کە زیندو لە هۆدە وەدەرکەوێ کە مارێکی مارناگ دەباڵ کرابێ، هەموو سپی ببوو. لێوم وەکوو پێرە مێر دڕیابوو، چاوەکانم بی مژۆڵک بوو، چەنگێک مووی سپی لە سینگم هاتبوو دەر وگیانێکی تازە چوو بوو ناو لەشی من. لە بنیات دا جۆرێکی دیکەم فکر دەکردەوە، جۆریکی دیکەم هەست دەکرد نەمدەتوانی خۆم لە دەست وی، لە دەست دێوێک کە لە مندا وەخەبەر هاتبوو نەجات بدەم. هەر بەم جۆرە کە دەستم لە پیش چاوم ڕاگرتبوو لە خۆرا دەستم بە پێکەنین کرد، پێکەنێنکی توندتر لە هەوەل کە جەستەی منی وەلەرزین خست. پێکەنێکی قووڵ کە مەعلووم نەبوو لە کام بیری بزر بووی لەشم دێتەدەر! پێکەنینێکی بەتاڵ کە تەنیا لە گەرومدا پێچی دەخوارد و لە ناوەکی بەتاڵ دەهاتەدەر. ئەمن ببووم بە پێرەمێرێکی پەککەوتە.

ڕێکەوت ٧-١٠ دەستم بەوەرگێڕانی کرد لە ٢١-١٠ی ٢٠٠١٢ تەوابوو، یانی بە دوو حەوتوو(١٤) ڕۆژ.

....

www.peshmergekan.com

2013-09-06